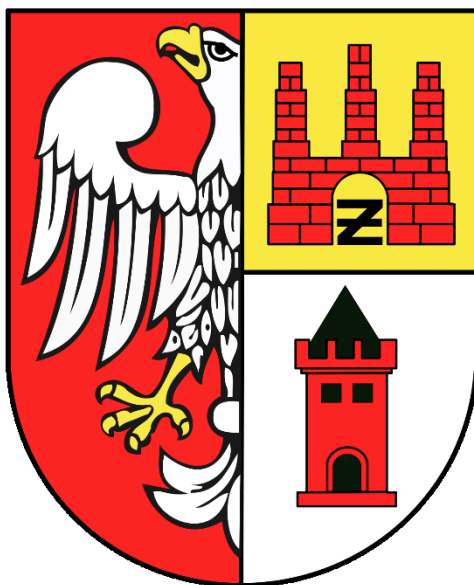

Starostwo Powiatowe w Żyrardowie
ul. Limanowskiego 45
96-300 Żyrardów

PLAN ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU PUBLICZNEGO TRANSPORTU ZBIOROWEGO DLA POWIATU ŻYRARDOWSKIEGO

Żyrardów, 2024 r.

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI.....	2
I. CZĘŚĆ TEKSTOWA.....	4
1. Wstęp	4
1.1. Czym jest Plan Transportowy?	4
1.2. Cel opracowania.....	5
1.3. Definicje i określenia.....	5
1.4. Transport publiczny i jego problemy	7
2. Charakterystyka powiatu żyrardowskiego	8
2.1. Położenie geograficzne.....	8
2.2. Gminy Powiatu Żyrardowskiego	9
2.3. Drogi gminne i powiatowe.....	15
2.4. Linie kolejowe	21
2.5. Przystanki Komunikacyjne	21
3. Ocena i prognoza potrzeb przewozowych	22
3.1 Gęstość zaludnienia	22
3.2. Gospodarka	24
3.3 Prognoza liczby ludności	27
3.4. Liczba podmiotów gospodarczych	27
3.5. Wskaźnik motoryzacji	30
3.6. Edukacja.....	31
3.7. Ochrona zdrowia	34
3.8. Kultura, sport, turystyka	35
3.9. Zapewnienie dostępu osobom niepełnosprawnym oraz osobą o ograniczonej zdolności ruchowej do publicznego transportu zbiorowego.....	36
3.10. Sieć komunikacyjna Powiatu Żyrardowskiego.....	39
4. Przewidywanie źródła finansowania usług przewozowych.....	44
5. Preferencje dotyczące wyboru środków transportowych	46
6. Zasady organizacji rynku przewozów	46
7. Standard usług przewozowych	47
8. Kierunek rozwoju publicznego transportu zbiorowego.....	48
II. Część Graficzna.....	50
1. Plan sieci komunikacyjnej Powiatu Żyrardowskiego	50

1.1. Żyrardów – Popielarnia p. Starowiskitki	52
1.2. Żyrardów-Działki- Wiskitki.....	54
1.3. Żyrardów - Puszcza Mariańska – Kamion.....	56
1.4. Żyrardów - Sochaczew	58
1.5. Żyrardów – Stare Kozłowice- Wiskitki – Teresin	60
1.6. Adamów - Radziejowice - Korytów - Żyrardów	62
1.7. Grodzisk Mazowiecki - Radziejowice – Mszczonów.....	64
1.8. Puszcza Mariańska - Mszczonów - Radziejowice – Krze	66
1.9. Żyrardów Żeromskiego/Poznańska - Żyrardów Kapitana Pałaca - Żyrardów PKP – Międzyborów	68
1.10. Żyrardów Spółdzielcza - Żyrardów PKP - Żeromskiego/Poznańska - Działki - Wiskitki Plac Wolności	70
1.11. Żyrardów Mostowa Pętla – Korytów.....	72
1.12. Żyrardów - Puszcza Mariańska – Bartniki.....	74
III. Załączniki.....	76
1. Spis tabel.....	76
2. Źródła opracowania	76

I. CZĘŚĆ TEKSTOWA

1. Wstęp

1.1. Czym jest Plan Transportowy?

Zgodnie z przepisami prawa, organizatorem publicznego transportu zbiorowego, w zależności od zasięgu przewozów, jest gmina, związek międzygminny, powiat (miasto na prawach powiatu), związek powiatów, województwo lub minister właściwy do spraw transportu. Ustawa z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (zwana dalej Ustawą) powierza organizatorowi do wykonania trzy zadania (art.8):

- 1) planowanie rozwoju transportu,
- 2) organizowanie publicznego transportu zbiorowego,
- 3) zarządzanie publicznym transportem zbiorowym.

O skutecznym wykonywaniu pozostałych funkcji przesądza prawidłowa realizacja zadania planowania rozwoju transportu w formie planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego (plan transportowy).

Ustawa nakłada obowiązek opracowania planu transportowego na niektórych organizatorów. W przypadku planowanego organizowania przewozów o charakterze użyteczności publicznej, obowiązek opracowania planu ma Powiat:

- a) liczący, co najmniej 80 000 mieszkańców - w zakresie linii komunikacyjnej albo sieci komunikacyjnej w powiatowych przewozach pasażerskich,
- b) któremu powierzono zadanie organizacji publicznego transportu zbiorowego na mocy porozumienia między powiatami, których obszar liczy łącznie, co najmniej 120 000 mieszkańców - w zakresie linii komunikacyjnej albo sieci komunikacyjnej na danym obszarze;
- c) Związek powiatów obejmujący obszar liczący, co najmniej 120 000 mieszkańców - w zakresie linii komunikacyjnej albo sieci komunikacyjnej na obszarze powiatów tworzących związek powiatów;
- d) Minister właściwy do spraw transportu - w zakresie linii komunikacyjnej albo sieci komunikacyjnej w międzywojewódzkich i międzynarodowych przewozach pasażerskich w transporcie kolejowym.

Gminy, związki międzygminne i powiaty o mniejszej liczbie mieszkańców, niż podano powyżej, mogą, ale nie muszą opracowywać planów transportowych. Plan transportowy uchwalony w gminie, powiecie, województwie jest aktem prawa miejscowego, co oznacza, że podlega kontroli w trybie przewidzianym dla tych aktów. Pomiędzy planami transportowymi opracowanymi przez różnych organizatorów zachodzą oczywiste związki, które muszą być uwzględnione w procedurze przygotowywania planów:

- W pierwszej kolejności plan transportowy powinien opracować minister właściwy do spraw transportu.
- Marszałek województwa opracowuje plan transportowy dla swojego obszaru uwzględniając ogłoszony plan transportowy ministra.
- Opracowując plan transportowy dla powiatu (lub związku powiatów) uwzględnia się plan transportowy opracowany i ogłoszony przez marszałka.
- Wójt, burmistrz, prezydent miasta lub zarząd związku międzygminnego, opracowując plan transportowy dla swojego obszaru, będą zobowiązani do uwzględnienia planu transportowego opracowanego i ogłoszonego przez starostę lub marszałka województwa.

Taka regulacja prawna art. 11 ust. 1 Ustawy ma na celu uporządkowanie działań i zapewnienie kontynuacji rozwiązań w planach transportowych niższego szczebla administracji. W praktyce

powoduje jednak, że plan transportowy opracowywany na najniższym poziomie, czyli w gminie, o ile nie zostaną wcześniej opublikowane plany ministra, marszałka województwa i starosty, może wymagać aktualizacji po opublikowaniu planów transportowych administracji wyższego szczebla. Istnieje również możliwość koordynacji działań organizatorów różnych szczebli, tj. równoległego działania w trakcie projektowania planów, które są wykładane do wglądu we właściwych urzędach w wersji wstępnej przez organizatorów (art. 10 ust. 1 Ustawy), zwłaszcza, że projekty planów muszą być uzgadniane z sąsiednimi jednostkami samorządu terytorialnego tego samego szczebla (art. 13 ust. 1-3).

1.2. Cel opracowania

Plan Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego zwanego dalej „planem transportowy”, opracowany został w celu zapewnienia planowego oraz uwzględniającego oczekiwania społeczne procesu rozwoju i organizowania przewozów o charakterze użyteczności publicznej.

Plan Transportowy opracowany został w oparciu o przepisy ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r.

o publicznym transporcie zbiorowym oraz w oparciu o przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 12 ust. 5 w/w ustawy (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25 maja 2011 r. w sprawie szczegółowego zakresu planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego.

W wyniku przeprowadzonych analiz, potrzeb oraz oczekiwań społecznych w zakresie zapewnienia powszechnej dostępności do usług publicznego transportu zbiorowego oraz z drugiej strony możliwości ekonomicznych, organizacyjnych, administracyjnych zbudowana została sieć komunikacyjna, na której planowane jest wykonywanie przewozów o charakterze użyteczności publicznej dla obszaru Powiatu Żyrardowskiego.

Sieć komunikacyjna obejmuje wszystkie gminy Powiatu Żyrardowskiego. Plan sieci komunikacyjnej wraz z przebiegiem linii komunikacyjnych został przedstawiony w części graficznej planu. Powiat Żyrardowski mając na uwadze potrzeby w zakresie publicznego transportu zbiorowego gmin graniczących z sąsiednimi powiatami zawarł z tymi powiatami stosowne porozumienia pozwalające na realizację transportu publicznego na wybranych liniach komunikacyjnych przebiegających przez te powiaty.

Przy opracowywaniu Planu Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Powiatu Żyrardowskiego zostały wykorzystane następujące materiały:

- Ustawa z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym, (Dz. U. z 2011 r. Nr 5, poz. 13),
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25 maja 2011 r. w sprawie szczegółowego zakresu planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego,
- Rozporządzenie (WE) nr 1370/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. dotyczące usług publicznych w zakresie kolejowego i drogowego transportu pasażerskiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 1191/69 i (EWG) nr 1107/70
- Strategia Rozwoju Powiatu Żyrardowskiego 2015-2025 r.
- Regionalny Plan Transportowy Województwa Mazowieckiego w perspektywie do 2030 roku.

1.3. Definicje i określenia.

Użyte w opracowaniu wyrażenia zostały zdefiniowane w Ustawie z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym i oznaczają:

- operator publicznego transportu zbiorowego – samorządowy zakład budżetowy oraz przedsiębiorca uprawniony do prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie przewozu osób, który zawarł z organizatorem publicznego transportu zbiorowego umowę o świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego, na linii komunikacyjnej określonej w umowie,
- plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego – zwany w opracowaniu „planem transportowym”, dokument, o którym mowa w rozdziale 2 (art. 9 – 14) Ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym oraz w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury,
- powiatowe przewozy pasażerskie - przewóz osób w ramach publicznego transportu zbiorowego wykonywany w granicach administracyjnych co najmniej dwóch gmin i niewykraczający poza granice jednego powiatu albo w granicach administracyjnych powiatów sąsiadujących, które zawarły stosowne porozumienie lub które utworzyły związek powiatów; inne niż przewozy gminne, wojewódzkie i międzywojewódzkie
- gminne przewozy pasażerskie – przewóz osób w ramach publicznego transportu zbiorowego wykonywany w granicach administracyjnych jednej gminy lub gmin sąsiadujących, które zawarły stosowne porozumienie lub które utworzyły związek międzygminny; inne niż przewozy powiatowe, powiatowo – gminne, metropolitalne, wojewódzkie i międzywojewódzkie,
- komunikacja miejska – gminne przewozy pasażerskie wykonywane w granicach administracyjnych miasta albo: miasta i gminy, miast, miast i gmin sąsiadujących, jeżeli zostało zawarte porozumienie lub został utworzony związek międzygminny w celu wspólnej realizacji publicznego transportu zbiorowego, a także metropolitalne przewozy pasażerskie,
- odpłatność – stopień pokrycia kosztów przewozów przychodami ze sprzedaży biletów i z tytułu opłat dodatkowych,
- przewoźnik - przedsiębiorca uprawniony do prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie przewozu osób na podstawie zezwolenia na wykonywanie regularnych przewozów osób w krajowym transporcie drogowym, o którym mowa w art. 18 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym, a w transporcie kolejowym - przewoźnik kolejowy, o którym mowa w art. 4 pkt 9 ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1786, 1720 i 2029), wykonujący przewóz osób;
- przewóz o charakterze użyteczności publicznej - powszechnie dostępna usługa w zakresie publicznego transportu zbiorowego wykonywana przez operatora publicznego transportu zbiorowego w celu bieżącego i nieprzerwanego zaspokajania potrzeb przewozowych społeczności na danym obszarze,
- przystanek komunikacyjny - miejsce przeznaczone do wsiadania lub wysiadania pasażerów na danej linii komunikacyjnej, w którym umieszcza się informacje dotyczące w szczególności godzin odjazdów środków transportu, a ponadto, w transporcie drogowym, oznaczone zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1047, z późn. zm.)
- rekompensata - środki pieniężne lub inne korzyści majątkowe przyznane operatorowi publicznego transportu zbiorowego w związku ze świadczeniem usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego,

- umowa o świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego Umowa między organizatorem publicznego transportu zbiorowego a operatorem publicznego transportu zbiorowego, która przyznaje temu operatorowi prawo i zobowiązuje go do wykonywania określonych usług związanych z wykonywaniem przewozu o charakterze użyteczności publicznej,
- zintegrowany system taryfowo-biletowy Rozwiązanie polegające na umożliwieniu wykorzystywania przez pasażera biletu, uprawniającego do korzystania z różnych środków transportu na obszarze właściwości organizatora publicznego transportu zbiorowego,
- sieć komunikacyjna - układ linii komunikacyjnych obejmujących obszar działania organizatora publicznego transportu zbiorowego lub część tego obszaru.

1.4. Transport publiczny i jego problemy

Rozwój motoryzacji stał się bardzo widoczny. Ulice są zatłoczone, pełne jezdnie utrudniają ruch pojazdów, przejście przez jezdnie jest niebezpieczne dla pieszych, chodniki, na których parkują samochody z powodu braku wystarczającej ilości miejsc parkingowych, nie pełnią swoich funkcji. Dopełnieniem tego wszystkiego jest zanieczyszczenie powietrza i wypadki drogowe. Niestety w związku z dynamicznym rozwojem motoryzacji nie idzie w parze rozwój infrastruktury. Budowa nowych dróg jest kapitałochłonna i długotrwała, a czasem ze względu na istniejącą zabudowę oraz ochronę środowiska, praktycznie niemożliwa.

Dynamiczny rozwój motoryzacji oraz niedoinwestowanie transportu publicznego spowodowały spadek zapotrzebowania na przewozy jego środkami. Efektem takiego stanu rzeczy są zmiany organizacyjne oraz wynikające z nich zmiany metod zarządzania transportem publicznym. Zmiany metod zarządzania zostały wywołane potrzebą szybkiego reagowania i dostosowania się do wymagań rynku, a także rozwojem nowoczesnych rozwiązań teleinformatycznych.

System publicznego transportu zbiorowego jest systemem, który powinien posiadać takie cechy jak

- powszechny dostęp do usług dla każdego,
- bieżące i nieprzerwane zaspokajanie potrzeb przewozowych społeczności na danym obszarze,

Organizator zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dąży do tego, by transport publiczny w ramach przewozów o charakterze użyteczności publicznej, w tym powiatowych przewozów pasażerskich był przyjazny dla pasażerów, w szczególności poprzez:

- możliwość dogodnego i sprawnego przemieszczania się,
- rozkładu jazdy, który zapewnia korzystne dla pasażerów godziny podróżowania,
- świadczenie usług przez operatora przy odpowiednim standardzie w ramach przewozów o charakterze użyteczności publicznej.

Problemy, przed jakimi obecnie stają organizatorzy publicznego transportu w ramach przewozów o charakterze użyteczności publicznej wynikają głównie z konieczności wypracowania takiego modelu jego funkcjonowania, który byłby w stanie sprostać potrzebom przewozowym mieszkańców, możliwości finansowych organizatora oraz możliwościom technicznym przewoźników. Oczekiwania mieszkańców są coraz większe, natomiast możliwości finansowe i taborowe organizatora nie zawsze za nimi nadążają.

Podniesienie standardów funkcjonowania transportu publicznego jest, więc jednoznaczne z podniesieniem, jakości przejazdu jego środkami. Istotnym elementem usług przewozowych w publicznym transporcie jest ich cena. Poprawę funkcjonowania transportu publicznego oraz jego warunków należy, zatem osiągać między innymi przez dostosowanie ruchu do potrzeb transportu.

2. Charakterystyka powiatu żyrardowskiego

2.1. Położenie geograficzne.

Powiat Żyrardowski położony jest w środkowo-zachodniej części województwa mazowieckiego.

Graniczy on:

- na północy z Powiatem Sochaczewskim
- na wschodzie z Powiatem Grodziskim
- na południowym wschodzie z Powiatem Grójeckim
- na południu z Powiatem Rawskim,
- na południowym zachodzie i zachodzie z Powiatem Skierniewickim

Rycina 1. Powiat Żyrardowski na tle województwa Mazowieckiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Mapy Administracyjnej:

<https://administracja.maz.gov.pl/adm/baza-ist/mapa-administracyjna/278.MAPA->

Rycina 2. Gminy Powiatu Żyrardowskiego

Stolica powiatu, miasto Żyrardów leży w odległości około 35 km od Warszawy i 80 km od Łodzi i Płocka oraz 90 km od Radomia i Piotrkowa Trybunalskiego. Powiat Żyrardowski tworzą następujące jednostki administracji samorządowej: miasto Żyrardów o powierzchni 14,35 km², gmina miejsko-wiejska Mszczonów (tereny wiejskie zajmują 143,3 km², miasto 8,56 km²) i Wiskitki (150,15 km²) oraz 2 gminy wiejskie: Puszcza Mariańska (143,18 km²), Radziejowice (73,07 km²).

Powiat Żyrardowski zajmuje powierzchnię 532,63 km², tj.: 1,5% ogólnej powierzchni województwa mazowieckiego, co jest 26 miejscem na Mazowszu. Tereny miejskie zajmują łącznie 22,91 km², co stanowi 4,3% powierzchni powiatu. Rozciągłość liniowa obszaru Powiatu Żyrardowskiego wynosi licząc z północy na południe około 40 km i z zachodu na wschód 34km.

Powiat posiada bardzo korzystny układ komunikacyjny pozwalający na szybki i łatwy dojazd do Warszawy czy Łodzi oraz włączenie się w główne krajowe i europejskie ciągi komunikacyjne. Przez teren powiatu przebiega autostrada A2 ze zjazdem w Wiskitkach, droga krajowa nr S8, droga krajowa nr 50. Pozostałe drogi o znaczeniu regionalnym to przebiegające przez powiat drogi wojewódzkie o numerach 719, 579, 876.

2.2. Gminy Powiatu Żyrardowskiego

Obszar Powiatu Żyrardowskiego obejmuje pięć jednostek administracji samorządowej - gminę miejską Żyrardów, gminy miejsko-wiejskie Mszczonów i Wiskitki oraz gminy wiejskie Puszcza Mariańska i Radziejowice.

Gmina Żyrardów:

Miasto Żyrardów leży w odległości 45 km od Warszawy i 90 km od Łodzi. Centralna lokalizacja sprawia, że miasto znajduje się w pobliżu przecięcia najważniejszych szlaków komunikacyjnych w Polsce. Zabytkowe centrum Żyrardowa jest jedynym w Europie, zachowanym w całości, zespołem urbanistyczno-architektonicznym miasta przemysłowego przełomu XIX i XX wieku. Na osadę fabryczną składa się osiedle murowanych z czerwonej cegły domów dla robotników, dzielnica willowa dla kadry kierowniczej i właścicieli fabryki, a także szereg budynków użyteczności publicznej - kościoły, szkoły, przedszkole, szpital, resursa, dom kultury, a także pralnia i łaźnia miejska. Regularna siatka ulic, dużo zieleni, wyraźny podział na część mieszkaniową oraz przemysłową – to najbardziej charakterystyczne elementy XIX-wiecznego Żyrardowa, stanowiące o rzeczywistym spełnieniu postulatów idealnego miasta przemysłowego przełomu wieków. W gminnej ewidencji zabytków widnieje na ten moment ponad 300 obiektów, a ochroną konserwatorską objęto obszar o powierzchni około 70 ha. Żyrardów jest siedzibą gminy miejskiej. Miasto liczy 40 900 mieszkańców, powierzchnia 14,4 km², gęstość zaludnienia 2 857 osób/km², data założenia – 1830 r., prawa miejskie uzyskało w 1916 r. Miasto Żyrardów geograficznie leży na Wysoczyźnie Rawskiej, należącej do makroregionu Wzniesień Południowomazowieckich, a znacznie większa część gminy leży na Równinie Łowicko-Błońskiej, należącej do makroregionu Niziny Środkowomazowieckiej. Miasto Żyrardów graniczy z „Bolimowsko-Radziejowickim Obszarem Chronionego Krajobrazu z Doliną Środkowej Rawki”. Obszar ten został utworzony dla ochrony i utrzymania cennych walorów krajobrazowych: dolin Pisi Gągoliny, Pisi Tuczej, Okrzeszy, terenów dolinnych, kompleksów leśnych, licznych jazów młyńskich oraz rozlewisk. Od wschodu w sąsiadującym z Żyrardowem Międzyborowie znajduje się zespół przyrodniczo krajobrazowy „Wydmy Międzyborowskie”.

Miasto charakteryzuje się dobrą dostępnością komunikacyjną do krajowych i zagranicznych sieci dróg oraz linii kolejowych. Żyrardów położony jest między dwiema znaczącymi aglomeracjami - warszawską i łódzką (45 km od Warszawy i 85 km od Łodzi). Przez Miasto przebiega międzynarodowa linia kolejowa (dawna Kolej Warszawsko-Wiedeńska) łącząca Warszawę z Górnym Śląskiem (z odgałęzieniem na Łódź) umożliwiającą dalsze powiązania bezpośrednie lub pośrednie w skali kraju oraz droga wojewódzka Nr 719 (Warszawa - Kamion). Szczególne znaczenie tranzytowe posiada droga krajowa Nr 50 stanowiąca Tranzytową Obwodnicę Warszawy przebiegająca obwodnicą Miasta Żyrardowa, (ale leżąca poza granicami Miasta). Żyrardów posiada trzy połączenia z obwodnicą poprzez węzły w Wiskitkach, na drodze wojewódzkiej nr 719 oraz w Korytowie. Droga krajowa w odległości ok. 5 km od Żyrardowa krzyżuje się (węzeł komunikacyjny w Wiskitkach) z autostradą A2 (E30) stanowiącą główne połączenie krajowe na osi wschód-zachód przez Poznań i Warszawę. Obwodnica Żyrardowa charakteryzuje się bardzo dużym natężeniem ruchu, co niekorzystnie wpływa m.in. na poziom hałasu i emisji spalin oraz bezpieczeństwo w ruchu drogowym.

W zakresie dostępności komunikacyjnej Żyrardów charakteryzuje się uregulowaną siecią dróg gminnych oraz dobrym dostępem do krajowych i międzynarodowych sieci dróg oraz linii kolejowych. Ruch drogowy w Mieście koncentruje się na jego głównych osiach - ul. 1 Maja i ul. A. Mickiewicza (kiedyś droga krajowa nr 50), biegnących na osi północ-południe oraz drodze wojewódzkiej nr 719 (Warszawa - Kamion), biegnącej na osi wschód-zachód. Drogi te krzyżują się w południowej części Miasta. Ponadto przemieszczanie się wewnątrz Miasta umożliwia sieć dróg powiatowych i gminnych. Szczególne znaczenie tranzytowe posiada droga krajowa nr 50 - Tranzytowa Obwodnica Warszawy stanowiąca m.in. obwodnicę Miasta Żyrardowa leżącą poza jego granicami. Żyrardów posiada trzy połączenia z obwodnicą poprzez węzły w Wiskitkach, na drodze wojewódzkiej nr 719 oraz w Korytowie. Droga krajowa w odległości ok. 5 km od Żyrardowa krzyżuje się (węzeł komunikacyjny w Wiskitkach) z autostradą A2 (E30) stanowiącą główne połączenie krajowe na osi wschód-zachód przez Poznań i Warszawę. Przez Miasto przebiega międzynarodowa linia kolejowa relacji Warszawa Zachodnia - Katowice, umożliwiającą dalsze powiązania bezpośrednie lub pośrednie w skali kraju. Transport publiczny zapewnia również komunikacja autobusowa. Między miastowa komunikacja realizowana jest z dworca autobusowego znajdującego się przy dworcu kolejowym PKP. Ponadto w odległości 100 km od Żyrardowa zlokalizowane są 4 lotniska: Lotnisko Chopina w Warszawie (ok. 50 km), Mazowiecki Port Lotniczy Warszawa-Modlin (ok. 60 km), Port Lotniczy Łódź im. Władysława Reymonta (ok. 100 km) i Port Lotniczy Warszawa-Radom im. Bohaterów Radomskiego Czerwca 1976 (ok. 100 km). Dodatkowo planowana jest budowa lotniska Port Solidarności w ramach Centralnego Portu Komunikacyjnego, które zlokalizowane ma być w Gminie Baranów w odległości ok. 15 km od Żyrardowa. Oprócz Portu Solidarności, budowa Centralnego Portu Komunikacyjnego przewiduje także szereg innych inwestycji, które przebiegać będą w pobliżu Żyrardowa i które znacząco wpłyną na uwarunkowania przestrzenne Miasta, w tym znacząco poprawią jego skomunikowanie na poziomach lokalnym, krajowym i międzynarodowym. W zakresie inwestycji związanych z koleją planowana jest:

- budowa linii kolejowej łączącej Grójec - Żyrardów - CPK,
- kontynuacja przebudowy linii kolejowych nr 1, 61 i 144 na odcinku Międzyborów Żyrardów - Skierniewice - Koluszki - Piotrków Tryb. - Częstochowa - Lubliniec - Fosowskie - Opole (PKP PLK),
- kontynuacja przebudowy linii kolejowej nr 3 na odcinku Warszawa - Sochaczew (PKP PLK),
- budowa węzła kolejowego CPK.

W zakresie inwestycji drogowych:

- budowa Obwodnicy Aglomeracji Warszawskiej (ring w standardzie drogi ekspresowej lub autostrady przebiegający w odległości około 40-50 km od centrum Warszawy),
- rozbudowa autostrady A2 na odcinku Łódź - Warszawa o dodatkowy pas ruchu w każdym kierunku.

Miasto i Gmina Mszczonów:

Miasto Mszczonów jest siedzibą gminy miejsko-wiejskiej Mszczonów. Jest jednym z najdynamiczniej rozwijających się miast w kraju. Dzięki przeobrażeniom, jakie zaszły w nim w ciągu ostatnich 15 lat zyskał sobie przydomek - „Tygrys Mazowsza”. Niegdyś rzemieślnicze miasteczko przeistacza się obecnie w prężnie działający ośrodek logistyczno-przemysłowy, silnie rozbudowujący bazę turystyczną. W Mszczonowie zostały wybudowane Termy Mszczonów, czyli kompleks basenowy wykorzystujący wodę geotermalną do celów rekreacyjnych, będący unikatowym darem natury w skali całego kraju. Dodatkowo na terenie miasta Mszczonowa znajduje się najgłębszy w Europie zamknięty basen do nurkowania „Deepspot”, który został otwarty 21 listopada 2020. Basen nurkowy przeznaczony do freedivingu i nurkowania sportowego na głębokości 45,4 metrów. Ponadto na terenie gminy Mszczonów w miejscowości Wręcza znajduje się **Park of Poland** – park rozrywki i wypoczynku, otwarty dla gości od lutego 2020 roku. Pierwsza część inwestycji, tropikalny park wodny Suntago, kosztowała 150 milionów euro i zapewnia 600 miejsc pracy. Jest to największy zadaszony park wodny w Polsce i Europie, mogący pomieścić do 15 000 osób. Zajął 10. Miejsce w rankingu najlepszych parków wodnych Europy według European Star Award. Wielokrotnie w rankingu Centrum Badań Regionalnych Mszczonów był zaliczany do tzw. „Złotej setki” najbardziej przedsiębiorczych miast i gmin w kraju. Kilkakrotnie gmina Mszczonów była klasyfikowana w rankingu Profesjonalna Gmina Przyjazna Inwestorom oraz zdobywała nagrody w konkursie „Gmina Fair Play – Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji”. W 2007 roku Gmina Mszczonów została laureatem konkursu Teraz Polska, jako pierwsza Gmina w Polsce. Liczy 11573 mieszkańców (6439 miasto i 5134 obszar wiejski). Uzyskał prawa miejskie w 1377 roku. Gmina Mszczonów położona jest około 70 km na południowy wschód od geograficznego środka Polski, w obrębie tzw. DUO – POLIS, czyli w sercu aglomeracji warszawsko – łódzkiej. Ze względu na dogodne położenie pod względem komunikacyjnym na skrzyżowaniu najważniejszych szlaków drogowych i kolejowych (przebiegające przez teren gminy szlaki komunikacyjne drogowe: droga ekspresowa S8 Warszawa – Katowice, stanowiąca część trasy północ – południe oraz droga krajowa nr 50, międzynarodowy szlak TIR-owski wschód-zachód i szlaki kolejowe: Centralna Magistrala Kolejowa stanowiąca część trasy północ – południe oraz trasa kolei towarowej wschód – zachód CE 20 Słubice – Terespol) gmina posiada duże możliwości rozwoju gospodarczego. Miasto Mszczonów jest dynamicznie rozwijającym się ośrodkiem logistyczno - przemysłowym. Na terenie miasta i gminy znajduje się 447,17 km dróg. Mszczonów położony jest na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych. Leży przy drodze krajowej nr 8 relacji Warszawa – Katowice (7,32 km w granicach gminy), stanowiącej część trasy północ – południe, a przebiegającej przez zachodnią część gminy oraz na szlaku TIR-owskim wschód-zachód, który stanowi droga krajowa nr 50 (14,38 km w granicach gminy) (trasa międzynarodowa) położona w północno-wschodniej części gminy. Łączna długość dróg krajowych w granicach gminy to 21,7 km, w tym 9 km stanowi obwodnica miasta Mszczonowa. W 2004 roku zakończono budowę pierwszej części obwodnicy Mszczonowa (etap I), którą stanowił przejazd bezkolizyjny i zjazd z trasy

Katowickiej – dwupoziomowe skrzyżowanie nad trasą nr 8, o długości 3 km od Słabomierza do ul. Warszawskiej (budowa rozpoczęta została w 2002 r.), która znacznie odciąża centrum miasta, pozostawiając tylko ruch lokalny. Natomiast realizacja II - ego etapu obwodnicy, o długości 6 km od ul. Warszawskiej do wsi Zbiroża została zakończona w 2010 r. W trakcie realizacji jest przebudowa drogi krajowej nr 8 i przystosowanie jej do parametrów drogi ekspresowej w tym drogi serwisowe, przejazd podziemny w ulicy Skierniewickiej, kładka przy ulicy Poniatowskiego, węzeł w Adamowicach. Przebudowa została podzielona na IV etapy (I przejazd podziemny na Skierniewickiej i kładka na Poniatowskiego, II etap drogi serwisowe, III etap węzeł w Radziejowicach i IV etap węzeł w Adamowicach). Obie drogi krajowe zostały na znacznych odcinkach zmodernizowane (droga krajowa nr 8 na całym odcinku), stan techniczny dróg jest można zaliczyć, jako bardzo dobry. Przez teren miasta przebiega jedna droga wojewódzka. Jest to ul. Dworcowa, o długości 600 m. Na granicy gminy Mszczonów z gminą Żabia Wola we wsi Tłumy przebiega droga wojewódzka nr 876 relacji Tarczyn – Many – Piotrkowice – Chudolipie.

Mszczonów posiada własną komunikację publiczną, ma również dobre połączenie z komunikacją publiczną z okolicznymi miejscowościami i regionalnymi ośrodkami, czyli Żyrardowem, Grodziskiem Mazowieckim, Piotrkowem Trybunalskim, Wieluniem, Opoczmem, Rawą Mazowiecką, Radomiem, Bydgoszczą, Skierniewicami. Trasy autobusowe z ww. miejscowościami obsługują PKS Grodzisk Maz., Gostynin i Grójec. Trasy dalekobieżne przelotowe obsługują PKS Tomaszów Mazowiecki i Rawa Mazowiecka, Opoczno, Piotrków Trybunalski, Wieluń, Radom. Dodatkowo na trasie Żyrardów – Mszczonów, poza PKS-em działają również dwie prywatne linie typu Mini Bus, które uzupełniają usługi PKS-u. W większości przypadków połączenia autobusowe służą dojazdowi do miejsc pracy i szkół w Żyrardowie, Grodzisku Mazowieckim, Warszawie oraz miejscowościach położonych na trasie z Mszczonowa do Warszawy.

Przez teren gminy odbywa się przejazd pociągów towarowych na kierunku wschód – zachód. Jest to odgałęzienie linii E20 od Łowicza przez Skierniewice, przez obszar gminy przebiega linia Skierniewice – Łuków (CE–20). Przez teren gminy, w jej zachodniej części, przebiega również Centralna Magistrała Kolejowa łącząca Warszawę ze Śląskiem, która jest częścią trasy kolejowej północ – południe.

Gmina Radziejowice:

Radziejowice to wieś nad rzeką Pisią Gąoliną. Powstała w XIV w. wokół drewnianego dworu. Niezwykle interesującym obiektem jest zespół pałacowo-parkowy w Radziejowicach, składający się z pałacu właściwego, połączonego z nim galerią - neogotyckiego zameczku oraz parku krajobrazowego w typie angielskim wg projektu Aleksandra Alphonse. Obecnie pałac w Radziejowicach pełni funkcję Domu Pracy Twórczej Ministerstwa Kultury, gdzie w stałej ekspozycji można zobaczyć wnętrza pałacowe z pamiątkami po rodzinie Krasińskich oraz wielkim polskim malarzu Józefie Chełmońskim. Odwiedzając Radziejowice warto również zwrócić uwagę na klasycystyczny kościół parafialny wzniesiony w latach 1820-1822, zaprojektowany przez Jakuba Kubickiego. Radziejowice są dziś siedzibą gminy zajmującej obszar 73 km², którą zamieszkuje 5540 osób.

Głównymi trasami przebiegającymi przez teren Gminy Radziejowice są drogi krajowe: nr 8 (Białystok-Warszawa-Wrocław) wchodząca w skład paneuropejskiego korytarza transportowego KIV Gdańsk-Katowice, nr 50 (Płońsk-Sochaczew-Grójec-Mińsk Maz.-Ostrów Maz.) oraz wojewódzka nr 759 (Kazun Polski-Błonie-Grodzisk Mazowiecki -Radziejowice). Po tych drogach

odbywa się większość ruchu tranzytowego na terenie Gminy. Droga krajowa nr 8 (E-67) jest drogą dwujezdniową relacji Białystok-Warszawa-Wrocław. Szerokości w liniach rozgraniczających według stanu istniejącego wynosi ok. 40m. Droga krajowa nr 8 ma być przystosowana do parametrów drogi ekspresowej. Przechodząca przez Gminę droga krajowa nr 8 należy do najbardziej obciążonych ruchem samochodowym w województwie, przejeżdża nią od ponad 7 000 do ponad 40 000 poj. sam./dobę. m.in. na drogę nr 8 oraz nr 50 przypada największy ruch tranzytowy w całym województwie, który należy do największych w kraju. Wiązą się z tym liczne uciążliwości, jak również konieczność wykonywania niezbędnych prac remontowo-konserwatorskich. Za pośrednictwem węzłów projektowanych w Radziejowicach, Radziejowicach Parceli, Kuranowie i Krzaczach oraz przy wykorzystaniu sieci dróg lokalnych odbywa się obsługa stref przemysłowych i produkcyjno-usługowych zlokalizowanych na terenie Gminy, głównie w sąsiedztwie drogi nr 8. Ruch lokalny wraz z dojazdem do posesji prywatnych odbywa się za pośrednictwem dróg serwisowych. Droga krajowa nr 50 przebiegająca przez zachodnie tereny Gminy stanowi drogę dla ruchu tranzytowego wschód-zachód (Berlin – Warszawa - Moskwa). Na odcinku Sochaczew – Grójec - Góra Kalwaria - Mińsk Maz. stanowić ma ona „Dużą Obwodnicę Warszawy”. Zakończono prace remontowe mające na celu wzmocnienie jej nawierzchni, poprawę standardu oraz przepustowości drogi, m.in. poprzez budowę obwodnic miejskich. Droga nr 50 we wsi Krzyżówka łączy się z drogą krajową – obwodnicą miasta Żyrardowa, dalej z autostradą A2 we wsi Wiskitki gm. Wiskitki. Istotnym elementem układu komunikacyjnego Gminy Radziejowice jest droga wojewódzka nr 579 relacji Błonie - Grodzisk Maz. – Radziejowice łącząca się z drogą krajową nr 8 w miejscowości Radziejowice. Ponadto na terenie Gminy znajdują się następujące drogi powiatowe:

- 4711W przejście przez Krze Duże,
- 4713W Korytów – Radziejowice do drogi nr 579,
- 4714W Tartak – Mszczonów,
- 4716W Korytów – Olszówka,
- 4723W od drogi nr 8 - Mszczonów.

Drogi gminne o znaczeniu lokalnym, stanowią uzupełnienie sieci dróg służących miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych. Uzupełnieniem wymienionych dróg są drogi wewnętrzne, niezaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych, obsługujące osiedla mieszkaniowe, grunty rolne, leśne i inne podmioty gospodarcze. Słabo rozwinięta sieć i niedoinwestowanie w ich stan techniczny są poważną barierą dla rozwoju gospodarczego i turystycznego Gminy.

Przez teren Gminy przebiega linia Centralnej Magistrali Kolejowej Warszawa – Katowice, jednak linia ta nie obsługuje ruchu pasażerskiego Gminy Radziejowice. Jedyne we wsi Korytów znajduje się stacja towarowa. Gmina Radziejowice posiada połączenia autobusowe PKS z Żyrardowem, Grodziskiem Mazowieckim, Mszczonowem oraz z Warszawą. Przebiegająca przez teren Gminy linia Centralnej Magistrali Kolejowej nie ma znaczenia dla transportu pasażerskiego w Gminie Radziejowice. Na północ od Gminy, w odległości 3-5 km od granicy Gminy przebiega linia kolejowa relacji Warszawa-Skierniewice, na odcinku sąsiadującym z Gminą znajdują się stacje głównie w Jaktorowie, Międzyborowie i Żyrardowie.

Gmina Puszcza Mariańska:

Miejscowość została założona pośród lasów Puszczy Korabiewskiej w 1670 r. przez kłeryka Stanisława Krajewskiego, byłego rycerza, który za zasługi wojenne otrzymał nadanie ziem od króla

Michała Korybuta Wiśniowieckiego. Z zabytków najcenniejszy jest drewniany kościół z 1755 r., obecnie odbudowany po tragicznym pożarze, jaki miał miejsce na początku maja 1993 r. Obok kościoła, klasztor Marianów z cennymi księgami kościelnymi i świeckimi - obecnie plebania. Odwiedzając Puszcę Mariańską, warto również zwrócić uwagę na dawną szkołę Marianów należącą do zespołu klasztornego z 1782 r. (obecnie Urząd Gminy) oraz drewniany budynek dawnej Szkoły Edukacji Narodowej z XIX w. W letniskowej wsi Olszanka mieszkał, pracował i zmarł malarz Józef Rapacki, autor scen rodzajowych oraz pejzaży mazowieckich. Jego obrazy prezentowane są na monograficznej wystawie w Muzeum Mazowsza Zachodniego w Żyrardowie. W Olszance mieszkał również Czesław Tański - malarz - batalista, konstruktor i wynalazca, pionier polskiego szybownictwa. Puszcza Mariańska jest siedzibą gminy położonej na obszarze 143,2 km², którą zamieszkuje 8500 osób.

Obszar Gminy jest dostatecznie nasycony drogami, posiada bardzo dobre połączenie z Warszawą (Żyrardowem, Grodziskiem Maz.) - drogą wojewódzką nr 719 na północny-wschód, Skierniewicami – drogą wojewódzką nr 719 i drogą krajową nr 8 na zachód. Drogami powiatowymi zapewnione jest połączenie z sąsiednimi gminami: Mszczonowem i Nowym Kawęczynem, a także alternatywny dojazd do Skierniewic. Odległość od granicy Warszawy do miejscowości gminnej wynosi 53 km, do wschodniej granicy Gminy – ok. 46 km. Najbliżej położonymi miastami są: Żyrardów - 11 km do miejscowości gminnej, 3 km do granicy Gminy, Mszczonów - odpowiednio 11 km i 5 km, Skierniewice - 17 km i 8 km.

Przez teren Gminy przebiega linia kolejowa relacji Łódź – Warszawa (trasa dawnej kolei warszawsko-wiedeńskiej) z przystankiem pasażerskim w Radziwiłowie. Linia zapewnia dojazd do pracy do aglomeracji Warszawy oraz do szkół dla mieszkańców Gminy (zwłaszcza jej części północnej).

Podstawowym środkiem przewozowym w zakresie komunikacji zbiorowej wewnątrz Gminy oraz w zakresie dojazdów zewnętrznych dla centralnej i południowej części Gminy jest autobus oraz dojazd prywatną komunikacją zbiorową (minibusami) do Żyrardowa. Ruch autobusowy odbywa się po drogach powiatowych, drodze wojewódzkiej i drodze krajowej. Przeważają przejazdy w kierunku do i z Żyrardowa. Na następnym miejscu pozostają dojazdy do Skierniewic oraz Mszczonowa.

Gmina ma dobrą komunikację z Warszawą i Łodzią dzięki linii kolejowej Warszawsko Wiedeńskiej ze stacją kolejową w miejscowości Radziwiłów. Ponadto Gmina ma dobre połączenie drogowe z Warszawą, Żyrardowem i Skierniewicami.

Powiązania komunikacyjne w gminie Puszcza Mariańska opiera się na układzie sieci drogowej i linii kolejowych Łowicz – Łuków oraz Warszawa – Łódź. Ze względu na przebieg drogi krajowej nr 70 oraz drogi wojewódzkiej nr 719 obserwuje się na terenie gminy zwiększony ruch kołowy. Powyższe drogi stanowią wraz z drogami powiatowymi podstawowy szkielet układu komunikacyjnego. Droga krajowa nr 70 stanowi dogodny dojazd do drogi krajowej nr 8 relacji Warszawa – Katowice ponadto droga wojewódzka nr 719 łączy Skierniewice – Żyrardów – Warszawę.

Miasto i Gmina Wiskitki:

Pierwsza wzmianka o miejscowości pochodzi z 1221 r. i dotyczy dzisiejszych Starowiskitek. Powstał tam drewniany dwór myśliwski, z którego książęta mazowieccy wyruszali na łowy do pobliskich puszczy: Wiskickiej, Miedniewickiej i Jaktorowskiej. Na zaproszenie książąt polowali tu m.in. Władysław Jagiełło, Jan Olbracht i Zygmunt August. W sąsiedztwie rezydencji książęcej istniał folwark i wieś służebna. W sąsiedniej wsi Kozłowice osiedleni byli włościanie, których

zadaniem była opieka nad turami i lasem. Mimo troskliwej opieki królów w 1627 r. padł ostatni tur w Polsce, a tym samym i na świecie. Na pamiątkę tych czasów łeb tura znajduje się do dziś w herbie Wiskitek. Prawa miejskie przywrócono Wiskitkom w 2021 roku. Wiskitki są siedzibą gminy miejsko-wiejskiej położonej na obszarze 150,2 km², którą zamieszkuje 9870 osób. W gminie znajdują się cenne zabytki takie jak min. Kościół w Wiskitkach z XVI w., Zespół Pałacowo Parkowy w Guzowie, czy Sanktuarium i klasztor w Miedniewicach. Wiskitki i Guzów są wpisane do rejestru zabytków, jako układy ruralistyczne. W Wiskitkach Gmina prowadzi rewaloryzację zabytkowego zespołu budynków Starego Młyna z przeznaczeniem na muzeum wraz z centrum kultury.

Budowa Węzła Autostradowego A2 z Drogą Krajową nr 50 „Wiskitki” pozytywnie wpłynęła na rozwój przemysłowych stref inwestycyjnych w m. Wiskitki oraz Starowiskitki. Na południu gminy DK50 łączy się z drogą wojewódzką nr 719. Gmina posiada bogatą siatkę dróg powiatowych – ponad 70 km oraz gminnych.

Przez gminę przebiega linia kolejowa nr 1 Centralna Magistrala Kolejowa Warszawa-Wiedeń. W Miejscowości Jesionka znajdują się dwie stacje kolejowe „Jesionka” oraz „Sucha Żyrardowska”, które skomunikowane są z resztą Gminy przez drogę powiatową 4702W.

Przez gminę przebiega również szlak pielgrzymkowy – pieszy, rowerowy i autobusowy, z kierunku Niepokalanowa drogą powiatową Szymanów- Miedniewice nr 3834W do Sanktuarium Matki Boskiej Świątorodzinnej w Miedniewicach, dalej drogą nr 4709W w kierunku województwa Łódzkiego

Duży obszar Gminy zajmuje Bolimowski Park Krajobrazowy wraz z Otuliną oraz Bolimowsko – Radziejowicki, z Doliną Środkowej Rawki Obszar Chronionego Krajobrazu. Przez te kompleksy leśne prowadzą min. Drogi Powiatowe: Wiskitki-Łubno- Franciszków 4702W oraz Miedniewice – Franciszków, 4703W które łączy strategiczna ze względów przeciwpożarowych droga gminna Sokule, Antoniew.

Wielkim Wyzwaniem Społeczno- Infrastrukturalno- Gospodarczym są planowane inwestycje rządowe takie jak Centralny Port Komunikacyjny, Aglomeracja Obwodnicy Warszawskiej oraz Kolej Dużych Prędkości, co niewątpliwie znacząco wpłynie na transport na terenie Gminy i Powiatu.

2.3. Drogi gminne i powiatowe

Przez powiat przebiegają drogi o znaczeniu międzynarodowym, krajowym i wojewódzkim. Również sieć kolejowa przebiegająca przez powiat ma charakter ogólnopolski. Powiat Żyrardowski zarządza siecią drogową o długości ponad 198,86 km o różnej nawierzchni. Zdecydowana większość dróg posiada nawierzchnię twardą, ale znajdują się jeszcze fragmenty z nawierzchnią gruntową. Drogi te są w różnym stanie technicznym i wymagają modernizacji. Poniższe tabele przedstawiają wykaz dróg wraz długością i rodzajem nawierzchni będące w zarządzie Powiatu Żyrardowskiego.

Wykaz dróg powiatowych zamiejskich na terenie Powiatu Żyrardowskiego

Lp.	Nowy numer drogi	Stary numer drogi	Nazwa drogi	Klasa drogi	Od km	Do km	Długość ogółem (km)
1.	1517W	38135	Baranów – Stare Kozłowice	L	2+934	6+356	3,422
2.	1527W	38510 2861W	Piotrkowice – Grzegorzewice – Mszczonów	G	15+650 16+485 18+478	15+973 18+120 18+650	2,130
3.	3829W	38123	Szymanów – Strugi – Marianów	L			
4.	3834W	38137	Szymanów – Oryszew – Miedniewice	L	2+623	3+148	0,525

Plan Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Powiatu Żyrardowskiego

5.	3835W	38142	Kozłów Szlach.– Nowa Sucha – Guzów	Z	3+090	12+184	9,094
6.	3837W	38126	Paprotnia – Teresin – Stacja kolejowa	G	11+049	15+984	4,935
7.	4135W	38130	Szymanów – Zielonka – Aleksandrów	L	8+091	10+228	2,137
8.		38136	Miedniewice- gr. Woj. (Bolimów)	L	9+744	14+263	4,519
9.	4701W		Oryszew – Henryszew – Międzyborów	L	0+000	5+566	5,566
10.	4702W	38138	Wisłitki – Lubno – Franciszków	L	0+600	10+496	9,896
11.	4703W	39139	Miedniewice – Franciszków	L	0+000	8+800	8,800
12.	4704W	38140	Miedniewice – gr. woj. (Bolimów)		0+000	2+329	2,329
	4705W	38141	Różanów – Wola Miedniewska –	L			
13.			Miedniewice	G	0+000	6+682	6,682
14.	4706W	38144	Aleksandrów – gr. woj. (Bolimów)	L	0+000	5+420	5,420
15.	4707W	38352	Kamion – gr. woj. (Trzcianna - Maków)	L	0+000	1+280	1,280
16.	4708W	38353	(Ruda) gr. woj. - Kamion do drogi nr 70		0+000	1+000	1,000
	4709W	38354	(Skierniewice) gr. woj. – Bartniki –	L			
17.			Miedniewice	Z	0+000	10+246	10,246
18.	4710W	38507	Chudolipie (droga nr 50) – Osuchów	Z	0+000	5+040	5,040
19.	4711W	38511	droga przez wieś Krze Duże		0+000	1+400	1,400
	4713W	38513	Żyrardów od drogi nr 50 – Korytów –	G			
20.			Radziejowice do drogi nr 579	L	0+000	7+820	7,820
21.	4714W	38514	Tartak – Mszczonów	L	0+000	3+800	3,800
22.	4715W	38515	Olszówka – Mszczonów	L	0+000	5+170	5,170
	4716W	38516	Korytów – Olszówka		0+000	3+200	3,200
23.				L			
24.	4717W	38517	Waleriany (od drogi nr 719) - Olszówka	Z	0+000	4+530	4,530
25.	4718W	38518	Bartniki – Puszcza Mariańska	Z	0+000	8+950	8,950
26.	4719W	38519	Puszcza Mariańska – Mszczonów		0+000	10+820	10,820
	4721W	38522	(Raducz – Jeruzal) gr. woj. – Wola	L			
27.			Polska	L	0+000	5+050	5,050
28.	4722W	38523	Wola Polska – Karnice – Mszczonów	G	0+000	11+000	11,000
29.	4724W	38526	przejście przez Mszczonów		0+000	0+420	0,420
	4725W	38527	Mszczonów – Piekary – Wągnanka –	L			
30.			granica województwa – (Cychry)		0+815	15+554	14,739
	4726W	38528	Mszczonów – Strzyże – Bobrowce –	L			
31.			granica powiatu	L	0+000	16+300	16,300
32.	4727W	38529	(Huta Zawadzka) gr. woj. – Piekarowo		0+000	4+600	4,600
	4728W	38530	Piekarowo – gr. woj. (Grzymkowice –	L			
33.			Dańków – Biała Rawska)	L	0+000	2+450	2,450
	4729W	384019	Wisłitki – Działki – Żyrardów		0+000	3+080	3,080

Plan Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Powiatu Żyrardowskiego

Wykaz dróg powiatowych zamiejsczych na terenie Powiatu Żyrardowskiego (z podziałem na gminy)

Nowy numer drogi	Stary numer drogi	Nazwa drogi	Pikietaż (od km do km)	Dł. w km	w tym o nawierzchni			
					twardej w km		gruntowej w km	
					ulepszonej	nieulepszonej	ulepszonej	nieulepszonej
		<u>Gmina Mszczonów</u>						
1527W	38510	Piotrkowice – Grzegorzewice –	15+650÷15+973	2,130	2,130	---	---	---
	2861W	Mszczonów	16+485÷18+120					
			18+478÷18+650					
4710W	38507	Chudolipie (droga nr 50) – Osuchów	0+000 ÷ 5+040	5,040	5,040	---	---	---
4715W	38515	Olszówka – Mszczonów	0+000 ÷ 5+170	5,170	5,170	---	---	---
4716W	38516	Korytów – Olszówka	1+950 ÷ 3+200	1,250	1,250	---	---	---
4717W	38517	Waleriany (od drogi nr 719) – Olszówka	4+100 ÷ 4+530	0,430	0,430	---	---	---
4719W	38519	Puszcza Mar. – Mszczonów	6+500 ÷ 10+820	4,320	4,320	---	---	---
4722W	38523	Wola Polska – Karnice – Mszczonów	5+800 ÷ 11+000	5,200	5,200	---	---	---
4724W	38526	przejście przez Mszczonów	0+000 ÷ 0+420	0,420	0,420	---	---	---
4725W	38527	Mszczonów – Piekary – Wagnanka – granica województwa – (Cychry)	0+815 ÷ 15+554	14,739	13,739	---	---	1,000
4726W	38528	Mszczonów – Strzyże – Bobrowce – granica powiatu	0+000 ÷ 16+300	16,300	15,240	---	---	1,060
4727W	38529	(Huta Zawadzka) gr. woj. – Piekarowo	0+000 ÷ 4+600	4,600	1,526	3,074	---	---
4728W	38530	Piekarowo – gr. woj. (Grzymkowice – Dańków – Biała Rawska)	0+000 ÷ 2+450	2,450	2,450	---	---	---
		Razem:		62,049	56,915	3,074	---	2,060
		<u>Gmina Puszcza Mariańska</u>						
4707W	38352	Kamion – gr. woj. (Trzecianna – Maków)	0+000 ÷ 1+280	1,280	1,280	---	---	---
4708W	38353	(Ruda) gr. woj. – Kamion do drogi nr 70	0+000 ÷ 1+000	1,000	1,000	---	---	---
4709W	38354	(Skierniewice) gr. woj. – Bartniki – Miedniewice	0+000 ÷ 6+200	6,200	1,620	0,990	0,937	2,653
4717W	38517	Waleriany (od drogi nr 719) – Olszówka	0+000 ÷ 4+100	4,100	4,100	---	---	---
4718W	38518	Bartniki – Puszcza Mariańska	0+000 ÷ 8+950	8,950	8,950	---	---	---
4719W	38519	Puszcza Mar. – Mszczonów	0+000 ÷ 6+500	6,500	6,500	---	---	---
4721W	38522	(Raducz – Jeruzal) gr. woj. – Wola Polska	0+000 ÷ 5+050	5,050	5,050	---	---	---
4722W	38523	Wola Polska – Karnice – Mszczonów	0+000 ÷ 5+800	5,800	5,800	---	---	---
		Razem:		38,880	34,300	0,990	0,937	2,653

Plan Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Powiatu Żyrardowskiego

Nowy numer drogi	Stary numer drogi	Nazwa drogi	Pikietaż (od km do km)	Dł. w km	w tym o nawierzchni			
					twardej w km		gruntowej w km	
					ulepszonej	nie ulepszonej	ulepszonej	nie ulepszonej
		<u>Gmina Radziejowice</u>						
4711W	38511	droga przez wieś Krze Duże	0+000 ÷ 1+400	1,400	1,400	---	---	---
4713W	38513	Żyrardów od drogi nr 50 – Korytów – Radziejowice						
		do drogi nr 579	0+000 ÷ 7+820	7,820	7,820	---	---	---
4714W	38514	Tartak – Mszczonów	0+000 ÷ 3+800	3,800	3,800	---	---	---
4716W	38516	Korytów – Olszówka	0+000 ÷ 1+950	1,950	1,950	---	---	---
		Razem:		14,970	14,970	---	---	---
		<u>Gmina Wiskitki</u>						
1517W	38135	Baranów – Stare Kozłowice	2+934 ÷ 6+356	3,422	3,422	---	---	---
3829W	38123	Szymanów – Strugi – Marianów	2+623 ÷ 3+148	0,525	0,525	---	---	---
3834W	38137	Szymanów – Orszew – Miedniewice						
		Kozłów Szlach. – Nowa Sucha – Guzów	3+090 ÷ 12+184	9,094	9,094	---	---	---
3835W	38142	Paprotnia – Teresin – Stacja kolejowa	11+049 ÷ 15+984	4,935	4,935	---	---	---
3837W	38126	Szymanów – Zielonka – Aleksandrów						
		Bieniewice – Bronisławów – Wiskitki	8+091 ÷ 10+228	2,137	2,137	---	---	---
4135W	38130	Orszew – Henryszew – Międzyborów	9+744 ÷ 14+263	4,519	4,519	---	---	---
4701W	38136	Wiskitki – Łubno – Franciszków	0+000 ÷ 5+566	5,566	5,566	---	---	---
4702W	38138	Miedniewice – Franciszków	0+600 ÷ 10+496	9,896	9,172	0,724	---	---
4703W	38139	Miedniewice – gr. woj. (Bolimów)	0+000 ÷ 8+800	8,800	3,043	2,400	3,357	---
4704W	38140	Różanów – Wola Miedniewska – Miedniewice	0+000 ÷ 2+329	2,329	2,329	---	---	---
4705W	38141	Aleksandrów – gr. woj. (Bolimów)						
		(Skierniewice) gr woj. – Bartniki – Miedniewice	0+000 ÷ 6+682	6,682	4,439	0,643	1,600	---
4706W	38144	Wiskitki – Działki – Żyrardów	0+000 ÷ 5+420	5,420	5,420	---	---	---
4709W	38354							
			6+200 ÷ 10+246	4,046	4,046	---	---	---
4729W	384019		0+000 ÷ 3+080	3,080	3,080	---	---	---
		Razem:		70,451	61,727	3,767	4,957	---

Drogi powiatowe zamiejskie na terenie Powiatu Żyrardowskiego:

Ogółem: 186,350 km

w tym:

- o nawierzchni twardej: 175,743 km

- o nawierzchni gruntowej: 10,607 km

Wykaz dróg powiatowych w granicach administracyjnych miasta Żyrardowa

Lp.	Nowy numer drogi	Nazwa drogi	Przebieg drogi w mieście /nazwa ulicy/	Odcinek ulicy	Dł. mb /naw. twarda ulepszona/
1.	4729W	Wiskitki - Działki - Żyrardów	Młyńska	gr. miasta – ul. Mokra	295
2.	4729W	Wiskitki - Działki - Żyrardów	Mokra	ul. Młyńska – ul. Żeromskiego	555
3.	4729W	Wiskitki - Działki - Żyrardów	Żeromskiego	ul. Mokra – ul. Limanowskiego	1287
4.	4730W	Żyrardów	Skrowaczewskiego	ul. 1 Maja – ul. Kpt. S. Pałaca	954
5.	4730W	Żyrardów	Kpt. S. Pałaca	ul. Skrowaczewskiego – ul. Rotmistrza Witolda Pileckiego	520
6.	4730W	Żyrardów	Rotmistrza Witolda Pileckiego (dawna ulica Jodłowskiego)	ul. Kpt. S. Pałaca – ul. Mireckiego	1435
7.	4730W	Żyrardów	Mireckiego	ul. Rotmistrza Witolda Pileckiego – ul. 1 Maja	1384
		razem:			6430

Uwaga:**1/ dot. drogi nr 4729W:**

Funkcję zarządcy drogi powiatowej nr 4729W w granicach administracyjnych miasta Żyrardowa pełni Prezydent Miasta Żyrardowa.

2/ dot. drogi nr 4730W:

Funkcję zarządcy drogi powiatowej nr 4730W w granicach administracyjnych miasta Żyrardowa pełni Zarząd Powiatu Żyrardowskiego, w tym:

- wydawanie decyzji administracyjnych należy do kompetencji Zarządu Powiatu (Powiatowy Zarząd Dróg w Żyrardowie, ul. Jaktorowska 53), bieżące i zimowe utrzymanie drogi powiatowej nr 4730W w granicach administracyjnych miasta Żyrardowa należy do kompetencji Prezydenta
- Miasta Żyrardowa

Wykaz dróg powiatowych w granicach administracyjnych miasta Mszczonowa

Lp.	Nowy numer drogi	Stary numer drogi	Nazwa drogi	Przebieg drogi w mieście/nazwa ulicy/	Odcinek ulicy	Dł. mb/naw. twarda ulepszo na/
1.	1527W	385102861 W	Piotrkowice – Grzegorzewice – Mszczonów	Tarczyńska	gr. miasta – ul. Dworcowa	3195
2.	4715W	38515	Olszówka – Mszczonów	Fabryczna	gr. miasta – ul. Żyrardowska	259
3.	4719W	38519	Puszcza Mar. – Mszczonów	Skierniewicka	gr. miasta – ul. Rawska	553

Plan Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Powiatu Żyrardowskiego

4.	4724W	38526	przejście przez Mszczonów	Rawska	gr. miasta – ul. Żyrardowska	1262
5.	4725W	38527	Mszczonów – Piekary – Wygnanka – granica województwa – (Cychry)	Piekarska	ul. Rawska – gr. miasta	815
			razem:			6084

Uwaga:

Funkcję zarządcy dróg powiatowych w granicach administracyjnych miasta Mszczonowa pełni Burmistrz Miasta Mszczonów na mocy porozumienia zawartego w dniu 04.05.2000 r. oraz aneksu nr 1 z dnia 17.04.2007 r. pomiędzy Zarządem Powiatu Żyrardowskiego a Zarządem Miasta Mszczonowa.

Źródło: Powiatowy Zarząd Dróg

Drogi publiczne ze względu na funkcje w sieci drogowej dzielą się według przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985r. o drogach publicznych na następujące kategorie:

- drogi krajowe,
- drogi wojewódzkie,
- drogi powiatowe,
- drogi gminne.

Do dróg krajowych zalicza się:

- autostrady i drogi ekspresowe oraz drogi leżące w ich ciągu do czasu wybudowania autostrad i dróg ekspresowych,
- drogi międzynarodowe,
- drogi stanowiące inne połączenia zapewniające spójność sieci dróg krajowych,
- drogi dojazdowe do ogólnodostępnych przejść granicznych obsługujących ruch międzynarodowy osobowy i towarowy bez ograniczeń ciężaru całkowitego pojazdów (zespołu pojazdów) lub wyłącznie ruch towarowy bez ograniczeń ciężaru całkowitego pojazdów (zespołu pojazdów),
- drogi alternatywne dla autostrad płatnych,
- drogi stanowiące ciągi obwodnic dużych aglomeracji miejskich,
- drogi o znaczeniu obronnym.

Zaliczenie do kategorii dróg krajowych następuje w drodze rozporządzenia Ministra właściwego do spraw transportu w porozumieniu z ministrami właściwymi do spraw administracji publicznej, spraw wewnętrznych oraz Ministrem Obrony Narodowej.

Do dróg wojewódzkich zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia między miastami, mające znaczenie dla województwa i drogi o znaczeniu obronnym niezaliczone do dróg krajowych. Zaliczenie do kategorii dróg wojewódzkich następuje w drodze uchwały sejmiku województwa w porozumieniu z ministrami właściwymi do spraw transportu oraz obrony narodowej.

Do dróg powiatowych zalicza się drogi inne niż podano wcześniej, stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą. Zaliczenie do kategorii dróg powiatowych następuje w drodze uchwały rady powiatu w porozumieniu z zarządem województwa.

Do dróg gminnych zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym niezaliczone do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych.

Zaliczenie do kategorii dróg gminnych następuje w drodze uchwały rady gminy po zasięgnięciu opinii właściwego zarządu powiatu. Do dróg o nawierzchni twardej zalicza się drogi o nawierzchni twardej

ulepszonej (z kostki kamiennej, klinkieru, betonu, z płyt kamienno-betonowych, bitumu) oraz drogi o nawierzchni nieulepszonej (o nawierzchni tłuczniowej i brukowej).

Do dróg o nawierzchni gruntowej zalicza się drogi o nawierzchni z gruntu rodzimego oraz utrwalone w wyniku specjalnych zabiegów i preparacji gruntu rodzimego przy pomocy mieszanin wykonanych z gliny, żwiru, żużla, itp.

2.4. Linie kolejowe

Stacja Kolejowa Żyrardowa stanowi ważny punkt dla podróżnych w kierunku Warszawy, Skierniewic. W bezpośrednim sąsiedztwie stacji zlokalizowany jest parking „Parkuj i Jedz”, przystanki komunikacji autobusowej oraz postój TAXI według klasyfikacji PKP ma kategorię dworca regionalnego.

Przez teren powiatu przebiegają trzy linie kolejowe:

- Warszawa-Katowice (linia kolejowa nr 4),
- Centralna Magistrala Kolejowa Warszawa-Wiedeń (linia kolejowa nr 1),
- Towarowa Obwodnica Warszawy Linia kolejowa nr 12.

Z terenu Powiatu Żyrardowskiego jest również osiągalny w ciągu 40 minut międzynarodowy port lotniczy „Okęcie” oraz w ciągu 60 minut port lotniczy Warszawa-Modlin.

Tabela 1. Połączenia kolejowe.

Przewoźnik	Linia lub kategoria	Trasa lub kierunki
Koleje Mazowieckie	R1/RE1	Warszawa Wschodnia – Żyrardów – Skierniewice
Polregio	IR	Warszawa Wschodnia, Koluszki, Łódź Kaliska, Łódź Widzew, Skierniewice
PKP Intercity	TLK	Warszawa Wschodnia, Koluszki, Łódź Kaliska, Łódź Widzew, Skierniewice, Katowice, Częstochowa, Szczecin Główny, Lublin Główny, Rzeszów Główny, Przemyśl Główny
	IC	Bielsko-Biała Główna, Kraków Płaszów, Warszawa Wschodnia, Wrocław Główny

2.5. Przystanki Komunikacyjne

Na terenie Powiatu Żyrardowskiego w pasie drogowym zlokalizowanych jest w sumie 357 przystanków komunikacyjnych. W tabeli poniżej wskazano ilość przystanków na drogach z podziałem na poszczególne gminy.

Tabela nr 2 Przystanki komunikacyjne

Przystanki Komunikacyjne	
Żyrardów	77
Wiskitki	46
Mszczonów	100

Puszcza Mariańska	1
Radziejowice	133
Razem	357

3. Ocena i prognoza potrzeb przewozowych

Do obowiązków organizatora publicznego transportu zbiorowego należy planowanie, organizowanie i zarządzanie publicznym transportem zbiorowym. Zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy o publicznym transporcie zbiorowym, organizowanie publicznego transportu zbiorowego polega w szczególności na badaniu i analizie potrzeb przewozowych w publicznym transporcie zbiorowym, z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych i osób o ograniczonej zdolności ruchowej. Wśród czynników, które mają kluczowe znaczenie dla organizacji przewozów o charakterze użyteczności publicznej i kształtowanie potrzeb przewozowych można wymienić:

- liczbę ludności i gęstość zaludnienia,
- migrację ludności,
- prognozę liczby ludności,
- liczbę ludności wg ekonomicznej grupy wiekowej,
- sytuację społeczno-gospodarczą, w tym: - liczbę pracujących, bezrobotnych i stopę bezrobocia, - liczbę podmiotów gospodarczych, - przepływ ludności związany z zatrudnieniem,
- lokalizację obiektów użyteczności publicznej, w tym: - urzędy i instytucje publiczne, - powiatowe placówki oświatowe, - obiekty sportowe, rekreacyjne i kulturalne, - placówki służb zdrowia,
- zakłady produkcyjne oraz centra dystrybucji,
- walory turystyczne oraz bazę noclegową,
- wskaźnik motoryzacji.

3.1 Gęstość zaludnienia

Na 31 grudnia 2022 r. w Powiecie Żyrardowskim mieszkało 75414 osób. Największą gminą była Gmina Żyrardów licząca 41096 osób, najmniejszą zaś gmina Radziejowice z 5411 mieszkańcami. Gęstość zaludnienia na terenie powiatu na koniec 2022 r. wynosi 141,6 osoby. Z powodu tego, iż w powiecie dominują tereny wiejskie zdecydowanie największe gęstość zaludnienia miała gmina (miasto) Żyrardów; 2864 osoby, natomiast w pozostałych gminach wskaźnik ten waha się pomiędzy 76 a 59 osób na 1 km².

Tabela 3. Liczba ludności

Gminy powiatu żyrardowskiego	pow. w km ²	Ludność ogółem		w tym kobiety		Ludność w wieku						Ludność na 1km ²		Przyrost naturalny	
						przed-produkcyjnym		produkcyjnym		po-produkcyjnym					
		2015	2022	2015	2022	2015	2022	2015	2022	2015	2022	2015	2022	2015	2022
gmina miejska															
Żyrardów	14,4	40 650	38 780	21 640	20 610	6 296	5 921	25 676	22 977	8 680	9 886	2 832,9	2 702,7	-42	-173
gminy miejsko-wiejskie															
Mszczonów	152,0	11 552	11 360	6 013	5 843	1 902	1 928	7 510	7 006	2 140	2 426	76,1	74,7	-7	-23
Wisłoki	150,9	9 842	10 080	4 897	5 079	1 541	1 637	6 521	6 349	1 780	2 090	65,5	66,7	-9	-57
gminy wiejskie															
Radziejowice	80,06	5 550	6 420	2 810	3 240	962	1 188	3 640	4 000	945	1 234	76,0	88,1	7	-9
Puszcza Mariańska	142,4	8 550	8 770	4 370	4 437	1 325	1 459	5 521	5 358	1 699	1 955	59,7	61,6	-11	-39

Źródło: Bank Danych Lokalnych; <http://stat.gov.pl/bdl/>.

Jednym z ważniejszych czynników determinujących rozwój danego obszaru jest nie tylko liczba ludności, a przede wszystkim struktura w podziale na kategorie wieku: przedprodukcyjnego, produkcyjnego i poprodukcyjnego.

Dane te wskazują jednoznacznie na to, iż społeczeństwo w powiecie Żyrardowskim się starzeje, co jest również tendencją ogólnopolską.

Szczegółowe dane dotyczące Powiatu Żyrardowskiego przedstawia tabela poniżej.

Tabela 4. Charakterystyka przyrostu naturalnego w latach 2014- 2022 dla Powiatu Żyrardowskiego.

Rok	2014	2016	2018	2020	2022
Urodzenia	808	810	790	702	671
Zgony	877	876	985	1106	972
Przyrost naturalny	-69	-81	-195	-404	-301

Tabela 5. Migracje w Powiecie Żyrardowskim w latach 2014-2022.

Rok	2014	2016	2018	2020	2022
Zameldowania	852	759	850	703	911
Wymeldowania	810	759	842	667	804
Saldo migracji	42	0	8	36	104

Migracje wewnętrzne i zewnętrzne ludności głównie związane są z poszukiwaniem pracy i lepszych warunków życia. Zjawisko to przede wszystkim dotyczy ludzi młodych wchodzących na rynek pracy. W tabeli przedstawiono wartości migracji w danym roku wyrażone w osobach. Analizie porównawczej poddano ilość osób zameldowanych w danym roku, która napłynęła z innych miast, wsi czy powiatów do liczby osób wymeldowanych z Powiatu Żyrardowskiego celem dalszego przemieszczania. Porównując dane z powyższych tabel można stwierdzić, że wzrost liczby mieszkańców Powiatu Żyrardowskiego w dużym stopniu był rezultatem migracji niż przyrostu naturalnego. W roku 2022 przyrost naturalny wyniósł – 301, a saldo migracji 104.

Jak wynika z informacji dotyczących ilości i struktury ludności Powiatu Żyrardowskiego nie odbiega od tendencji krajowych. W całej Polsce dominuje tendencja spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym a rośnie liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Równocześnie prognoza ludności opracowana przez Główny Urząd Statystyczny wskazuje, iż liczba ludności Powiatu Żyrardowskiego do roku 2020 będzie nieznacznie rosła, natomiast w latach 2020 - 2035 zacznie maleć. Analiza tego ostatniego wskaźnika, jak również pozostałych, wskazuje, iż Powiat Żyrardowski nie odbiega od tendencji krajowych. Jednakże wskaźniki ludnościowe wskazują, iż na tle sąsiednich powiatów województwa mazowieckiego wypada gorzej i jest lepszy jedynie od Powiatu Grójeckiego i Sochaczewskiego.

Analiza powyższych danych pozwala m. in. na właściwe zaplanowanie przebiegu linii komunikacyjnych w powiatowych przewozach pasażerskich, w taki sposób, aby zapewnić ich rentowność.

3.2. Gospodarka

Procesy zachodzące w gospodarce w skali regionu, kraju, Europy i świata będą wpływać również na sytuację powiatu, są one, zatem warte uwagi w dłuższej perspektywie planowania rozwoju. Dzięki uchwaleniu i realizacji planu transportowego Powiat Żyrardowski zyska znacznie lepszą pozycję w walce z wyzwaniami, jakie niesie ze sobą utrzymanie konkurencyjności, wymóg zapewnienia wysokiej, jakości życia, dobrych warunków pracy i niskiego poziomu wyłączenia mieszkańców powiatu z życia w społeczności powiatowej i miejskiej.

Realizacja planu transportowego, ma wpływ na bardzo wiele czynników, m.in. takich jak:

- poprawia jakość życia i zdrowotność mieszkańców,
- nieograniczony dostęp do usług przewozowych, w tym dla osób podlegającym wyłączeniu społecznemu, ze względu na niski status ekonomiczny, kalectwo, podeszły wiek itp.,
- zapewnia lepsze możliwości przemieszczania się i lepszy dostęp do typowych miejsc aktywności społeczności, bez konieczności posiadania własnego samochodu,
- minimalizuje koszty eksploatacyjne, ponoszone przez korzystających z samochodów (opłaty parkingowe, przepełnione miejsca parkingowe, rosnące ceny paliwa i części),
- poprawa w zakresie ochrony środowiska (jeden autobus to średnio wyłączenie 30-50 pojazdów indywidualnych).

O stanie gospodarki powiatu świadczą przychody i wydatki tak w ogólnej liczbie, jak i w przeliczeniu na jednego mieszkańca w poszczególnych gminach.

Dane zostały przedstawione odpowiednio dla roku 2015 oraz 2022.

Tabela nr 6. Finanse poszczególnych gmin Powiatu Żyrardowskiego.

wyszczególnienie	dochody				wydatki			
	w tys. zł	na 1 mieszk. w zł	w tys. zł	na 1 mieszk. w zł	w tys. zł	na 1 mieszk. w zł	w tys. zł	na 1 mieszk. w zł
	2015		2022		2015		2022	
gmina miejska								
Żyrardów	131 064	3 204,41	262 254	6 727,04	123 507	3 019,65	282 555	7 247,80
gminy miejsko-wiejskie								
Mszczonów	60 126	5 195,36	109 420	9 643,07	58 449	5 050,49	134 364	11 841,35
Wiskitki	33 594	3 401,21	75 879	7 516,53	36 265	3 671,65	83 851	8 306,20
gminy wiejskie								
Puszcza Mariańska	30 882	3 624,61	57 977	6 601,78	28 189	3 308,56	56 955	6 485,48
Radziejowice	24 548	4 431,11	51 831	8 183,01	21 404	3 863,53	54 115	8 543,54

Źródło: Główny Urząd Statystyczny: Bank danych lokalnych, <http://www.stat.gov.pl>

Śledząc finanse poszczególnych gmin na terenie Powiatu Żyrardowskiego można stwierdzić, że sytuacja poszczególnych gmin jest bardzo zróżnicowana. Gmina Mszczonów wykazuje największy dochód w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Natomiast gmina Puszcza Mariańska wykazuje się najmniejszym dochodem na jednego mieszkańca. Powyższe zestawienie przedstawia porównanie dochodów i wydatków w gminach dla lat 2015 i 2022, gdzie bardzo wyraźnie widać jak zwiększyły

się dochody gmin Powiatu Żyrardowskiego, tak w ogólnym bilansie, jak również w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

Bezrobocie jest istotnym problemem społeczno-gospodarczym, z jakim od wielu lat zmagają się Polacy. W Powiecie Żyrardowskim stopa bezrobocia spada: w roku 2022 wyniosła 4,8 %, choć jeszcze w roku 2015 kształtowała się ona na poziomie 6,6 %.

Poniższy wykres obrazuje zatrudnienie mieszkańców powiatu w różnych gałęziach gospodarki.

Wykres 1. Zatrudnienie w poszczególnych sektorach gospodarki w powiecie żyrardowskim (2022 rok). Źródło: opracowanie własne na podstawie Bank danych lokalnych GUS.

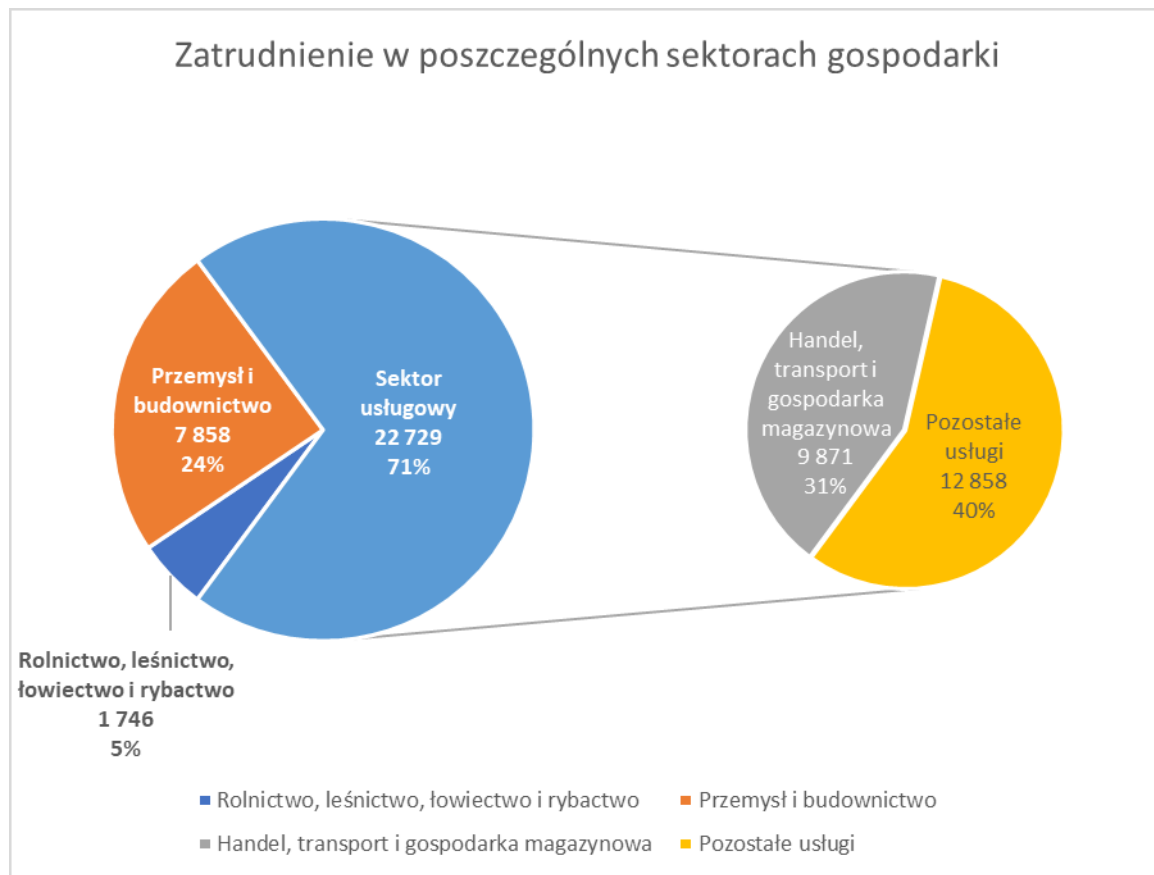

Tabela 7. Liczba osób pracujących oraz zarejestrowanych

Jednostka terytorialna	Liczba osób pracujących			Liczba bezrobotnych zarejestrowanych				
	2018	2020	2022	2014	2016	2018	2020	2022
Powiat Żyrardowski	13 677	14 834	32 333	3831	3803	3059	2630	2326
Żyrardów(miasto)	7 012	7 435	16 421	2183	2070	1643	1376	1 216
Mszczonów	4 570	4 758	5 348	401	446	364	318	299
Radziejowice	-	-	2 801	258	271	209	181	164
Wiskitki	-	-	4 238	550	567	470	437	365
Puszcza Mariańska	-	-	3 525	439	449	373	318	282

Analizując powyższy dane na pierwszy plan wysuwają się następujące zjawiska.

- bardzo wysoki udział w gospodarce Powiatu Żyrardowskiego ma zatrudnienie w sektorze usługowym (71%), w tym nadzwyczaj wysoki poziom zatrudnienia w handlu, transporcie i gospodarce magazynowej (31% pracujących mieszkańców powiatu – prawie 10 tys. osób),
- zauważalny jest również niski poziom zatrudnienia w rolnictwie (5%).

Analizując rynek pracy uwzględniono również element – problem bezrobocia. Stopa bezrobocia dla Powiatu Żyrardowskiego odpowiednio dla 2015 r. i 2022 r. została przedstawiona w poniższej tabeli:

Tabela 8. Liczba osób bezrobotnych w poszczególnych gminach Powiatu Żyrardowskiego.

wyszczególnienie	bezrobotni zarejestrowani (ogółem)	
	2015	2022
gmina miejska		
Żyrardów	2 020	1 216
gminy miejsko-wiejskie		
Mszczonów	434	299
Wiskitki	574	365
gminy wiejskie		
Puszcza Mariańska	443	282
Radziejowice	253	164

Źródło: Główny Urząd Statystyczny: Bank danych lokalnych, <http://www.stat.gov.pl>

Powyższe dane wskazują, że liczba zarejestrowanych bezrobotnych, jaka miała miejsce w roku 2022 w stosunku do wskaźnika z roku 2015 wygląda zdecydowanie korzystniej. Spada liczba bezrobotnych, a co za tym idzie, wzrasta zatrudnienie i rozwój gospodarczy w regionie.

Tabela 9 .Stopa bezrobocia w %

Jednostka terytorialna /obszar	Stopa bezrobocia wyrażona w % ogółem				
	2014	2016	2018	2020	2022
Powiat Żyrardowski	15,4	13	10,4	10,6	8,5
Mazowsze	11,4	8,7	4,9	4,8	4,7
Polska	13,9	10,2	6,8	5,5	5,9

Mała liczba miejsc pracy jest jednym z głównych problemów społeczności Powiatu Żyrardowskiego. Ich podaż zmienia się okresowo wraz ze wzrostem koniunktury gospodarczej. Bardzo poważnym problemem jest strukturalny charakter bezrobocia, który wynika z niedostatecznego poziomu umiejętności części społeczeństwa lub z niedostosowania ich kwalifikacji do potrzeb rynku. W Polsce bezrobocie strukturalne pojawiło się wraz z restrukturyzacją podstawowych branż przemysłu takich jak górnictwo, hutnictwo, przemysł włókienniczy.

Porównawcza analiza poziomu rejestrowanego bezrobocia w Powiecie Żyrardowskim w okresie 2014-2022 wskazuje na stałość tego poziomu w powiecie w odniesieniu do kraju i Mazowsza.

3.3 Prognoza liczby ludności

Ogólna liczba mieszkańców Powiatu Żyrardowskiego według prognozy Głównego Urzędu Statystycznego do 2060 roku będzie miała tendencje spadkową. Prognozuje się, iż w 2060 roku liczba mieszkańców wyniesie 62 609 osób. W 2022 w Powiecie Żyrardowskim miały miejsce 455 wymeldowania na wieś oraz 352 wymeldowania do miast, co wskazuje na zauważalną migrację wewnątrz powiatu z miasta na obszary wiejskie.

Tabela 10. Liczba mieszkańców w prognozie do 2060 roku

Obszar	Liczba mieszkańców w prognozie do 2060 roku							
	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Powiat Żyrardowski	74 908	74 629	73 181	71 374	69 411	67 280	65 015	62 609

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 11. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w [zł].

Jednostka terytorialna / obszar	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w [zł]			
	2015	2018	2020	2022
Powiat Żyrardowski	4 003,47	4 535,22	5 113,05	6 403,00
Mazowsze	5 098,55	5 888,90	6 581,81	7 913,14
Polska	4 150,86	4 834,76	5 523,32	6 705,62

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

3.4. Liczba podmiotów gospodarczych

Liczba podmiotów gospodarczych, ich wielkość i zakres działalności w bezpośredni sposób wpływa na wielkość generowania potoku podróży, który jest powiązany z przemieszczaniem do i z pracy. 60 Powiecie żyrardowskim największa liczba podmiotów gospodarczych jest zarejestrowana w mieście Żyrardów (5787). Wśród gmin miejsko-wiejskich liderem w tym zakresie jest gmina Mszczonów (1146), zaś pośród gminach wiejskich najwięcej podmiotów jest zarejestrowanych w gminie Radziejowice (914). Taki rozkład liczby podmiotów na danym terenie wynika zarówno z aktywności gospodarczej mieszkańców, jak i lokalizacji oraz poziomu rozwoju infrastruktury (w tym dostępności sieci transportowej).

Tabela 12. Podmioty według grup rodzajów działalności PKD

Jednostka terytorialna/obszar	Podmioty według grup rodzajów działalności PKD 2007 stan na 2022 rok.		
	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	Przemysł i budownictwo	Pozostała działalność usługowa
Powiat żyrardowski	91	1 242	353
Żyrardów(miasto)	25	690	210
Mszczonów	13	101	48
Radziejowice	7	127	27
Puszcza Mariańska	20	144	36
Wisłok	7	127	32

Tabela 13. Struktura wielkości podmiotów

Jednostka terytorialna/obszar	Struktura wielkości podmiotów w 2022 roku				
	0-9	10-49	50-249	250-999	1000 i więcej
Powiat żyrardowski	9 396	253	49	4	1
Żyrardów	5 620	134	31	1	1
Mszczonów	1 085	51	7	3	0
Radziejowice	887	23	4	0	0
Puszcza Mariańska	859	17	4	0	0
Wisłok	945	28	3	0	0

Tabela 14. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON w latach 2015 - 2022 ogółem.

Jednostka terytorialna / obszar	Liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON w latach 2015 -2012 ogółem			
	2015	2018	2020	2022
Powiat Żyrardowski	8 432	8 577	9 150	9 703
Żyrardów	5 286	5 265	5 520	5 787
Mszczonów	944	1 004	1 092	1 146
Wisłok	781	822	907	976
Puszcza Mariańska	732	736	809	880
Radziejowice	689	750	822	914

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tereny Powiatu Żyrardowskiego są również atrakcyjne dla wypoczynku turystycznego. Przede wszystkim z powodu znajdujących się na jego terenie obiektów o znaczeniu historycznym jak również obszarów o ciekawych walorach przyrodniczych. Przez powiat przebiegają cztery znaczące szlaki pieszo-rowerowe. Są to:

- Szlak czarny (rowerowy), Radziejowice - Las "Dąbrowa Radziejowska" - Międzyborów, o długość 10 km
- Szlak niebieski - śladami Chełmońskiego (pieszy i rowerowy) Radziejowice - Adamów - Kukłówka Zarzeczna - Adamowizna - Grodzisk Mazowiecki, długość szlaku 20 km (w tym 10 km w granicach Powiatu Żyrardowskiego)
- Szlak zielony regionalny (rowerowy), Rochna - Tworzyjanki - Rogów - Mroga - Jasień - Kołacin - Nadolna - Bobrowa - Bażantarnia - Święte Łaski - Maków - Skierniewice - Budy Grabskie - Popielarnia - Sucha Żyrardowska - Chroboty - Korytów - Hamernia - Radziejowice - Grzegorzewice - Skuły - Rezerwat Skulski Las - Ojrzanów - Żelechów - Młochów, (długość szlaku na terenie Powiatu Żyrardowskiego wynosi 49 km)
- Szlak żółty - (pieszy i rowerowy), Jaktorów PKP - Kukłówka Zarzeczna - Grzymek - Skuły - Grzegorzewice, długość szlaku ok. 20 km (w tym 3 km w granicach Powiatu Żyrardowskiego)

Na terenie Powiatu Żyrardowskiego znajduje się 9 obiektów służących, jako baza noclegowa dla turystów, które posiadają w sumie 737 miejsca noclegowe. W ich skład wchodzi 4 hotele, ośrodek szkoleniowo-wypoczynkowy, dom pracy twórczej oraz inne obiekty nie sklasyfikowane jak turystyczne, ale mogące służyć za takie obiekty. Najwięcej obiektów jest zlokalizowanych w gminie Żyrardów (4) oraz Radziejowice (4). Jeden taki obiekt znajduje się w na terenie gminy Mszczonów. Analizując wskaźniki korzystania z miejsc noclegowych w podregionie warszawskim-zachodnim, Powiat Żyrardowski wypada bardzo dobrze. W kategorii miejsc noclegowych na 1000 mieszkańców, jak i udzielonych noclegów na 1000 mieszkańców zajmuje 1 miejsce. Wskaźnik te przedstawia tabela poniżej.

Tabela 15. Wielkość bazy noclegowej i jej wykorzystania w powiecie żyrardowskim w roku 2022

Jednostka terytorialna / obszar	Obiekty hotelowe / inne (motele i pensjonaty)		Pokoje	Miejsca	Korzystający z noclegów (tys.) ¹				Udzielone noclegi (tys.) ²			
	hotel	inne			Polaków		Turystów z zagranic		Polaków		Turystów z zagranic	
					hotel	inne	hotel	inne	hotel	inne	hotel	inne
Powiat Żyrardowski	4	0	263	582	70,7	0,0	1,0	0,0	118,4	0,0	6,8	0,0
Żyrardów	1	0	13	35								
Mszczonów	1	0	106	276								
Wiskitki	0	0	0	0								
Puszcza Mariańska	0	0	0	0								
Radziejowice	2	0	144	271								

¹ Korzystający z noclegów to liczba osób (turystów), które rozpoczęły pobyt w obiekcie w danym miesiącu, tj. zostały zameldowane; Osoby przebywające na przełomie dwóch miesięcy są liczone jeden raz. Niewykazywane są osoby, które wniosły opłatę, ale z usług nie skorzystały.

² Udzielone noclegi obliczono jako iloczyn liczby osób (turystów) i liczby dni (nocy) ich pobytu.

Tabela 16. Wskaźnik wykorzystania miejsc noclegowych w % lata 2015-2022

Jednostka terytorialna / obszar	Wskaźnik wykorzystania miejsc noclegowych w % lata 2015-2022			
	2015	2018	2020	2022
Powiat Żyrardowski	32,9	47,4	38,1	58,9
Mazowsze	43,0	44,6	21,3	45,7
Polska	36,7	40,1	26,8	40,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.5. Wskaźnik motoryzacji

Wskaźnikiem motoryzacji określa się liczbę samochodów osobowych przypadających na 1 tys. mieszkańców. Analizując dane zestawione w tabeli 29 należy stwierdzić, że wzrost wskaźnika motoryzacji powoduje, że transport indywidualny stanowi dużą konkurencję dla publicznego transportu zbiorowego. Widać również, że ogólna liczba samochodów osobowych zarejestrowanych w latach 2015-2022 w Powiecie Żyrardowskim systematycznie rośnie.

Wzrost liczby samochodów osobowych wpływa na zatłoczenie miast i negatywnie oddziałuje na środowisko.

Tabela 17. Liczba zarejestrowanych samochodów osobowych oraz wskaźnik motoryzacji w latach 2015-2022.

wyszczególnie nie	Samochody osobowe zarejestrowane							
	liczba ogólna	na 1000 mieszk.	liczba ogólna	na 1000 mieszk.	liczba ogólna	na 1000 mieszk.	liczba ogólna	na 1000 mieszk.
	2015		2016		2017		2018	
Powiat Żyrardowski	50 606	664,7	52 085	683,9	53 880	708,4	55 939	737,5
Mazowsze	3 170 356	592,7	3 329 784	620,5	3 491 493	648,4	3 663 452	678,0
Polska	20 723 423	539,1	21 675 388	564,0	22 503 579	585,5	23 429 016	610,0
wyszczególnie nie	Samochody osobowe zarejestrowane – cd.							
	liczba ogólna	na 1000 mieszk.	liczba ogólna	na 1000 mieszk.	liczba ogólna	na 1000 mieszk.	liczba ogólna	na 1000 mieszk.
	2019		2020		2021		2022	
Powiat Żyrardowski	58 567	773,2	60 854	799,2	62 832	831,0	64 477	855,0

Mazowsze	3 832 212	706,6	3 957 721	717,3	4 092 435	742,4	4 224 961	766,7
Polska	24 360 166	634,7	25 113 862	659,4	25 869 804	682,4	26 457 659	700,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 18. Liczba zarejestrowanych pojazdów wg rodzaju w latach 2015-2022

Rodzaj pojazdu	Liczba zarejestrowanych pojazdów wg rodzaju w latach 2015-2022							
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Pojazdy samochodowe i ciągniki	66 220	68 099	70 255	72 784	76 018	78 906	8 1445	83 656
Motocykle ogółem	3 452	3 581	3 699	3 871	4 029	4 228	4 370	4 509
Motocykle o pojemności silnika do 125 cm ³	1 106	1 165	1 209	1 278	1 337	1 390	1 424	1 490
Samochody osobowe	50 606	52 085	53 880	55 939	58 567	60 854	62 832	64 477
Autobusy ogółem	177	181	185	187	196	200	202	207
Samochody ciężarowe	7 802	7 959	8 048	8 183	8 427	8 619	8 832	9 029
Samochody ciężarowo - osobowe	570	568	566	568	570	569	572	572
Samochody specjalne (łącznie z sanitarnymi)	365	399	427	459	516	576	619	647
Ciągniki samochodowe	568	595	667	727	797	865	936	1 051
Ciągniki siodłowe	568	595	667	726	796	864	935	1 049
Ciągniki rolnicze	3 250	3 299	3 349	3 418	3 486	3 564	3 654	3 736
Motorowery	2 673	2 731	2 776	2 798	2 830	2 894	2 917	2 939

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Powyższe dane odzwierciedlają ogólny trend związany z wzrostem liczby pojazdów w komunikacji indywidualnej. Widać również tendencję zwyżkową wśród jednośladow, w tym motorowerów. Jest to alternatywny środek transportu w stosunku do samochodu osobowego, którym coraz trudniej jest się przemieszczać po zatłoczonych ulicach, a tym bardziej znaleźć miejsce parkingowe w dogodnym miejscu (z uwagi na cel podróży).

3.6. Edukacja

Zadania związane z edukacją i wychowaniem w Powiecie Żyrardowskim realizuje sieć placówek oświatowych. Zgodnie z podziałem kompetencji pomiędzy jednostki samorządu terytorialnego

za prowadzenie przedszkoli, szkół podstawowych odpowiadają gminy, natomiast za szkolnictwo ponadpodstawowe oraz szkoły specjalne powiat.

Na terenie Powiatu Żyrardowskiego znajdują się obecnie 24 szkoły podstawowe. Uczy się w nich obecnie 7676 uczniów w 364 oddziałach szkolnych.

Ponadto edukację szkolną (na poziomie podstawowym) w Powiecie Żyrardowskim realizuje: Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Marii Grzegorzewskiej. W ramach Ośrodka jest Szkoła Podstawowa, Szkoła Filialna przy ZOZ Centrum Mazowsza Zachodniego. Ponadto działają Niepubliczna Szkoła Podstawowa i. Krzysztofa Kolumba, Społeczna Szkoła Podstawowa oraz Szkoła Podstawowa znajdująca się przy Zakładzie Poprawczym w Studzieńcu.

Równocześnie na terenie powiatu działa Państwowa Szkoła Muzyczna I i II stopnia oraz Prywatna Szkoła Muzyczna I stopnia Nr 1 im. A. Szalińskiego w Żyrardowie i jej filia w Mszczonowie.

Edukacja na poziomie szkół zawodowych i średnich prowadzona jest przez powiat jak i inne podmioty publiczne i prywatne. W sumie na terenie powiatu działają 33 szkoły średnie (zasadnicze szkoły zawodowe, technika, licea i szkoły policealne). Uczy się w nich 2188 uczniów w 103 oddziałach szkolnych.

Edukacja zawodowa, średnia i policealna, której organami są inne instytucje niż powiat, jest realizowana przez:

- Gminę Miejską Żyrardów, która prowadzi Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Żeromskiego;
- Zakład Poprawczy w Studzieńcu, gdzie działa Zasadnicza Szkoła Zawodowa;
- Liceum Ogólnokształcące Niepubliczne dla Dorosłych Nr 1 w Mszczonowie;
- Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych HORN w Żyrardowie (liceum ogólnokształcące i liceum uzupełniające);
- Szkołę Policealną dla Dorosłych IUKiR
- Policealną Szkołę Medyczną dla Młodzieży przy Collegium Masoviense w Żyrardowie.

Realizując swoje zadania powiat żyrardowski prowadzi następujące placówki:

- Liceum Ogólnokształcące im. Szarych Szeregów w Mszczonowie o kierunkach kształcenia: o kierunkach kształcenia: humanistyczny, matematyczny, edukacja celna, ratownictwo medyczne, pożarniczy.
- Liceum Ogólnokształcące im. Czesława Tańskiego w Puszczy Mariańskiej o kierunkach kształcenia: ogólny, grafika komputerowa, nauk o zdrowiu, mundurowa – policyjna i wojskowa;
- Liceum Ogólnokształcące Szkoła Mistrzostwa Sportowego w Kolarstwie w Żyrardowie, posiada równocześnie internat.
- Zespół Szkół Nr 1 w Żyrardowie, gdzie nauka jest realizowana w:
  - a) Zasadniczej Szkole Zawodowej kształcącej w zawodach: cieśla, cukiernik, elektryk, kowal, kucharz, fryzjer, rolnik, murarz, ślusarz, mechanik pojazdów samochodowych, elektromechanik, lakiernik, stolarz, sprzedawca, monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie, monter sieci instalacji i urządzeń sanitarnych, operator obrabiarek skrawających, posadzkarz,
  - b) Technikum kształcącym w kierunkach: elektryk, elektronik, mechatronik, logistyk, informatyk,
- Zespół Szkół Nr 2 w Żyrardowie w skład, którego wchodzi:
  - a) Liceum Ogólnokształcące o profilu ogólnym z możliwością utworzenia klasy integracyjnej,
  - b) Technikum kształcącego w kierunkach: ekonomista, handlowiec,

żywienia i usług gastronomicznych, spedytor, eksploatacji portów i terminali,
 c) Zasadnicza Szkoła Zawodowa kształcąca w zawodach: blacharz samochodowy, cukiernik, elektromechanik, elektromechanik pojazdów samochodowych, elektryk, fotograf, fryzjer, kominiarz, kucharz, lakiernik, malarz-tapeciarz, mechanik pojazdów samochodowych, monter sieci instalacji i urządzeń sanitarnych, murarz - tynkarz, murarz, piekarz, rolnik, rzeźnik- wędliniarz, sprzedawca, stolarz oraz innych ujętych w wykazie zawodów szkolnictwa zawodowego.

- Zespół Szkół im. Marii Skłodowskiej-Curie w Wiskitkach, gdzie nauka jest realizowana w:
  - a) Liceum Ogólnokształcącym o profilach: lingwistycznej, stylizacji i wizażu, społeczno-sportowej,
  - b) Technikum kształcącym w kierunkach: hotelarskim, informatyki, obsługi turystycznej,
- Zespół Szkół w Mszczonowie, na, który składa się:
  - a) Technikum kształcące w kierunkach: ogrodnik, spedytor ekonomista, hotelarstwa, architektury krajobrazu, obsługi turystycznej,
  - b) Zasadnicza Szkoła Zawodowa kształcąca w zawodach: monter sieci, instalacji i urządzeń sanitarnych, mechanik pojazdów samochodowych, sprzedawca, stolarz, fryzjer, cukiernik, kucharz, piekarz, monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie, ogrodnik, tapicer, monter izolacji budowlanych, Introligator.

Ponadto Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Marii Grzegorzewskiej prowadzi Zasadniczą Szkołę Zawodową Specjalną o specjalnościach: kucharz, cukiernik, murarz, tynkarz, monter sieci instalacji i urządzeń sanitarnych oraz Szkołę Specjalną Przystosabiającą do Pracy.

Nazwa szkoły
Liceum Ogólnokształcące Szkoła Mistrzostwa Sportowego w Kolarstwie
Technikum w Zespole Szkół nr 1 w Żyrardowie
Technikum im. Karola Dittricha w Zespole Szkół Nr 2 w Żyrardowie
Liceum Ogólnokształcące im. Karola Dittricha w Zespole Szkół Nr 2 w Żyrardowie
Liceum Ogólnokształcące im. S. Żeromskiego w Żyrardowie
Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych IUKiR
Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych "HORN" w Żyrardowie
Liceum Ogólnokształcące im. Szarych Szeregów w Mszczonowie
Liceum Profilowane w Zespole Szkół w Mszczonowie
Technikum w Zespole Szkół w Mszczonowie

Tabela 19. Liczba uczniów

Nazwa szkoły / placówki	Ogólnodostępne - uczniowie
LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE SZKOŁA MISTRZOSTWA SPORTOWEGO W KOLARSTWIE	29
LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE IM. SZARYCH SZEREGÓW W MSZCZONOWIE	195

LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE IM. CZESŁAWA TAŃSKIEGO W PUSZCZY MARIAŃSKIEJ	291
ZESPÓŁ SZKÓŁ NR 1 W ŻYRARDOWIE	977
ZESPÓŁ SZKÓŁ W MSZCZONOWIE	359
ZESPÓŁ SZKÓŁ NR 2 W ŻYRARDOWIE	417
SPECJALNY OŚRODEK SZKOLNO-WYCHOWAWCZY IM. MARII GRZEGORZEWSKIEJ W ŻYRARDOWIE	186
ZESPÓŁ SZKÓŁ IM. MARII SKŁODOWSKIEJ-CURIE W WISKITKACH	390

Szkoły na terenie Powiatu Żyrardowskiego w pełni zaspokajają potrzeby oświatowe dzieci i młodzieży. Oferta kształcenia w technikach oraz zasadniczych szkołach zawodowych oferują szansę zdobycia ciekawego zawodu, nie zamykając przy tym drogi na studia wyższe. Równocześnie jednak baza oświatowa wymaga modernizacji i remontów. Dotyczy to zwłaszcza infrastruktury sportowej przy szkołach tj. boisk i sal sportowych. Powyższe zestawienie liczbowe obrazuje potrzeby przewozowe dla Powiatu Żyrardowskiego umożliwiając transport uczniów w do pałówek oświaty. Ilość szkół i ich lokalizacja oraz program zajęć stanowią jedną z baz do zbudowania sieci komunikacyjnej. W celu obsługi uczniów szkół na jak najwyższym poziomie, należy tak ułożyć rozkład jazdy, aby uwzględnił czas pracy szkoły i do tego dostosować godziny odjazdów autobusów, w celu zminimalizowania czasu oczekiwania przez pasażerów na przyjazd autobusu.

3.7. Ochrona zdrowia

Bezpieczeństwo w zakresie ochrony zdrowia w Powiecie Żyrardowskim świadczy szpital, ambulatoryjna opieka zdrowotna, praktyki lekarskie oraz apteki. Opiekę ambulatoryjną świadczy na terenie powiatu 33 przychodnie. Ponownie najwięcej jest ich w mieście Żyrardowie 18, a następnie w gminie Mszczonów 7. W stosunku do powiatów sąsiednich liczba przychodni nie jest największa, jednakże wskaźnik ich liczby na 10 tys. mieszkańców jest podobny jak w większości powiatów podregionu warszawskiego-zachodniego. Główną instytucją ochrony zdrowia w Powiecie Żyrardowskim jest Centrum Zdrowia Mazowska Zachodniego Sp. z o.o., której właścicielem jest Powiat Żyrardowski. W chwili obecnej w Centrum Zdrowia działają oddziały: > Izba Przyjęć, > Chirurgii Ogólnej, > Chorób Wewnętrznych, > Ginekologiczno-Położniczy, > Neonatologiczny, > Nocna i Świąteczna Opieka Zdrowotna, > Neurologiczny, > Pediatriczny, > Intensywnej Terapii i Ratownictwa Medycznego, > Otolaryngologiczny, > Reumatologiczny, > Medycyny Paliatywnej, oraz > Zakład Diagnostyki w skład, którego wchodzi: Pracownia Diagnostyki Laboratoryjnej Pracownia Serologiczna Pracownia RTG Pracownia USG > Zakład Opiekuńczo Lecznicy, > Zespół Kontroli Zakażeń Szpitalnych.

Ponadto w szpitalu funkcjonują poradnie specjalistyczne takie jak: > Kardiologiczna, > Chirurgii Ogólnej, > Urazowo-Ortopedyczna, > Chirurgii Dziecięcej, > Urologiczna, > Otolaryngologiczna, > Reumatologiczna, > Dermatologiczna, > Neurologiczna, > Ginekologiczno-Położnicza, > Gruźlicy i Chorób Płuc, > Zdrowia Psychicznego i Oddział Dzienny Psychiatryczny, > Terapii Uzależnień

i Współzależności od Alkoholu, > Medycyny Pracy, > Rehabilitacyjna, > Fizjoterapii, > Preluksacyjna.

Tabela nr 20 Ochrona zdrowia w Powiecie Żyrardowskim 2022 r.

wyszczególnienie		powiat żyrardowski
zakłady ambulatoryjnej opieki zdrowotnej		43
praktyki lekarskie		1
apteki		21
ludność na	1 lekarza	656
	1 lekarza stomatologa	1539
	1 pielęgniarkę	307

3.8. Kultura, sport, turystyka

Na terenie Powiatu Żyrardowskiego zorganizowanym upowszechnianiem kultury zajmuje się kilka ośrodków są to: biblioteki, centra kultury, domy kultury czy muzeum. Każda z instytucji spełniając inną rolę, kształtuje i krzewi postawy kulturotwórcze i organizuje różnego rodzaju imprezy.

W każdej z gmin powiatu swoją siedzibę ma biblioteka publiczna, w sumie jest ich cztery wraz z ośmioma filiami. Zbiór woluminów w bibliotekach przekracza 200 tys. sztuk, a czytelnictwo sięga ponad 10 tys. rocznie. Zdecydowanie największą biblioteką pod względem woluminów i czytelnictwa jest Miejska Biblioteka Publiczna im. Pawła Hulki-Laskowskiego w Żyrardowie, która posiada ponad 52% zasobów bibliotecznych znajdujących się w powiecie i korzysta z niej 63% wszystkich czytelników. W ostatnich 5 latach mimo zmniejszenia się ilości woluminów, to wzrasta czytelnictwo. Obok bibliotek w Powiecie Żyrardowskim kolejnymi instytucjami kultury są domy i ośrodki kultury. Do instytucji tych zaliczamy Gminne Centrum Kultury „Powozownia” w Radziejowicach, Mszczonowski Ośrodek Kultury, Centrum Kultury w Żyrardowie, prowadzony przez powiat Młodzieżowy Dom Kultury. W ośrodkach tych organizuje się szereg imprez o różnym charakterze. Od prowadzenia zajęć stałych np. plastycznych, instrumentalnych, wokalnych, teatralnych po organizację festiwali, koncertów, spotkań z ciekawymi twórcami. Przy ośrodkach kultury w Mszczonowie i Żyrardowie funkcjonują również kina.

Powiat Żyrardowski w ostatnich latach cyklicznie organizuje takie imprezy jak:

- Międzynarodowe Dni Ochrony Zabytków - Konwersatorium Wiedzy o Historii i Zabytkach Ziemi Żyrardowskiej,
- Konkurs „Człowiek Ziemi Żyrardowskiej,
- Ogólnopolski Konkurs Modeli Latających na Uwięzi.

Natomiast w partnerstwie z innymi podmiotami lub pod patronatem powiatu organizowane są: > Samorządowe Dożynki Powiatu Żyrardowskiego, > Festiwal Miasto Gwiazd,

- Bieg rodzinny im. J. Chełmońskiego

Istotną rolę w życiu kulturalnym Powiatu Żyrardowskiego pełnią jeszcze dwie instytucje tj. Dom Pracy Twórczej w Radziejowicach oraz Muzeum Zachodniego Mazowsza w Żyrardowie.

Pierwsza z tych instytucji jest narodową instytucją kultury, wpisaną do Rejestru Narodowych Instytucji Kultury pod patronatem Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W ramach swojej działalności obok organizacji koncertów, kursów mistrzowskich: pianistycznych, wokalnych,

teatralnych Dom Pracy Twórczej prowadzi stałą galerię dzieł Józefa Chełmońskiego oraz organizuje cyklicznie Letni Festiwal im. Jerzego Waldorffa, który spędził w nim ponad 30 lat życia.

Drugą z instytucji to Muzeum Mazowsza Zachodniego w Żyrardowie. Siedzibą Muzeum Mazowsza Zachodniego w Żyrardowie jest willa byłego współwłaściciela Zakładów Żyrardowskich Karola Dittricha. Budynek wzniesiony w latach 1886 - 1896 jest przykładem miejskiej zabudowy reprezentacyjnej w tzw. kostiumie francuskim. Byt placówki muzealnej rozpoczął się w 1961 roku, gdy otwarto Muzeum Historii Ruchu Robotniczego m. Żyrardowa. W 1976 roku muzeum stało się placówką o charakterze wojewódzkim i przyjęło nazwę Muzeum Okręgowego w Żyrardowie. Otoczyło opieką i nadzorem merytorycznym muzea w Brzezinach, Rawie Mazowieckiej i Sochaczewie. Tym samym zakres działania placówki poszerzył się o tematykę związaną z całym regionem Mazowsza. Od 30 czerwca 2000 roku zmieniona została nazwa muzeum na Muzeum Mazowsza Zachodniego w Żyrardowie. Jednocześnie obszarem działań i badań muzeum stała się zachodnia część historycznego Mazowsza. W styczniu 2001 roku Decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego muzeum wpisane zostało do Państwowego Rejestru Muzeów. Obok wystaw czasowych w muzeum są wystawy stałe takie jak galeria prac Józefa Rapackiego, gabinet pisarza Pawła Hulki - Laskowskiego oraz Żyrardów miasto tkaczy i wizjonerów. Pracownicy Muzeum Mazowsza Zachodniego przygotowują również cykl lekcji muzealnych dostosowanych do tematów wystaw, kalendarzowych rocznic, prezentujących historię miasta i najbliższego regionu. Muzeum zajmuje się też działalnością wydawniczą propagującą ziemię żyrardowską. Główne publikacje to *Vademecum Żyrardowa* i *Żyrardowski Rocznik Muzealny*. Istotną słabością Muzeum Mazowsza Zachodniego jest przede wszystkim budynek, w którym się znajduje, a który wymaga remontu i modernizacji.

Obok instytucji kultury na terenie powiatu swoją działalność prowadzi wielu artystów, zespołów ludowych oraz organizacji zajmujących się krzewieniem kultury.

Podstawową bazę sportowo-rekreacyjną w Powiecie Żyrardowskim tworzą dwa Ośrodki Sportu i Rekreacji: w Mszczonowie i Żyrardowie. W skład tego pierwszego wchodzi kompleks boisk ORLIK 2012, hala sportowa oraz zespół basenów „Termy Mszczonów”. Ośrodek Sportu i Rekreacji w Żyrardowie natomiast posiada halę sportową, tor kolarski, boiska sportowe oraz Zalew Żyrardowski znajdujący się na terenie miasta Żyrardowa. Obiekty, dwóch głównych instytucji uzupełniony jest przez obiekty sportowe znajdujące się przy szkołach powiatu jak i gmin oraz obiektów sportowych znajdujących w każdej gminie.

3.9. Zapewnienie dostępu osobom niepełnosprawnym oraz osobą o ograniczonej zdolności ruchowej do publicznego transportu zbiorowego.

Zgodnie z definicją zawartą w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 181/2011: „osoba niepełnosprawna” lub „osoba o ograniczonej sprawności ruchowej” oznacza każdą osobę, której sprawność ruchowa podczas korzystania ze środków transportu jest ograniczona w wyniku jakiegokolwiek niepełnosprawności. Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 r. gwarantuje prawa osób niepełnosprawnych. Zapewnia ona prawo do niedyskryminacji stanowiąc, że nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny (art. 32 pkt 2.). Konstytucja nakłada też na władze publiczne obowiązek pomocy osobom niepełnosprawnym w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej (art. 69). Karta Praw Osób Niepełnosprawnych z 1 sierpnia 1997 r. zapewnia osobom niepełnosprawnym, m. in.: dostęp do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym, a także życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych, w tym: dostępu

do urzędów, punktów wyborczych i obiektów użyteczności publicznej, swobodnego przemieszczania się i powszechnego korzystania ze środków transportu, dostępu do informacji, możliwości komunikacji międzyludzkiej. W przyjętym przez Parlament Europejski i Rady (UE) Rozporządzeniu nr 181/2011, dotyczącym praw pasażerów w transporcie autobusowym i autokarowym oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 2006/2004, w rozdziale trzecim określono prawa osób niepełnosprawnych i osób o ograniczonej sprawności ruchowej. Rozporządzenie to nałożyło na państwa członkowskie obowiązek wyznaczenia terminali autobusowych i autokarowych, w których udzielana będzie pomoc dla osób niepełnosprawnych i osób o ograniczonej sprawności ruchowej. Obowiązek ten został zaimplementowany do ustawy o transporcie drogowym. W rozdziale 8a ww. ustawy „Wyznaczanie dworców, w których jest udzielana pomoc osobom niepełnosprawnym i osobom o ograniczonej sprawności ruchowej”, w art. 47b. ust 1 pkt 2 wskazano, iż dworzec, który jest zlokalizowany w mieście powyżej 50.000 mieszkańców, oraz z którego rocznie odjeżdża powyżej 500.000 pasażerów podlega obowiązkowi dostosowania do udzielania pomocy osobom niepełnosprawnym i osobom o ograniczonej sprawności ruchowej w zakresie określonym w załączniku I lit. a do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 181/2011 z dnia 16 lutego 2011 r.

W związku z powyższym organizator transportu publicznego ma obowiązek zapewnienia dostępu osobom niepełnosprawnym oraz osobom o ograniczonej zdolności ruchowej do publicznego transportu zbiorowego.

System transportu publicznego powinien być otwarty na potrzeby m. in. osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, osób głuchoniemych lub niewidomych, osób starszych, osób z małymi dziećmi w wózkach itp. W celu sprostania przez system transportu publicznego wymaganiom różnych grup osób, należy dążyć do włączenia w jego planowanie jak najszerszej reprezentacji zainteresowanych np. poprzez konsultacje społeczne z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych itp.

Dostosowanie transportu publicznego do potrzeb wszystkich użytkowników wymaga:

- odpowiednich decyzji dotyczących taboru dla komunikacji publicznej: o eksploatacja autobusów niskopodłogowych lub wyposażonych w platformy, wyrównujące różnicę między poziomem przystanku a podłogą pojazdu, ułatwiające wjazd do wnętrza 78 pojazdu wózkiem inwalidzkim lub dziecięcym i posiadające miejsce przeznaczone dla wózków, o wyposażenie pojazdów komunikacji publicznej w systemy informacji dźwiękowej i wzrokowej,
- usuwania barier architektonicznych występujących w infrastrukturze komunikacji publicznej: o zlikwidowanie przeszkód w dostępie do przystanku komunikacji publicznej i w korzystaniu z przystanku (m.in. obniżenie wysokich krawężników na przejściach dla pieszych, zrównanie poziomu peronu przystanku z podłogą pojazdu lub budowanie przystanków o platformach niższych o 3-4 cm względem linii nadwozia pojazdu, co uczyni różnicę poziomów akceptowalną dla osób niepełnosprawnych oraz ograniczy ryzyko uszkodzeń autobusów o krawędzie peronów przystankowych), o lokalizacja przystanków bliżej pożądaných celów podróży,
- odpowiedniej organizacji przystanku: o miejsca do siedzenia chronione przed warunkami atmosferycznymi, o czytelna informacja o rozkładzie jazdy komunikacji publicznej, o czytelne oznakowanie na zewnątrz pojazdu, o zapowiedź (sygnał) przyjazdu pojazdu na przystanek,
- stosowania systemu ulg w opłatach za korzystanie z komunikacji publicznej: o zniżki dla wybranych grup pasażerów, o przejazdy bezpłatne dla wybranych grup pasażerów.

Obecny stan infrastruktury przystankowej nie zapewnia właściwego dostępu osobą niepełnosprawnym i o ograniczonej zdolności ruchowej do oferty przewozowej. Tylko niewielka ilość wiat przystankowych i to głównie przy drogach nowo wybudowanych lub przebudowanych pozwala osobą niepełnosprawnym na swobodne do nich dojście. Likwidacja barier architektonicznych poprzez obniżenie wysokich krawężników na przejściach dla pieszych czy lokalizacja przystanków w miejscach dostępnych dla osób niepełnosprawnych, będzie wymagać od samorządów Powiatu Żyrardowskiego większej uwagi. Ponadto należy wskazać na potrzebę czytelnej informacji pasażerskiej dla osób niedosłyszących i niedowidzących. Obecnie wykorzystywany na liniach regularnych tabor w zdecydowanej większości nie jest wyposażony w czytelne elektroniczne wyświetlacze zawierające podstawowe dane o numerze linii i kierunku w jakim wykonywany jest przewóz. Na 12 linii komunikacyjnych, które obsługuje PKS w Gostyninie Sp. z o.o, PKS w Skierniewicach oraz Usługi Transportowe Jerzy Wiśniewski spośród 17 pojazdów tylko 3 to pojazdy niskopodłogowe na całej długości podłogi, przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych wraz z wyznaczonym miejscem na wózek inwalidzki. Są to jedyne pojazdy wyposażone w platformę ułatwiającą wprowadzenie wózka inwalidzkiego. Zwiększający się z roku na rok ruch na tych drogach Powiatu Żyrardowskiego generuje zanieczyszczenia komunikacyjne, które mają duży wpływ, na jakość powietrza atmosferycznego. Do substancji mających negatywny wpływ na środowisko, które emitowane są przez środki transportu można zaliczyć: dwutlenek azotu, tlenek węgla, benzen oraz pyły. W ostatnich latach coraz większą popularność zdobywają autobusy z napędami alternatywnymi, do których można zaliczyć m.in. pojazdy zasilane CNG i LNG, pojazdy elektryczne, a także hybrydowe. Niskie wielkości emisji zanieczyszczeń przekładają się na niższe niż w przypadku zasilania pojazdów olejem napędowym koszty korzystania ze środowiska, zgodnie, bowiem z art. 274 ust. 1 pkt 1 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska wysokość tych kosztów uzależniona jest od ilości zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza. Jednostkowe stawki opłat określane są w corocznie wydawanych obwieszczeniach Ministra Środowiska. Należy zaznaczyć jednak, iż zakupy pojazdów zasilanych paliwami alternatywnymi (szczególnie CNG, LNG) wiążą się z dużymi inwestycjami w infrastrukturę przewoźnika (bardzo kosztowne stacje paliw, specjalne hale, warsztaty a nawet kanały przeglądowe i wysokospecjalizowane narzędzia). Koszty zmiany technologii sięgają wielomilionowych nakładów, a oszczędności wynikające z eksploatacji i zmniejszonych opłat za korzystanie ze środowiska są wyłącznie teoretyczne, z uwagi na wysokie ceny paliw alternatywnych, wynikające m.in. z podatku akcyzowego. Zauważalny jest znaczny postęp prac związany z budową nowych odcinków dróg, odnowy nawierzchni, jak również budowy elementów ochrony środowiska ograniczających propagację hałasu (ekrany akustyczne). Alternatywą dla wzrastającego ruchu samochodowego, może być racjonalny rozwój transportu zbiorowego. Sprawnie funkcjonująca sieć połączeń w publicznym transporcie zbiorowym może spowodować zmianę zachowań społecznych, polegającą na wyborze środków komunikacji zbiorowej zamiast samochodu. Taka zmiana może przełożyć się na zmniejszenie ruchu samochodowego, zanieczyszczenia powietrza oraz spadku poziomu hałasu. Z chwilą wstąpienia Polski w struktury Unii Europejskiej, zobowiązała się ona do respektowania i przestrzegania jej norm i wymogów prawnych, w tym również tych związanych z ochroną środowiska. Mówi o tym m.in. art. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej: Rzeczpospolita Polska (...) zapewnia ochronę środowiska kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju. Zrównoważony rozwój, którego założeniem jest zaspokajanie potrzeb jednego pokolenia, bez umniejszania szans na zaspokajanie potrzeb kolejnych pokoleń, stanowi fundament, na którym opierać się powinny krajowe oraz lokalne dokumenty strategiczne

w kontekście wszelkich dziedzin społecznych i gospodarczych, funkcjonowania kraju, jak i poszczególnych jego regionów. W szczególności realizacja zasady zrównoważonego rozwoju istotna jest dla obszarów, na których poprawa stanu środowiska naturalnego znacząco wpłynie na polepszenie warunków życia, co pozwoli w dłuższej perspektywie na zatrzymanie odpływu ludności, trwały rozwój i postęp społeczny.

Zapotrzebowanie na przewóz osób w publicznym transporcie zbiorowym w Powiecie Żyrardowskim wynika m.in. z:

- liczby mieszkańców,
- gęstości zaludnienia
- generatorów ruchu, do których zaliczane są także obiekty o charakterze użyteczności publicznej – ich silna koncentracja cechuje miejscowości będące siedzibami gmin;

3.10. Sieć komunikacyjna Powiatu Żyrardowskiego

Biorąc pod uwagę prognozy potrzeb przewozowych sieć komunikacyjna Powiatu Żyrardowskiego w ramach publicznego transportu zbiorowego prowadzona będzie na terenie Powiatu Sochaczewskiego oraz Powiatu Grodziskiego.

Poniżej przedstawiono wykaz linii komunikacyjnych przebiegających przez teren powyższych powiatów:

- 1) Żyrardów – Popielarnia p. Starowiskitki,
- 2) Żyrardów – Działki - Wiskitki,
- 3) Żyrardów - Puszcza Mariańska - Kamion,
- 4) Żyrardów - Puszcza Mariańska - Bartniki,
- 5) Żyrardów - Sochaczew,
- 6) Grodzisk Mazowiecki - Radziejowice - Mszczonów,
- 7) Puszcza Mariańska - Mszczonów - Radziejowice - Krze,
- 8) Adamów - Radziejowice - Korytów - Żyrardów,
- 9) Żyrardów - Stare Kozłowice - Wiskitki - Teresin,
- 10) Żyrardów Spółdzielcza - Żyrardów PKP - Żeromskiego/Poznańska - Działki - Wiskitki Plac Wolności,
- 11) Żyrardów Mostowa Pętla – Korytów,
- 12) Żyrardów Żeromskiego/Poznańska - Żyrardów Kapitana Pałaca - Żyrardów PKP - Międzyborów.

Powiat Żyrardowski zakładając modernizację dróg powiatowych i gminnych pozwoli na stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej wpłynie na sprawne skomunikowanie mieszkańców na terenie całego powiatu. Korzystanie z transportu publicznego przyczyni się do redukcji emisji gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń powietrza, co pozytywnie wpływa na środowisko i zmniejsza wpływ transportu na zmiany klimatu.

W poniższych tabelach uwzględniono realizowane, planowane oraz konieczne do wykonania roboty drogowej – inwestycje (modernizacje, przebudowy rozbudowy) i remonty.

Tabela 21. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury transportowej na terenie Powiatu Żyrardowskiego

Żyrardów				
Nr drogi	Nazwa drogi	Rozpoczęte/zaplanowane prace	Termin rozpoczęcia/zakończenia	Rodzaj prac: rozbudowa/przebudowa/remont
470705W	ul. Witosa odcinek od ul. Ogińskiego do ul. Marcowej	Rozpoczęte 30.05.2023	Zakończenie 30.06.2024	Rozbudowa
470705W	ul. Witosa odcinek od ul. Marcowej do ul. Północnej	Zaplanowane 10.06.2024	Zakończenie: 13msc od rozpoczęcia	Rozbudowa
470519W	ul. Chocimska	Zaplanowane 31.07.2024	Zakończenie: 4,5msc od rozpoczęcia	Budowa
470597W	ul. Leszczynowa	Rozpoczęte 22.04.2024	Zakończenie 5 miesięcy od daty podpisania umowy tj. 23.09.2024 r.	Budowa
	ul. Lniarska	Planowana	Zakończenie i rozpoczęcie 2024	Przebudowa
470724W	ul. Bohaterów Warszawy odcinek od ul. Środkowej do ul. Spacerowej	Rozpoczęte 22.04.2024	Zakończenie 5 miesięcy od daty podpisania umowy tj. 23.09.2024 r.	Przebudowa
	ul. Bielnikowa	Planowane	Rozpoczęcie 2024, zakończenie 2025	Budowa
470537W	ul. Farbiarska	W bieżącym miesiącu zostanie ogłoszone postępowanie przetarg.	Zakończenie 10 miesięcy od daty podpisania umowy	Budowa (zadanie realizowane łącznie z budową basenów)
	ul. Kościuszki na odc. od ul. Środkowej do ul. Ossowskiego	planowane		remont

Puszcza Mariańska				
Nr drogi	Nazwa drogi	Rozpoczęte/zaplanowane prace	Termin rozpoczęcia/zakończenia	Rodzaj prac: rozbudowa/przebudowa/remont
470201W	Bartniki Ul. Turystyczna/ul. Duża Grabina Radziwiłłowska	planowane	Wrzesień 2024- wrzesień 2025	Przebudowa drogi wraz z budową chodnika
470247W	Stary Łajszczew (dz. nr ew. 108)	planowane	lipiec 2024- listopad 2024	Remont nawierzchni
470242W	Bartniki Ul. Spacerowa	planowane	lipiec 2024- listopad 2024	Remont nawierzchni

Plan Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Powiatu Żyrardowskiego

Radziejowice				
Nr drogi	Nazwa drogi	Rozpoczęte/zaplanowane prace	Termin rozpoczęcia/zakończenia	Rodzaj prac: rozbudowa/przebudowa/remont
470313W	Radziejowice -Zboiska	planowane	Rozpoczęcie III kwartał 2024	Przebudowa drogi wraz z kawałkiem chodnika
Bez nr	Radziejowice- Parcel Al. Lipowa	rozpoczęte	Zakończenie II/III Kwartał 2024r.	Przebudowa drogi wraz z budową chodników
470310W	Krzyżówka ul. Młynarska	rozpoczęte	Zakończenie III/IV Kwartał 2024r.	Przebudowa mostu
Bez nr	Radziejowice- Parcel ul. Akacyjowa	planowane	Rozpoczęcie III/IV Kwartał 2024	Przebudowa drogi

Mszczonów				
Nr drogi	Nazwa drogi	Rozpoczęte/zaplanowane prace	Termin rozpoczęcia/zakończenia	Rodzaj prac: rozbudowa/przebudowa/remont
470142W	ul. Żukowska w m. Świnice, Długowizna, Wręcza, Grabce Towarzystwo	w trakcie realizacji (etap końcowy)	planowane zakończenie robót 28.06.2024 r.	rozbudowa
470151W	ul. Leśna w Wymysłowie	w trakcie realizacji(prace w terenie zakończone)	termin zakończenia z umowy 29.08.2024 r.	przebudowa
bez numeru	ul. Maklakiewicza w Mszczonowie	planowane rozpoczęcie 07/2024r.	termin realizacji 22.08.2025 r.	przebudowa
bez numeru	ul. Tańskiego w Mszczonowie	Planowane rozpoczęcie 07/2024r.	termin realizacji 21.11.2024 r.	remont
teren wewnętrzny	Plac Piłsudskiego i Nowy Rynek w Mszczonowie	Planowa rozpoczęcie 06/2024	termin realizacji 19.05.2025 r.	przebudowa

Wiskitki				
Nr drogi	Nazwa drogi	Rozpoczęte/zaplanowane prace	Termin rozpoczęcia/zakończenia	Rodzaj prac: rozbudowa/przebudowa/remont
470420W	Nowe Kozłowice	planowane	2025/ 2028	przebudowa
470414W	Sokule - Antoniew	planowane	2025/ 2028	przebudowa
Bez numeru	Ciąg ulic byłej DK50 Żyrardowska/ Plac Wolności/ Guzowska w Wiskitkach wraz z skrzyżowaniami Armii Krajowej i ul. Zacisze oraz Topiel, Targowa i Błońska	planowane	2025/ 2028	Przebudowa i rozbudowa drogi gminnej wraz z budową dwóch rond na skrzyżowaniach z ul. Armii Krajowej i ul. Zacisze oraz Topiel, Targowa i Błońska wraz z budową ścieżki pieszo rowerowej

Przebudowa i rozbudowa drogi gminnej ul.: Żyrardowska, Plac Wolności, Guzowska (w ciągu byłej DK50) wraz z budową dwóch rond na skrzyżowaniach z ul. Armii Krajowej i ul. Zacisze oraz Topiel, Targowej i Błońskiej, umożliwi poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego, a także jego płynności co przyczyni się do ograniczenia smogu w centrum miasta. Przebudowa obejmują budowę ścieżki pieszo rowerowej, oraz dwóch rond na głównej arterii, bezpośrednio łączącej cały układ drogowy Wiskitek oraz Żyrardowa z węzłem autostradowym A2 „Wiskitki”. Inwestycja wpłynie na zmniejszenie uciążliwości dla mieszkańców płynących z funkcjonujących i planowanych terenów inwestycyjnych obsługiwanych pośrednio i bezpośrednio przez ten ciąg drogowy, będący ich jedynym połączeniem z autostradą.

Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Nowe Kozłowice poprawi odwodnienie drogi oraz stan nawierzchni, pozwoli na rozbudowę sieci ścieżek pieszo rowerowych i połączenie ich z istniejącą siecią tras rowerowych miasta Żyrardów, oraz docelowo z Wiskitkami przez planowane ścieżki rowerowe wzdłuż dróg powiatowych i gminnych.

Przebudowa drogi 470414W Sokule - Antoniew, która łączy drogi powiatowe nr 4702W - Wiskitki - Franciszków oraz 4703W Franciszków - Miedniewice. Po przebudowie droga ta będzie spełniać rolę głównej drogi pożarowej dla kompleksu leśnego Bolimowskiego Parku Krajobrazowego na terenie Gminy, jak również będzie domknięciem pętli dla rowerzystów - Wiskitki- Franciszków-Wiskitki.

Inwestycje na drogach powiatowych.

Powiat Żyrardowski planując przebudowę dróg powiatowych nr 4729W Wiskitki - Działki - Żyrardów, 4702W Wiskitki - Łubno - Franciszków, 4718W Bartniki - Puszcza Mariańska, w zakresie m.in. poszerzenia nawierzchni, rozbudowy i przebudowy zatok autobusowych oraz poboczy, miał na celu przystosowanie dróg tak, aby autobusy wykonujące kursy na danych liniach nie ulegały nadmiernej eksploatacji. Równocześnie przy przebudowywanych drogach powstały ciągi pieszo rowerowe, aby poprawić bezpieczeństwo rowerzystów i zachęcać do korzystania z tej ekologicznej formy transportu.

Realizowana rozbudowa drogi nr 3834W Szymanów - Oryszew - Miedniewice ma na celu zapewnienie mieszkańcom powiatu możliwość korzystania z niezbędnej i dostosowanej do ich potrzeb sieci komunikacyjnej, będącej efektywną alternatywą dla transportu samochodowego, harmonizowanie linii komunikacyjnych w ten sposób, aby mieszkańcy danej Gminy mieli możliwość przemieszczenia

się pomiędzy sąsiednimi Gminami, jak też dotarcia do siedziby Powiatu. Uruchomienie linii komunikacyjnych szczególnie tych funkcjonujących w peryferyjnych i słabo zaludnionych obszarach naszego powiatu, pozwoli odbudować zlikwidowane połączenia komunikacyjne.

Rozpoczęte prace dotyczą poniższych dróg:

Nr drogi	Nazwa drogi	Rozpoczęte /zaplanowane prace	Termin rozpoczęcia/ zakończenia	Nazwa zadania z uwzględnieniem rodzaju prac
4729W	Wiskitki – Działki – Żyrardów	rozpoczęte	14.06.2023 - 14.07.2024	Rozbudowa drogi powiatowej nr 4729W Wiskitki-Działki-Żyrardów – Etap I

Plan Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Powiatu Żyrardowskiego

4718W	Bartniki – Puszcza Mariańska	rozpoczęte	28.03.2024 - 28.09.2024	Przebudowa drogi powiatowej 4718W Bartniki - Puszcza Mariańska, na działce nr 232 w m. Budy Zaklasztorne, ul. Mazowiecka, gm. Puszcza Mariańska
4704W	Miedniewice – gr. woj. (Bolimów)	rozpoczęte	16.05.2024 - 16.11.2024	Przebudowa drogi powiatowej 4704W Miedniewice - gr. woj. (Bolimów) od km proj. 0+000 do km proj. 1+904
4719W	Puszcza Mariańska – Mszczonów	przygotowania do ogłoszenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego	2024	Modernizacja drogi powiatowej nr 4725W Mszczonów – Piekary – Wygnanka – granica województwa (Cychry)

Drogi do priorytetowej realizacji:

Lp.	Numer drogi	Nazwa drogi	Nazwa gminy	Nazwa zadania	Pozwolenie na budowę/ Zgłoszenie
1.	4729W	Wiskitki – Działki – Żyrardów	Wiskitki	Rozbudowa drogi powiatowej nr 4729W Wiskitki-Działki-Żyrardów – Etap II	- decyzja o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej nr RB.6740.6.6.2021 z dnia 08.03.2022 r.- decyzja stała się ostateczna 25.04.2022 r.
2.	4702W	Wiskitki – Łubno – Franciszków	Wiskitki	Rozbudowa drogi powiatowej nr 4702W Wiskitki – Łubno – Franciszków w m. Jesionka.	- decyzja o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej nr RB.6740.6.4.2021 z dnia 31.12.2021 r.- decyzja stała się ostateczna 02.10.2023 r.
3.	4718W	Bartniki – Puszcza Mar.	Puszcza Mariańska	Przebudowa drogi powiatowej nr 4718W Bartniki – Puszcza Mariańska w m. Bartniki.	- zgłoszenie nr RB.6743.2.141.2019z dnia 17.12.2019 r.
4.	4719W	Puszcza Mariańska - Mszczonów	Puszcza Mariańska	Przebudowa drogi powiatowej nr 4719W Puszcza Mariańska –	- zgłoszenie nr RB.6743.2.83.2018z dnia 16.07.2018 r.

				Mszczonów na długości 990 mb.	
--	--	--	--	----------------------------------	--

Priorytetem dla Powiatu Żyrardowskiego jest realizacja inwestycji, na które została przygotowana dokumentacja.

Realizacja tych przedsięwzięć umożliwi dalszy rozwój komunikacji publicznej. Ze względu na brak parametrów tych dróg przewoźnicy grożą, że odstąpią od realizacji usług po tych odcinkach - co odcięłoby od komunikacji zbiorowej dużą część powiatu.

We wszystkich z planowanych inwestycji – poza dostosowaniem nawierzchni do normatywu – przewiduje się budowę dodatkowej infrastruktury tj. chodników, przejść dla pieszych, ścieżek pieszo rowerowych infrastruktury odwodnieniowej.

Kluczowym dla sieci drogowo-transportowej Powiatu jest inwestycja **rozbudowa drogi powiatowej nr 4729W Wiskitki-Działki-Żyrardów – Etap II**. Oprócz poprawy bezpieczeństwa i warunków jazdy dla kierowców i rowerzystów, w ramach inwestycji powiatowej powinien powstać parking lub miejsca postojowe, które pozwolą zmianę środka komunikacji na np. elektryczny autobus, (który już porusza się po tej trasie), aby dojechać na stację PKP w Żyrardowie, co ograniczy smog w mieście i uwolni kolejne miejsca parkingowe w centrum Żyrardów.

Droga położona jest w strefie ochronnej ujęcia wody podziemnej „Sokule” jedyne ujęcia wody pitnej dla Miasta Żyrardowa i części Gminy Wiskitki w trosce o środowisko i wspomniane jedyne źródło wody powoduje to obostrzenia projektowe takie jak kanalizacja deszczowa wraz separatorami i odprowadzeniem zebranych wód opadowych poza strefę, co kilkukrotnie podwyższa koszt inwestycji.

Droga łączy dwa miasta – Żyrardów i Wiskitki poprzez najszybciej rozwijające się w Powiecie Żyrardowskim osiedle domów jednorodzinnych w miejscowości Działki. Jest najkrótszą alternatywą dotarcia do węzła A2, oraz miejsc pracy w strefie przemysłowej w Wiskitkach dla większości mieszkańców Żyrardowa. Innym ważnym aspektem, który wymusił do dostosowania tej drogi do nacisku 115 kN na oś – tereny Usługowo- Przemysłowe znajdujące się bezpośrednio przy tej drodze, dla których jest ona jedynym możliwym korytarzem komunikacyjnym.

4. Przewidywanie źródła finansowania usług przewozowych

Źródłami finansowania przewozów o charakterze użyteczności publicznej zgodnie z art. 51 ustawy o publicznym transporcie zbiorowym, mogą być w szczególności:

- 1) Środki własne jednostki samorządu terytorialnego będącej organizatorem,
- 2) Środki z budżetu państwa.

Zgodnie z artykułem 12 ust. 1 pkt 3 ustawy każdy plan transportowy zawierać powinien przewidywane źródła finansowania usług przewozowych. Formami finansowania przewozów o charakterze użyteczności publicznej mogą być w szczególności:

- Opłaty (przychody ze sprzedaży biletów i innych opłat dodatkowych) pobierane w związku z realizacją usług świadczonych w zakresie publicznego transportu zbiorowego,
- rekompensaty z tytułu: o utraconych przez operatora przychodów w związku ze stosowaniem uprawnień do ulgowych przejazdów w publicznym transporcie zbiorowym (z wyłączeniem komunikacji miejskiej), o poniesionych przez operatora kosztów w związku ze świadczeniem

usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego,

- środki transportu udostępniane operatorowi przez organizatora na realizację usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego,
- dopłaty do kwoty deficytu linii komunikacyjnej (z wyłączeniem komunikacji miejskiej), na obsługę, której z operatorem została zawarta umowa o świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego przyznawana do 2028 r. ze środków Funduszu rozwoju przewozów autobusowych zgodnie z Ustawą z dnia 16 maja 2019 r. o Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej.

Źródłami finansowania transportu publicznego mogą być w szczególności:

- środki budżetów jednostek samorządu terytorialnego będących organizatorem,
- środki budżetu centralnego, w tym rekompensata utraconych przychodów w efekcie stosowania ustawowych uprawnień do ulgowych przejazdów (nie dotyczy komunikacji miejskiej),
- środki Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej,
- a także wpływy ze sprzedaży biletów przejazdowych oraz wpływy z opłat dodatkowych pobieranych od pasażerów zgodnie z przepisami ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. Prawo przewozowe.

Operatorowi przysługuje prawo do rekompensaty z tytułu: utraconych przychodów, w związku ze stosowaniem ustawowych uprawnień do ulgowych przejazdów publicznym transportem zbiorowym, lub utraconych przychodów w związku ze stosowaniem uprawnień do ulgowych przejazdów w publicznym transporcie zbiorowym ustanowionych na obszarze właściwości danego organizatora, o ile takowe zostały ustanowione, lub poniesionych kosztów w związku ze świadczeniem przez operatora usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego.

Rekompensata przysługuje operatorowi wówczas, gdy podstawą poniesionej przez niego straty z tytułu realizacji usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego są utracone przychody (w związku ze stosowaniem uprawnień do przejazdów bezpłatnych i ulgowych) oraz poniesione koszty (w związku ze świadczeniem usług przewozowych w zakresie publicznego transportu zbiorowego). W przypadku rekompensaty związanej ze stosowaniem ulg ustawowych przez operatora, operator zwraca się do organizatora – Powiatu Żyrardowskiego z wnioskiem o wypłacenie rekompensaty i poświadczającej to roszczenie odpowiedniej dokumentacji. Po pozytywnej weryfikacji wniosku i dokumentów przedłożonych przez operatora, powiat, jako organizator wystąpi do właściwego marszałka województwa z wnioskiem o przekazanie rekompensaty w części stanowiącej zwrot utraconych przychodów z tytułu stosowania ustawowych uprawnień do ulgowych przejazdów w publicznym transporcie zbiorowym do wysokości poniesionej z tego tytułu straty. Wydatki na sfinansowanie straty z tytułu stosowania ustawowych uprawnień do ulgowych przejazdów w publicznym transporcie zbiorowym, będą pokrywane z budżetu państwa, z wyłączeniem wydatków na sfinansowanie straty wynikającej z uprawnień do ulgowych przejazdów w komunikacji miejskiej. Należy wskazać, że uprawnienie do otrzymania rekompensaty, nabywa operator, który stosuje kasy rejestrujące posiadający opinię ministra właściwego do spraw finansów publicznych, a które to urządzenia umożliwiają określenie kwoty dopłat do przewozów w podziale na poszczególne kategorie ulg ustawowych. Po dokonaniu pozytywnej weryfikacji wniosku, zwraca się do Marszałka Województwa Mazowieckiego o przekazanie środków finansowych z budżetu państwa, będących rekompensatą dla operatora, którą wypłaca. W ramach rekompensaty operatorowi przysługuje tzw. „rozsądny zysk”. Pod pojęciem „rozsądnego zysku” rozumie się „stopę zwrotu z kapitału, która

w danym państwie członkowskim uznawana jest za normalną dla tego sektora i w której uwzględniono ryzyko lub brak ryzyka ingerencji organu publicznego ponoszone przez podmiot świadczący usługi publiczne. Przy wyborze Operatora podstawowymi narzędziami będą tryby gwarantujące wybór operatorów w ramach trybów konkurencyjnych, które pozwolą na uzyskanie bardziej atrakcyjnych warunków cenowych, przejawiających się niższymi kwotami rekompensat. Tryby, w których przysługiwać będzie rekompensata za koszty związane ze świadczeniem usług, będą stosowane przede wszystkim w przypadku udzielenia Powiatowi Żyrardowskiemu pomocy finansowej w postaci dotacji celowej przez zainteresowane gminy (współfinansowanie powiatowych przewozów pasażerskich, przebiegających przez obszar poszczególnych gmin).

5. Preferencje dotyczące wyboru środków transportowych

Decydując się na wybór konkretnego środka transportu, potencjalny pasażer dokonuje subiektywnej oceny według własnej hierarchii potrzeb. Najczęściej przy wyborze środka transportu pasażerowie kierują się takimi czynnikami jak: dostępność danego środka transportu, czas podróży, koszt podróży, bezpieczeństwo.

W planie zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Mazowieckiego, którego założenia mają również znaleźć się w planie powiatowym, wskazano następujące czynniki mając wpływ na wybór rodzaju środka transportu:

- adekwatność ceny biletu do długości trasy przejazdu,
- dostosowanie częstotliwości kursowania oraz okresu kursowania pojazdów transportu zbiorowego do występujących potrzeb przewozowych,
- prostota układu linii i łatwość zapamiętania rozkładu jazdy,
- dostępność biletów, nieskomplikowana taryfa, integracja taryfy przewozowej w różnych środkach transportu, ulgi przewozowe,
- dostępność informacji o funkcjonowaniu transportu zbiorowego, w tym także dynamiczna informacja pasażerska podawana w czasie rzeczywistym,
- dostępność przystankowa – odległość dojścia do dworca i przystanków, bezpieczeństwo dojścia,
- warunki oczekiwania na pojazd, bezpieczeństwo oczekiwania, – warunki podczas wsiadania i wysiadania z pojazdu,
- punktualność kursowania pojazdów,
- prędkość komunikacyjna i czas przejazdu ze źródła do celu podróży,
- warunki jazdy panujące w pojeździe (czystość, możliwość zajęcia miejsca siedzącego, hałas, estetyka wnętrza pojazdu, możliwość skorzystania z bezprzewodowej sieci Wi-Fi, możliwość przewożenia rowerów, kultura obsługi),
- bezpośredniość połączeń.

Mając na uwadze powyższe czynniki oraz zapewnienie właściwych standardów wykonywanych usług w publicznym transporcie zbiorowym, w umowie z operatorem wskazane jest określenie m.in. parametrów pojazdów, którymi będą wykonywane przewozy.

Należy podkreślić, że Powiat Żyrardowski, jako przyszły organizator publicznego transportu zbiorowego określając standard i jakość świadczonych usług będzie kierować się swoimi możliwościami finansowymi.

6. Zasady organizacji rynku przewozów

Zasady organizacji rynku przewozów zostały określone w ustawie z dnia 16 grudnia 2010 r.

o publicznym transporcie zbiorowym. Zgodnie z art 5 ww. ustawy - publiczny transport zbiorowy odbywa się na zasadach konkurencji regulowanej, o której mowa w rozporządzeniu (WE) nr 1370/2007, zgodnie z zasadami określonymi w ustawie oraz z uwzględnieniem potrzeb zrównoważonego rozwoju publicznego transportu. Publiczny transport zbiorowy może odbywać się na podstawie:

- 1) umowy o świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego,
- 2) potwierdzenia zgłoszenia przewozu,
- 3) decyzji o przyznaniu otwartego dostępu.

Powiat Żyrardowski ze względu na obszar działania lub zasięg przewozów jest organizatorem publicznego transportu zbiorowego na linii komunikacyjnej albo sieci komunikacyjnej w powiatowych przewozach pasażerskich wykonywanych w granicach administracyjnych, co najmniej dwóch gmin i niewykraczających poza granice powiatu. Z kolei w art. 7 ustawy wskazuje również, że organizatorem publicznego transportu zbiorowego na mocy porozumienia między powiatami - na linii komunikacyjnej albo sieci komunikacyjnej w powiatowych przewozach pasażerskich, na obszarze powiatów, które zawarły porozumienie, jest powiat, któremu to zadanie powierzono. Powiat Żyrardowski, jako organizator publicznego transportu zbiorowego w chwili pojawienia się potrzeb przewozowych wykraczających poza obszar planowanej powiatowej sieci komunikacyjnej, rozważy celowość i zasadność zawarcia porozumień z sąsiednimi powiatami w zakresie powierzenia organizacji przewozów o charakterze użyteczności publicznej.

7. Standard usług przewozowych

Systemu informacji dla pasażera ma uwzględniać potrzeby pasażerów związane z dostępem do informacji w zakresie:

- godzin przyjazdu lub odjazdu środków transportu,
- obowiązujących opłat za przejazd,
- obowiązujących uprawnień do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego, – węzłów przesiadkowych,
- koordynacji połączeń różnych rodzajów środków transportu,
- regulaminów przewozów. Zgodnie z zasadami wskazanymi w Rozporządzeniu Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej w sprawie rozkładów jazdy z dnia 10 kwietnia 2012 r.

Powiat Żyrardowski jako organizator publicznego transportu zbiorowego będzie przekazywał do publicznej wiadomości za pośrednictwem własnej witryny internetowej informacje dotyczące rozkładu jazdy, w tym godzin przyjazdu lub odjazdu środków transportu na sieci komunikacyjnej w powiatowych przewozach pasażerskich. Powyższe informacje będą również publikowane przez operatora na własnej stronie internetowej. Ponadto rozkład jazdy oraz informacje dotyczące rozkładu jazdy będą przekazywane właścicielowi albo zarządzającemu przystankiem lub dworcem, celem zamieszczenia na danym obiekcie.

Informacja w zakresie obowiązujących uprawnień do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego będzie zamieszczana na witrynie internetowej Powiatu Żyrardowskiego. Na terenie powiatu można wskazać, co najmniej jedna węzeł przesiadkowy, tj. miejsce, w którym pasażerowie zmieniają środek transportu lub rodzaj transportu. Jest to również miejsce, w którym spotykają się różni przewoźnicy i środki transportu. Jednych z takich miejsc są okolice dworca PKP w Żyrardowie, gdzie znajduje się dworzec autobusowy, postój TAXI, przystanki komunikacji miejskiej oraz parking typu „Parkuj i Jedź” oraz przewoźnicy jadący tzw. busami parkując przy PKP.

Informacja oraz dostęp do obowiązującego regulaminu przewozu osób będzie możliwy poprzez:

- witrynę internetową Powiatu Żyrardowskiego,
- witrynę internetową operatora,
- wywieszenie w środkach transportu,
- wywieszenie na dworcu,
- wywieszenie w węzłach przesiadkowych.

Powiat Żyrardowski jako organizator publicznego transportu zbiorowego będzie dążył do koordynacji połączeń różnych rodzajów środków transportu, przede wszystkim w zakresie połączeń wykraczających poza obszar planowanej powiatowej sieci komunikacyjnej. Z pewnością jednym z celów będzie koordynacja powiązania rozkładu jazdy na liniach komunikacyjnych planowanej powiatowej sieci z rozkładem jazdy w transporcie kolejowym. Ponadto Powiat Żyrardowski rozważy celowość i zasadność zawarcia porozumień z innymi organizatorami w zakresie integracji połączeń, w tym np.: rozkładów jazdy, opłat.

8. Kierunek rozwoju publicznego transportu zbiorowego

Publiczny transport zbiorowy powinien być otwarty na potrzeby wszystkich potencjalnych klientów, w tym osób poruszające się na wózkach inwalidzkich, osoby głuchonieme, niewidome, starsze, opiekunowie wraz z małymi dziećmi w wózkach, a także osoby przemieszczające się z ciężkimi i dużymi torbami, walizkami, plecakami, a nawet sprzętem sportowym. Dlatego ważne jest, aby transport publiczny uwzględniał plany zagospodarowania przestrzennego gmin Powiatu Żyrardowskiego i w ten sposób dostosowywał linie komunikacyjne, aby spełniać oczekiwania transportowe mieszkańców.

Aby spełniać standardy obsługi pasażerów komunikacji zbiorowej oraz ochrony środowiska, operator publicznego transportu zbiorowego będzie dostosowywał w miarę możliwości tabor do potrzeb wszystkich klientów, spełniając następujące kryteria:

- wykorzystywania przez przewoźnika autobusów niskopodłogowych z funkcją obniżania pokładu tzw. przyklęk lub platforma pozwalająca na wjazd wózką inwalidzką, czy dziecięcą,
- wykorzystywanie przez przewoźnika autobusów z wydzielonym i oznakowanym miejscem dla osoby niepełnosprawnej oraz możliwością jego mocowania celem bezpiecznego przewozu,
- w obrębie miejsca dla osób niepełnosprawnych powinny znajdować się łatwo dostępne przyciski sygnalizacyjne,
- umieszczanie w widocznym miejscu tablicy kierunkowej – zwykłej lub świetlnej z wyświetlonym kierunkiem jazdy,

Powiat Żyrardowski pełniąc funkcję organizatora publicznego transportu zbiorowego będzie dążył do stworzenia optymalnych warunków służących rozwojowi publicznego transportu, tym samym zaspokajaniu bieżących potrzeb mieszkańców powiatu. W celu realizacji zadań nałożonych ustawą na Powiat Żyrardowskiemu, jako organizatora oraz biorąc pod uwagę możliwości budżetowe Powiatu, przyjmuje się w kierunku dalszego rozwoju publicznego transportu zbiorowego współpracy z gminami powiatu w zakresie finansowania przewozów oraz modernizacji infrastruktury służącej obsłudze pasażerów. W ramach finansowania przewozów docelowo przewiduje się zapewnienie dostępności mieszkańcom powiatu do publicznego transportu zarówno na liniach rentownych jak i nierentownych, większą liczbę połączeń w okresie wakacji oraz pozostałe dni wolne od nauki szkolnej. W zakresie modernizacji infrastruktury służącej obsłudze pasażerów przewiduje się:

- przebudowę dróg służących obsłudze komunikacyjnej,

- likwidację barier ograniczających dostęp do przystanków, dworców, węzłów przesiadkowych osobom niepełnosprawnym oraz osobom o ograniczonej zdolności ruchowej,
- wprowadzenie elektronicznego systemu informacji dla pasażerów (elektroniczna wizualizacja rozkładów jazdy, w tym głosowa) na ważniejszych przystankach, węzłach przesiadkowych oraz na dworcu,
- elektroniczne tablice czołowe i boczne wskazujące numer linii i kierunek przewozu,
- budowę, przebudowę zatok i wiat przystankowych,
- objęcie organizacją ruchu miejsc wsiadania i wysiadania podróżnych oraz dojścia do i z przystanku,

Zintegrowanie komunikacji w ramach podmiotów i obszarów ich działania jest wyjściem naprzeciw kompleksowemu dotarciu usługi do mieszkańców czyniąc tę usługę przyjazną dla obywatela.

Zintegrowanie komunikacji pozwala na:

- Zintegrowanie sieci komunikacyjnej,
- Zintegrowanie rozkładów jazdy,
- Wprowadzenie jednego biletu dla wszystkich rodzajów komunikacji publicznej (autobusowej) na terenie powiatu,
- Utworzenie zintegrowanych centrów przesiadkowych,
- Obniży koszty komunikacji i wpłynie na obniżenie ceny biletu.

Wszystkie zagadnienia i tematy dotyczące realizacji transportu zbiorowego o charakterze użyteczności publicznej na terenie Powiatu Żyrardowskiego, będące przedmiotem opracowania „Projektu Planu Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego” pozwoliły w konsekwencji na przygotowanie podstawowych materiałów, które pozwolą na wprowadzenie zgodnie z ustawą o publicznym transporcie zbiorowym powiatowych przewozów pasażerskich przez Powiat Żyrardowski, jako organizatora tych przewozów.

Zaznaczyć należy, że jest to w zasadzie jeden z pierwszych projektów planu transportowych i będzie on podlegał aktualizacji w razie pojawienia się niezbędnych potrzeb wynikających tak z planu wojewódzkiego, jak z potrzeb komunikacji pasażerskiej (o charakterze publicznym) powiatu, czy też niektórych gmin Powiatu Żyrardowskiego sąsiadujących z innymi powiatami.

II. Część Graficzna

1. Plan sieci komunikacyjnej Powiatu Żyrardowskiego

Planowana sieć komunikacyjna Powiatu Żyrardowskiego, na której odbywać się ma przewóz osób o charakterze użyteczności publicznej została oparta na już funkcjonującej relacji i trasy komunikacyjnej. Zaznaczyć należy, że obecne linie komunikacyjna zabezpieczają potrzeby mieszkańców powiatu a utrzymanie sieci gwarantuje jej rentowność. Nie mniej jednak powiat podejmie dalsze działania zmierzające do zabezpieczenia odpowiednich warunków funkcjonowania publicznego transportu zbiorowego mającego na celu zaspokojenie podstawowych potrzeb przewoźnych mieszkańców powiatu.

W części graficznej planu przedstawiono plan sieci komunikacyjnej Powiatu Żyrardowskiego

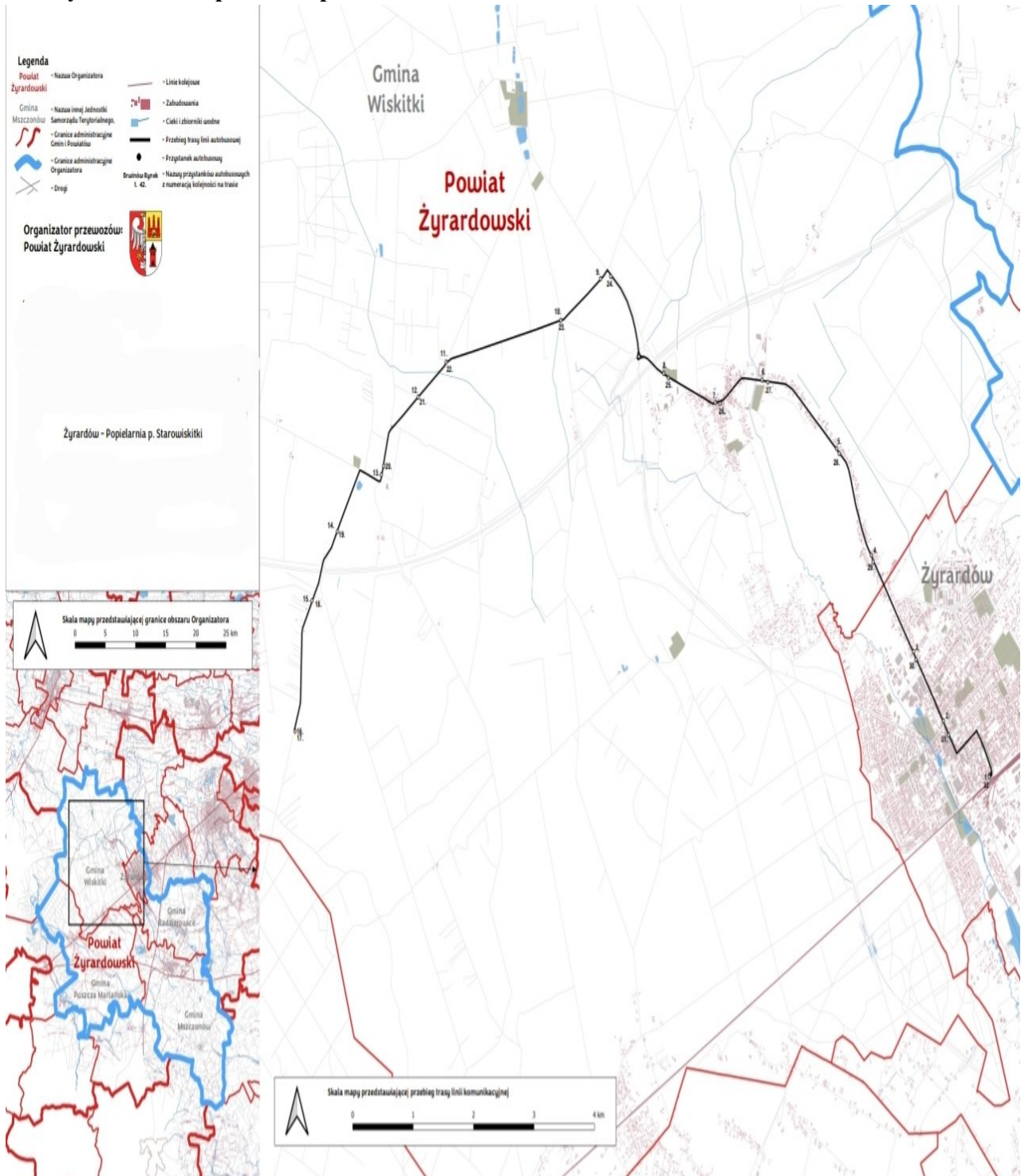
Tabela 22. Sieć komunikacyjna Powiatu Żyrardowskiego.

- 1) Żyrardów - Popielarnia p. Starowiskitki,
- 2) Żyrardów - Działki - Wiskitki,
- 3) Żyrardów - Puszcza Mariańska - Kamion,
- 4) Żyrardów – Sochaczew,
- 5) Żyrardów - Stare Kozłowice - Wiskitki - Teresin,
- 6) Adamów - Radziejowice - Korytów - Żyrardów,
- 7) Grodzisk Mazowiecki - Radziejowice - Mszczonów,
- 8) Puszcza Mariańska - Mszczonów - Radziejowice - Krze,
- 9) Żyrardów Żeromskiego/Poznańska - Żyrardów Kapitana Pałaca - Żyrardów PKP - Międzyborów
- 10) Żyrardów Spółdzielcza - Żyrardów PKP - Żeromskiego/Poznańska - Działki - Wiskitki Plac Wolności,
- 11) Żyrardów Mostowa Pętla - Korytów,
- 12) Żyrardów - Puszcza Mariańska – Bartniki.

Plan Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Powiatu Żyrardowskiego

1.1. Żyrardów – Popielarnia p. Starowiskitki

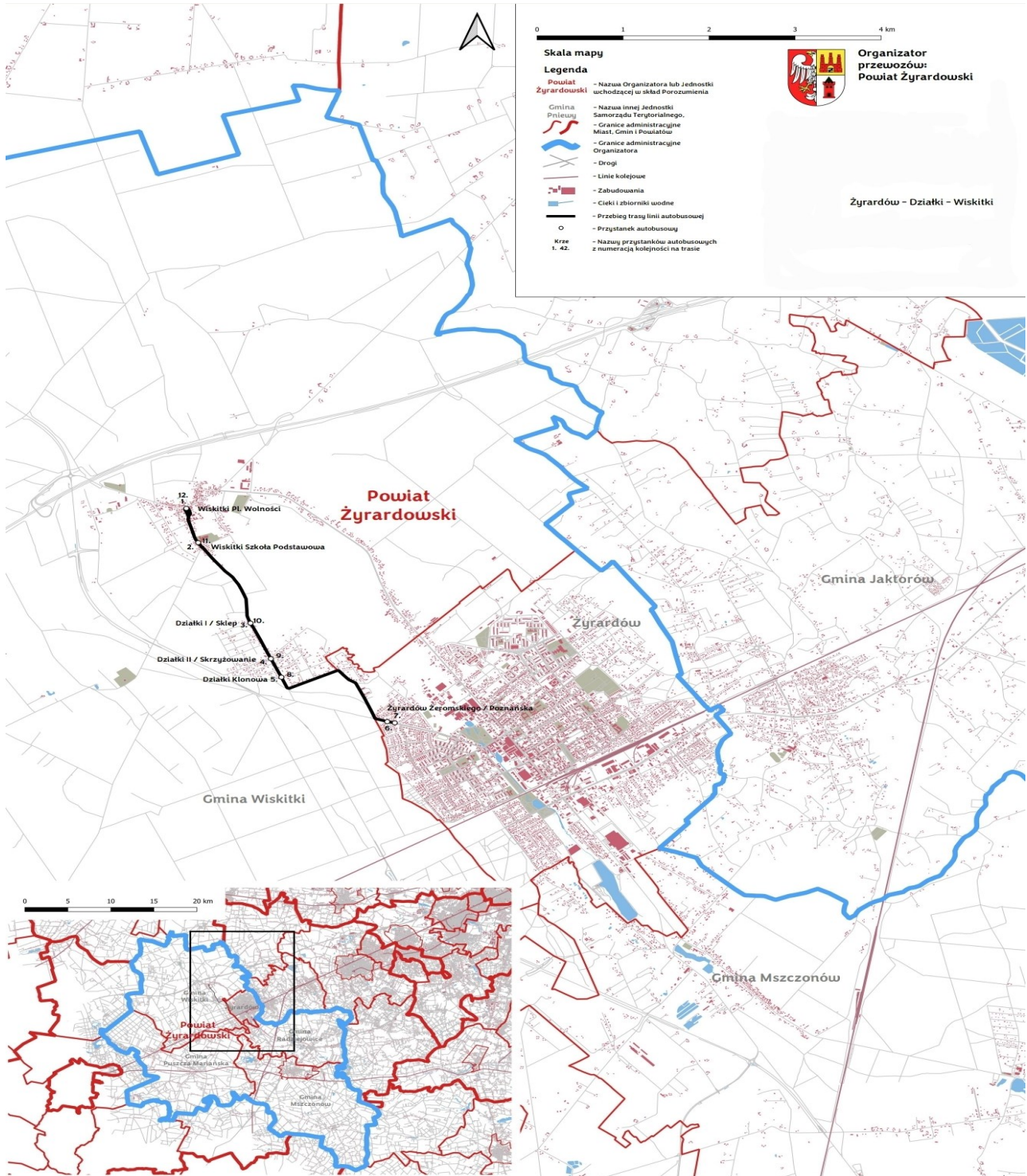

**Linia Komunikacyjna:
Żyrardów – Popielarnia p. Starowiskitki**

Wykaz przystanków:

1. ŻYRARDÓW D.A.
2. ŻYRARDÓW 1 MAJA/WARYŃSKIEGO
3. ŻYRARDÓW BAZA PKS
4. STARE KOZŁOWICE 1/2 / I
5. STARE KOZŁOWICE 3/4 / II
6. WISKITKI/ ZAGRÓDŹ 7/8
7. WISKITKI PL. WOLNOŚCI 5/6 / I
8. WISKITKI CMENTARZ
9. STAROWISKITKI
10. WOLA MIEDNIEWSKA
11. KOLONIA MIEDNIEWSKA NR 30
12. MIEDNIEWICE
13. SIARKOWIEC
14. KAMIONKA
15. POPIELARNIA
16. POPIELARNIA
17. KAMIONKA
18. SIARKOWIEC
19. MIEDNIEWICE
20. KOLONIA MIEDNIEWSKA NR 30
21. WOLA MIEDNIEWSKA
22. STAROWISKITKI
23. WISKITKI CMENTARZ
24. WISKITKI PL. WOLNOŚCI 5/6 / I
25. WISKITKI/ ZAGRÓDŹ 7/8
26. STARE KOZŁOWICE 3/4 / II
27. STARE KOZŁOWICE 1/2 / I
28. ŻYRARDÓW BAZA PKS
29. ŻYRARDÓW 1 MAJA CARREFOUR
30. ŻYRARDÓW D.A.

1.2. Żyrardów-Działki- Wiskitki

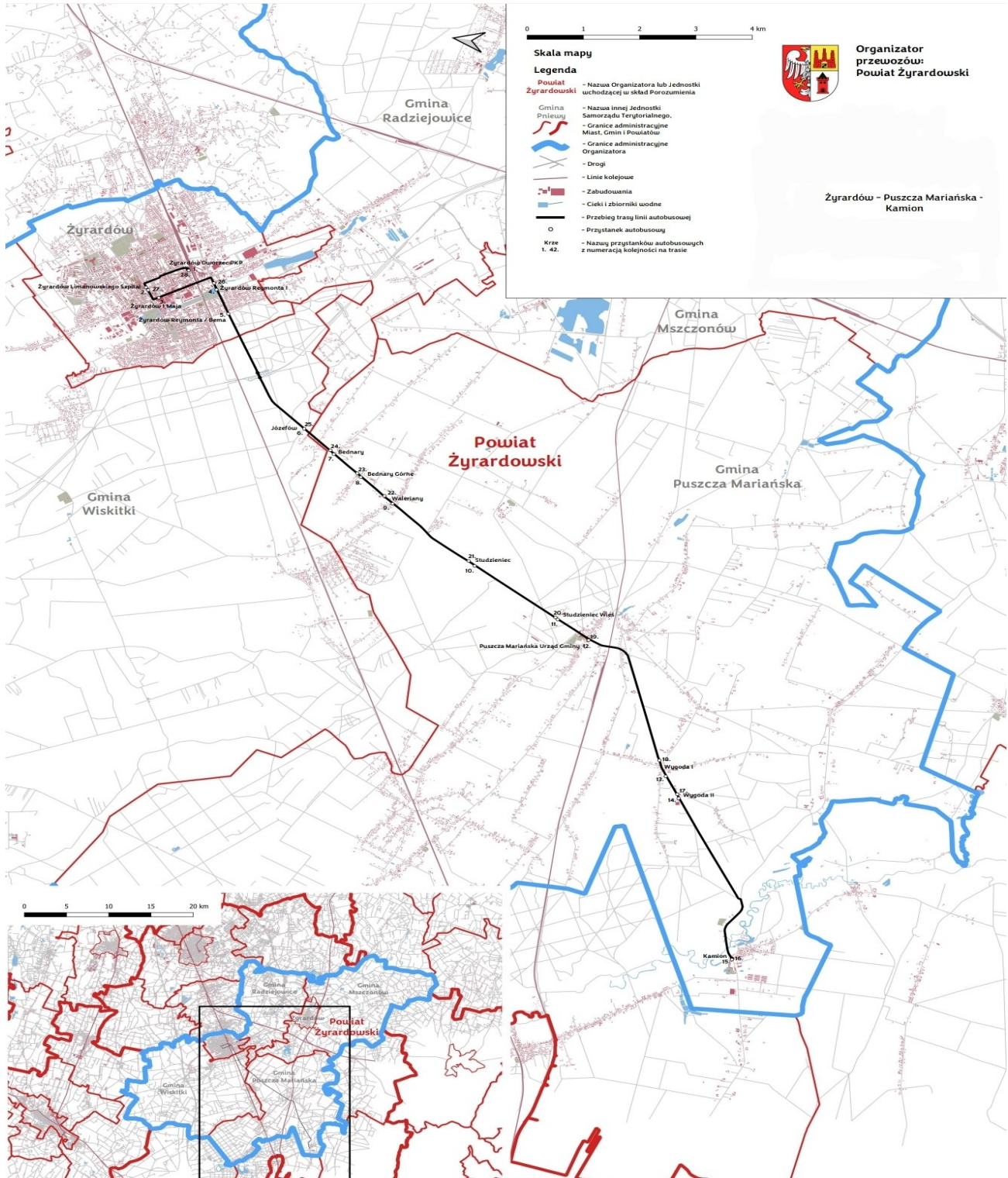

**Linia Komunikacyjna:
Żyrardów-Działki-Wiskitki**

Wykaz przystanków:

1. Wiskitki Pl. Wolności
2. Wiskitki Szkoła Podstawowa
3. Działki I /Sklep
4. Działki II /Skrzyżowanie
5. Działki Klonowa
6. Żyrardów Żeromskiego/Poznańska
7. Żyrardów Żeromskiego/Poznańska
8. Działki Klonowa
9. Działki II /Skrzyżowanie
10. Działki I /Sklep
11. Wiskitki Szkoła Podstawowa
12. Wiskitki Pl. Wolności

1.3. Żyrardów - Puszcza Mariańska – Kamion

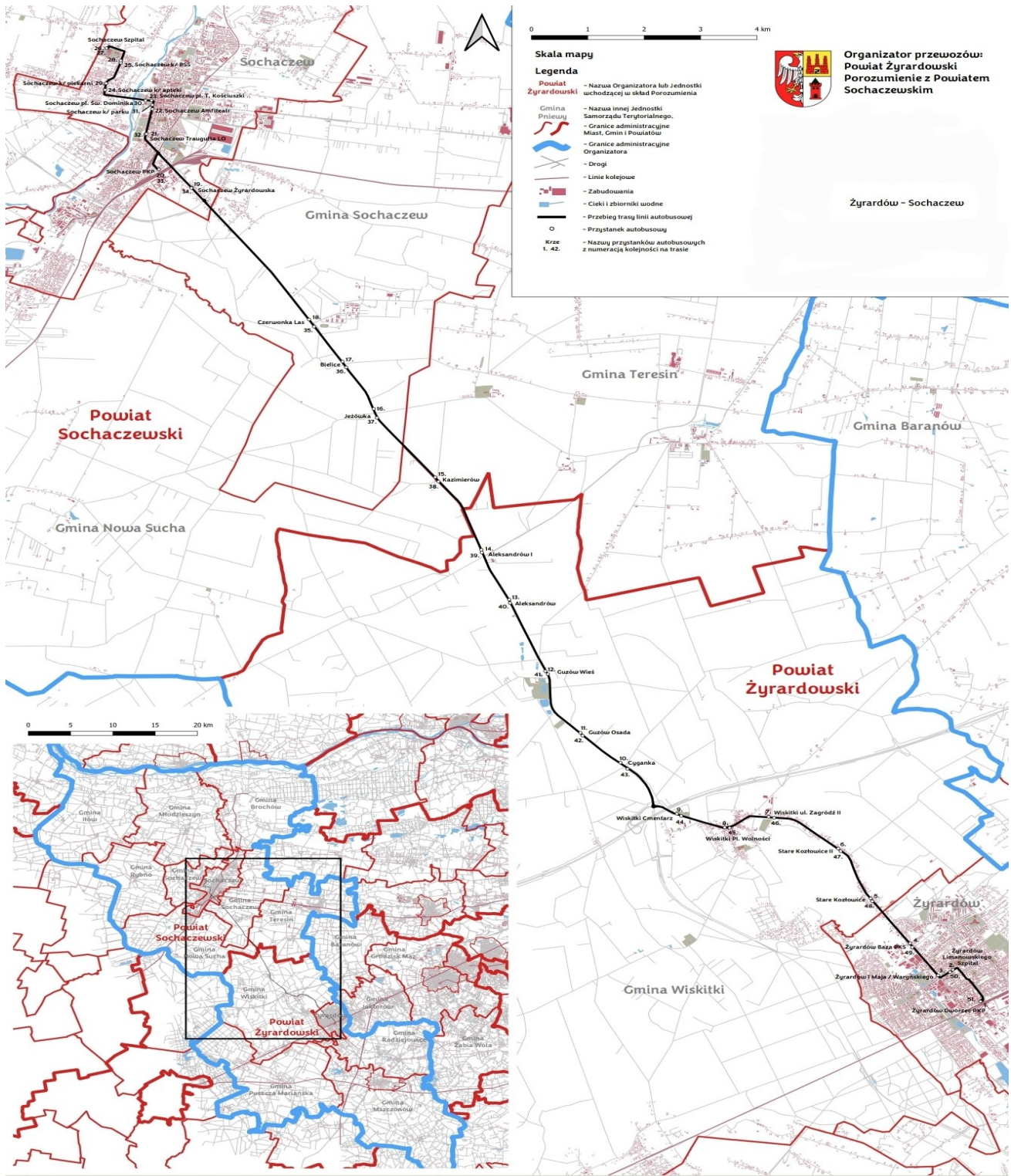

**Linia Komunikacyjna:
Żyrardów- Puszcza Mariańska- Kamion**

Wykaz przystanków:

1. ŻYRARDÓW DWORZEC PKP
2. ŻYRARDÓW/ LIMANOWSKIEGO SZPITAL
3. ŻYRARDÓW 1 MAJA 3
4. ŻYRARDÓW REYMONTA I
5. ŻYRARDÓW REYMONTA/ BEMA
6. JÓZEFÓW
7. BEDNARY
8. BEDNARY GÓRNE
9. WALERIANY
10. STUDZIENIEC
11. STUDZIENIEC WIEŚ
12. PUSZCZA MARIAŃSKA URZĄD GMINY
13. WYGODA I
14. WYGODA II
15. KAMION
16. KAMION
17. WYGODA II
18. WYGODA I
19. PUSZCZA MARIAŃSKA URZĄD GMINY
20. STUDZIENIEC WIEŚ
21. STUDZIENIEC
22. WALERIANY
23. BEDNARY GÓRNE
24. BEDNARY
25. JÓZEFÓW
26. ŻYRARDÓW REYMONTA I
27. ŻYRARDÓW/ LIMANOWSKIEGO SZPITAL
28. ŻYRARDÓW DWORZEC PKP

1.4. Żyrardów - Sochaczew

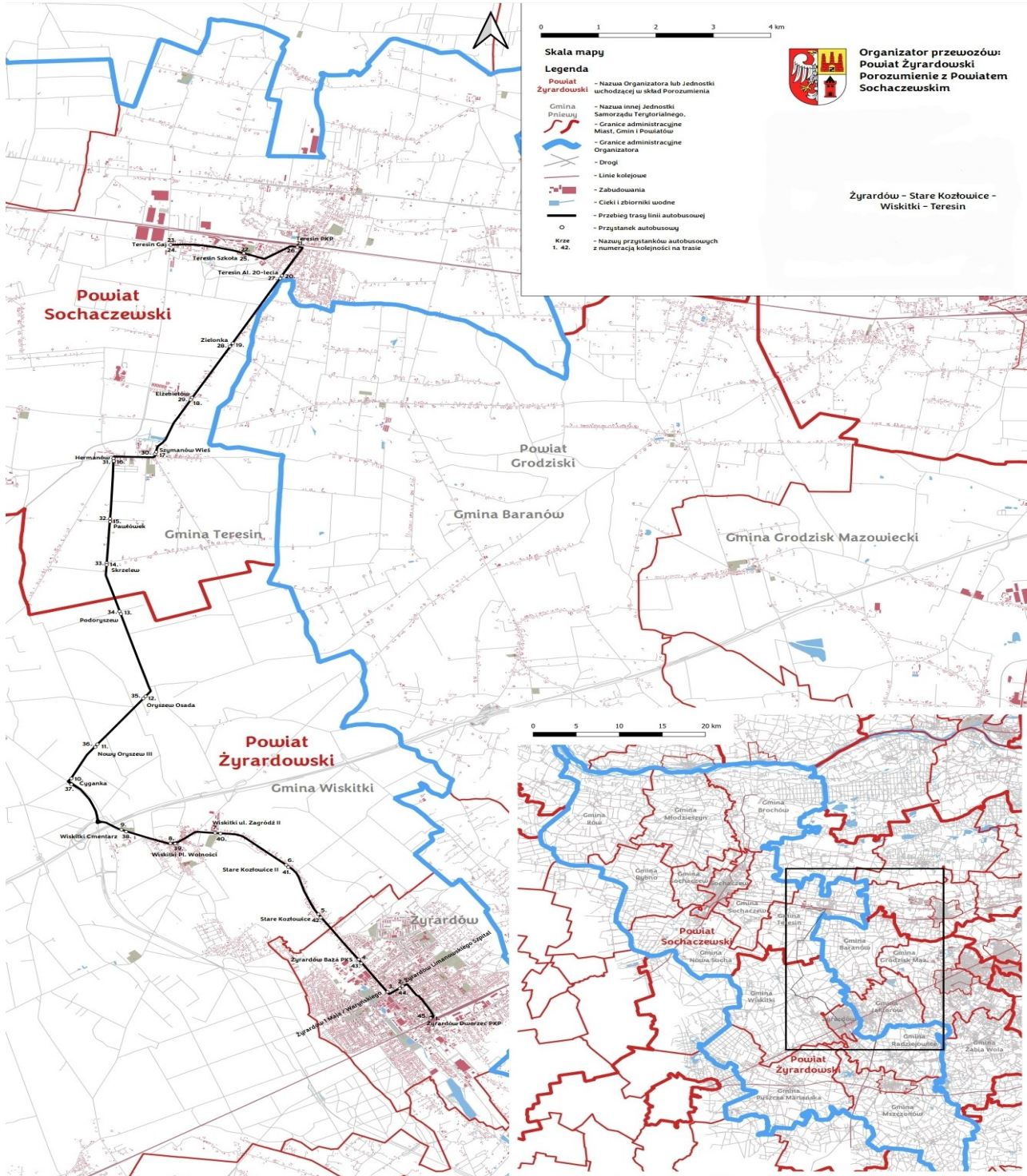
**Linia Komunikacyjna:
Żyrardów - Sochaczew**

Wykaz przystanków:

1. ŻYRARDÓW DWORZEC PKP
2. ŻYRARDÓW LIMANOWSKIEGO/ SZPITAL
3. ŻYRARDÓW 1 MAJA/ LUDWIKA WARYŃSKIEGO
4. ŻYRARDÓW BAZA PKS
5. STARE KOZŁOWICE II
6. STARE KOZŁOWICE I
7. WISKITKI ZAGRÓDŹ II
8. WISKITKI PL. WOLNOŚCI
9. WISKITKI CMENTARZ
10. CYGANKA
11. GUZÓW OSADA 03/04
12. GUZÓW WIEŚ 01/02
13. ALEKSANDRÓW 03/04
14. ALEKSANDRÓW 01/02
15. KAŻMIERÓW
16. JEŻÓWKA
17. BIELICE 03/04
18. BIELICE JEDNOSTKA WOJSKOWA
19. CZERWONKA PARCEL LAS
20. SOCHACZEW DW.AUT/SIENKIEWICZA/PKP
21. SOCHACZEW PL KOŚCIUSZKI
22. SOCHACZEW PL ŚW. DOMINIKA
23. SOCHACZEW SZPITAL
24. SOCHACZEW SZPITAL
25. SOCHACZEW PL ŚW. DOMINIKA
26. SOCHACZEW PL KOŚCIUSZKI
27. SOCHACZEW DW.AUT/SIENKIEWICZA/PKP
28. CZERWONKA PARCEL LAS
29. BIELICE JEDNOSTKA WOJSKOWA
30. BIELICE 03/04
31. JEŻÓWKA
32. KAŻMIERÓW
33. ALEKSANDRÓW 01/02
34. ALEKSANDRÓW 03/04
35. GUZÓW WIEŚ 01/02
36. GUZÓW OSADA 03/04
37. CYGANKA
38. WISKITKI CMENTARZ
39. WISKITKI PL. WOLNOŚCI
40. WISKITKI ZAGRÓDŹ II
41. STARE KOZŁOWICE I

- 42. STARE KOZŁOWICE II
- 43. ŻYRARDÓW BAZA PKS
- 44. ŻYRARDÓW 1 MAJA/ LUDWIKA WARYŃSKIEGO
- 45. ŻYRARDÓW LIMANOWSKIEGO/ SZPITAL
- 46. ŻYRARDÓW DWORZEC PKP

1.5. Żyrardów – Stare Kozłowice- Wiskitki – Teresin

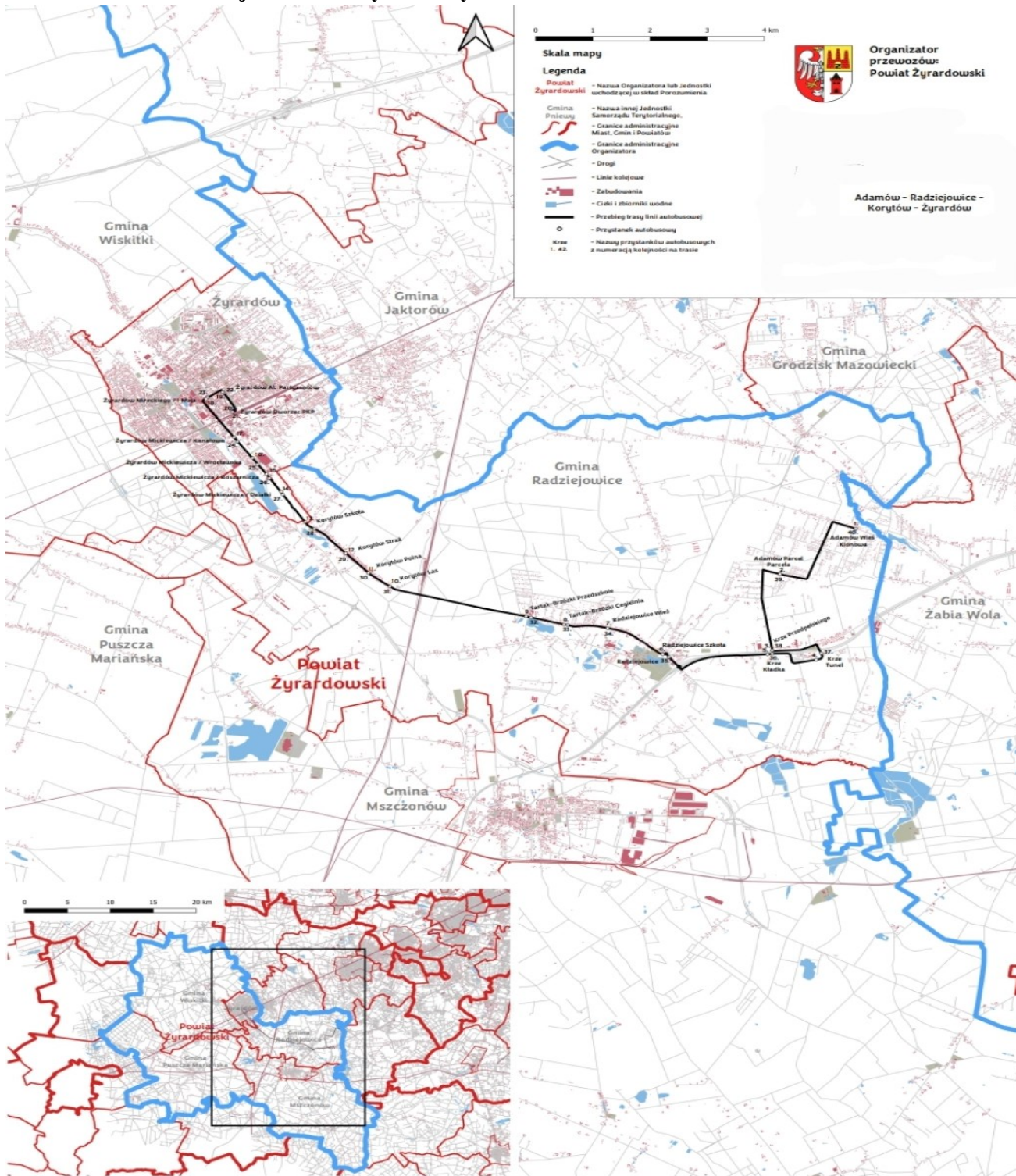
**Linia Komunikacyjna:
Żyrardów- Stare Kozłowice- Wiskitki- Teresin**

Wykaz przystanków:

1. ŻYRARDÓW DWORZEC PKP
2. ŻYRARDÓW LIMANOWSKIEGO/ SZPITAL
3. ŻYRARDÓW 1 MAJA/ LUDWIKA WARYŃSKIEGO
4. ŻYRARDÓW BAZA PKS
5. STARE KOZŁOWICE
6. STARE KOZŁOWICE II
7. WISKITKI ZAGRÓDŹ II
8. WISKITKI PL. WOLNOŚCI
9. WISKITKI CMENTARZ
10. CYGANKA
11. NOWY ORYSZEW III
12. ORYSZEW OSADA
13. PODORYSZEW
14. SKRZELEW
15. PAWŁÓWEK
16. HERMANÓW
17. SZYMANÓW WIEŚ
18. ELŻBIETÓW
19. ZIELONKA
20. TERESIN AL. 20-LECIA
21. TERESIN PKP
22. TERESIN SZKOŁA
23. TERESIN GAJ
24. TERESIN GAJ
25. TERESIN SZKOŁA
26. TERESIN PKP
27. TERESIN AL. 20-LECIA
28. ZIELONKA
29. ELŻBIETÓW
30. SZYMANÓW WIEŚ
31. HERMANÓW
32. PAWŁÓWEK
33. SKRZELEW
34. PODORYSZEW
35. ORYSZEW OSADA
36. NOWY ORYSZEW III
37. CYGANKA
38. WISKITKI CMENTARZ
39. WISKITKI PL. WOLNOŚCI
40. WISKITKI ZAGRÓDŹ II
41. STARE KOZŁOWICE II

- 42. STARE KOZŁOWICE
- 43. ŻYRARDÓW BAZA PKS
- 44. ŻYRARDÓW LIMANOWSKIEGO/ SZPITAL
- 45. ŻYRARDÓW DWORZEC PKP

1.6. Adamów - Radziejowice - Korytów - Żyrardów

**Linia Komunikacyjna:
Adamów- Radziejowice- Korytów- Żyrardów**

Wykaz przystanków:

1. ADAMÓW WIEŚ KLONOWA
2. ADAMÓW PARCEL PARCELA
3. KRZE PRZEDPEŁSKIEGO
4. KRZE TUNEL
5. KRZE KŁADKA
6. RADZIEJOWICE SZKOŁA
7. RADZIEJOWICE WIEŚ
8. TARTAK BRZÓZKI CEGIELNIANA
9. TARTAK BRZÓZKI PRZEDSZKOLE
10. KORYTÓW LAS
11. KORYTÓW POLNA
12. KORYTÓW STRAŻ
13. KORYTÓW SZKOŁA
14. ŻYRARDÓW MICKIEWICZA/ DZIAŁKI
15. ŻYRARDÓW MICKIEWICZA/ ROSZARNICZA
16. ŻYRARDÓW MICKIEWICZA/ WROCŁAWSKA
17. ŻYRARDÓW MICKIEWICZA/ KANAŁOWA
18. ŻYRARDÓW MIRECKIEGO/ 1 MAJA
19. ŻYRARDÓW AL. PATYZANTÓW
20. ŻYRARDÓW DWORZEC PKP
21. ŻYRARDÓW DWORZEC PKP
22. ŻYRARDÓW AL. PATYZANTÓW
23. ŻYRARDÓW MIRECKIEGO/ 1 MAJA
24. ŻYRARDÓW MICKIEWICZA/ KANAŁOWA
25. ŻYRARDÓW MICKIEWICZA/ WROCŁAWSKA
26. ŻYRARDÓW MICKIEWICZA/ ROSZARNICZA
27. ŻYRARDÓW MICKIEWICZA/ DZIAŁKI
28. KORYTÓW SZKOŁA
29. KORYTÓW STRAŻ
30. KORYTÓW POLNA
31. KORYTÓW LAS
32. TARTAK BRZÓZKI PRZEDSZKOLE
33. TARTAK BRZÓZKI CEGIELNIANA
34. RADZIEJOWICE WIEŚ
35. RADZIEJOWICE SZKOŁA
36. KRZE KŁADKA
37. KRZE TUNEL
38. KRZE PRZEDPEŁSKIEGO
39. ADAMÓW PARCEL PARCELA
40. ADAMÓW WIEŚ KLONOWA

**Linia Komunikacyjna:
Grodzisk Mazowiecki- Radziejowice- Mszczonów**

Wykaz przystanków:

1. GRODZISK MAZOWIECKI DWORZEC PKP
2. GRODZISK MAZOWIECKI ZONDKA
3. GRODZISK MAZOWIECKI KOŚCIUSZKI
4. GRODZISK MAZOWIECKI MONTWIŁŁA
5. GRODZISK MAZOWIECKI MOKRONOSKICH
6. GRODZISK MAZOWIECKI SZPITAL
7. KAŁĘCZYN RONDO
8. KAŁĘCZYN OKOPOWA
9. KAŁĘCZYN RAVAK
10. JANINÓW NIEDŹWIEDZIA
11. MOŚCISKA
12. MOŚCISKA RONDO
13. MAKÓWKA RADZIEJOWICKA
14. KUKLÓWKA
15. ADAMÓW/ DOBIEGAŁA
16. ADAMÓW/ BUDY NOWE
17. ADAMÓW/ BUDY STARE
18. RADZIEJOWICE
19. RADZIEJOWICE PARCEL
20. KURANÓW FLIS
21. MSZCZONÓW STADION
22. MSZCZONÓW MAKLAKIEWICZA
23. MSZCZONÓW PKO
24. MSZCZONÓW RYNEK
25. MSZCZONÓW RYNEK
26. MSZCZONÓW PKO
27. MSZCZONÓW MAKLAKIEWICZA
28. MSZCZONÓW STADION
29. KURANÓW FLIS
30. RADZIEJOWICE PARCEL
31. RADZIEJOWICE
32. ADAMÓW/ BUDY STARE
33. ADAMÓW/ BUDY NOWE
34. ADAMÓW/ DOBIEGAŁA
35. KUKLÓWKA
36. MAKÓWKA RADZIEJOWICKA
37. MOŚCISKA RONDO
38. MOŚCISKA
39. JANINÓW NIEDŹWIEDZIA
40. KAŁĘCZYN RAVAK

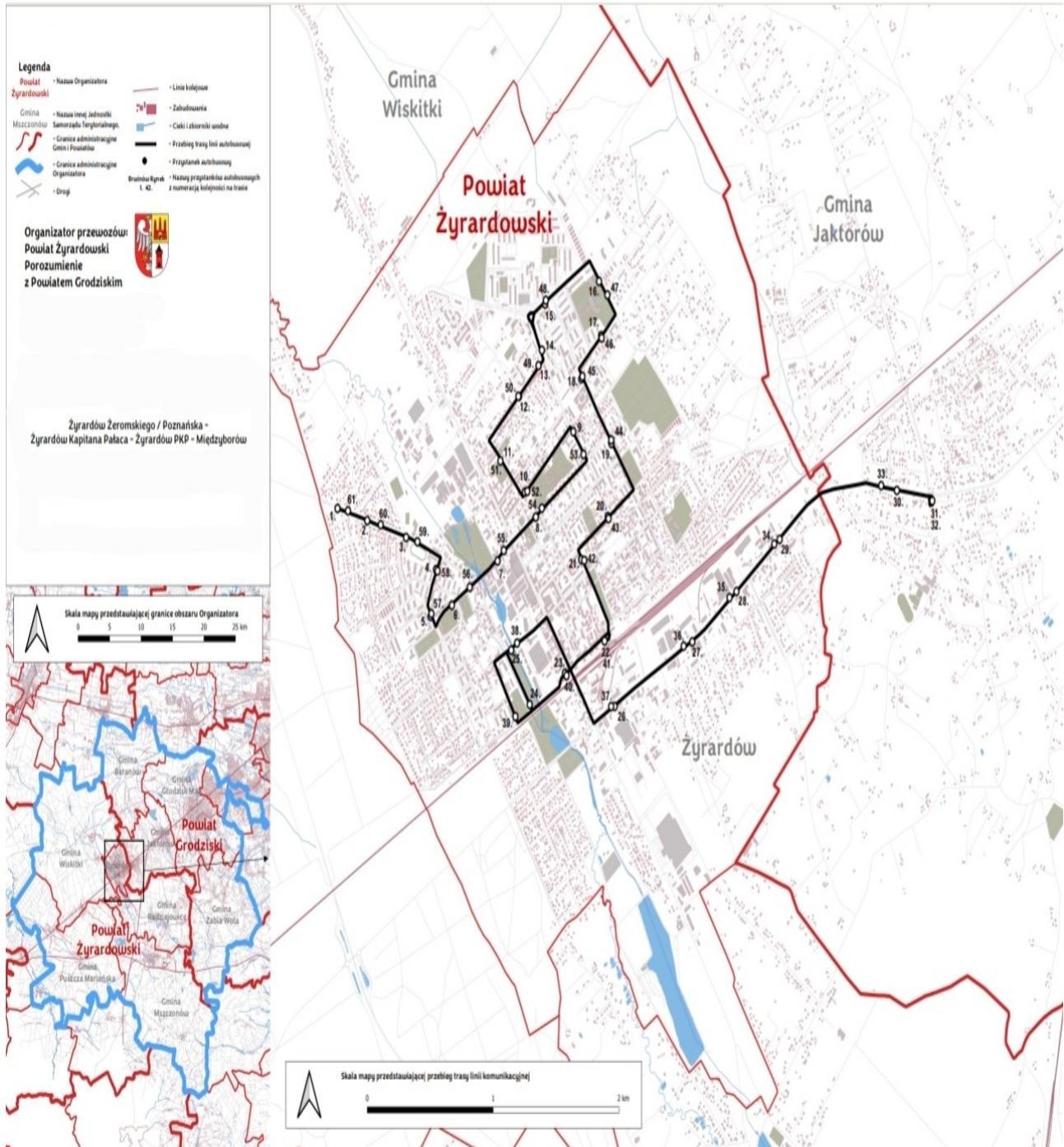

**Linia Komunikacyjna:
Puszcza Mariańska- Mszczonów- Radziejowice- Krze**

Wykaz przystanków:

1. PUSZCZA MARIAŃSKA URZĄD GMINY
2. PUSZCZA MARIAŃSKA L.O.
3. ZATOR LAS
4. WOLA POLSKA
5. KORABIEWICE LAWENDA
6. GÓRKI
7. GRABCE TOWARZYSTWO
8. LUBLINÓW
9. MARKÓW TOWARZYSTWO
10. CZEKAJ FABRYCZNA
11. MSZCZONÓW RYNEK
12. MSZCZONÓW PKO
13. MSZCZONÓW STADION
14. KURANÓW FLIS
15. RADZIEJOWICE PARCEL
16. RADZIEJOWICE
17. KRZE KŁADKA
18. KRZE TUNEL
19. KRZE TUNEL
20. KRZE KŁADKA
21. RADZIEJOWICE
22. RADZIEJOWICE PARCEL
23. KURANÓW FLIS
24. MSZCZONÓW STADION
25. MSZCZONÓW PKO
26. MSZCZONÓW RYNEK
27. CZEKAJ FABRYCZNA
28. MARKÓW TOWARZYSTWO
29. LUBLINÓW
30. GRABCE TOWARZYSTWO
31. GÓRKI
32. KORABIEWICE LAWENDA
33. WOLA POLSKA
34. ZATOR LAS
35. PUSZCZA MARIAŃSKA L.O.
36. PUSZCZA MARIAŃSKA URZĄD GMINY

1.9. Żyrardów Żeromskiego/Poznańska - Żyrardów Kapitana Pałaca - Żyrardów PKP – Międzyborów

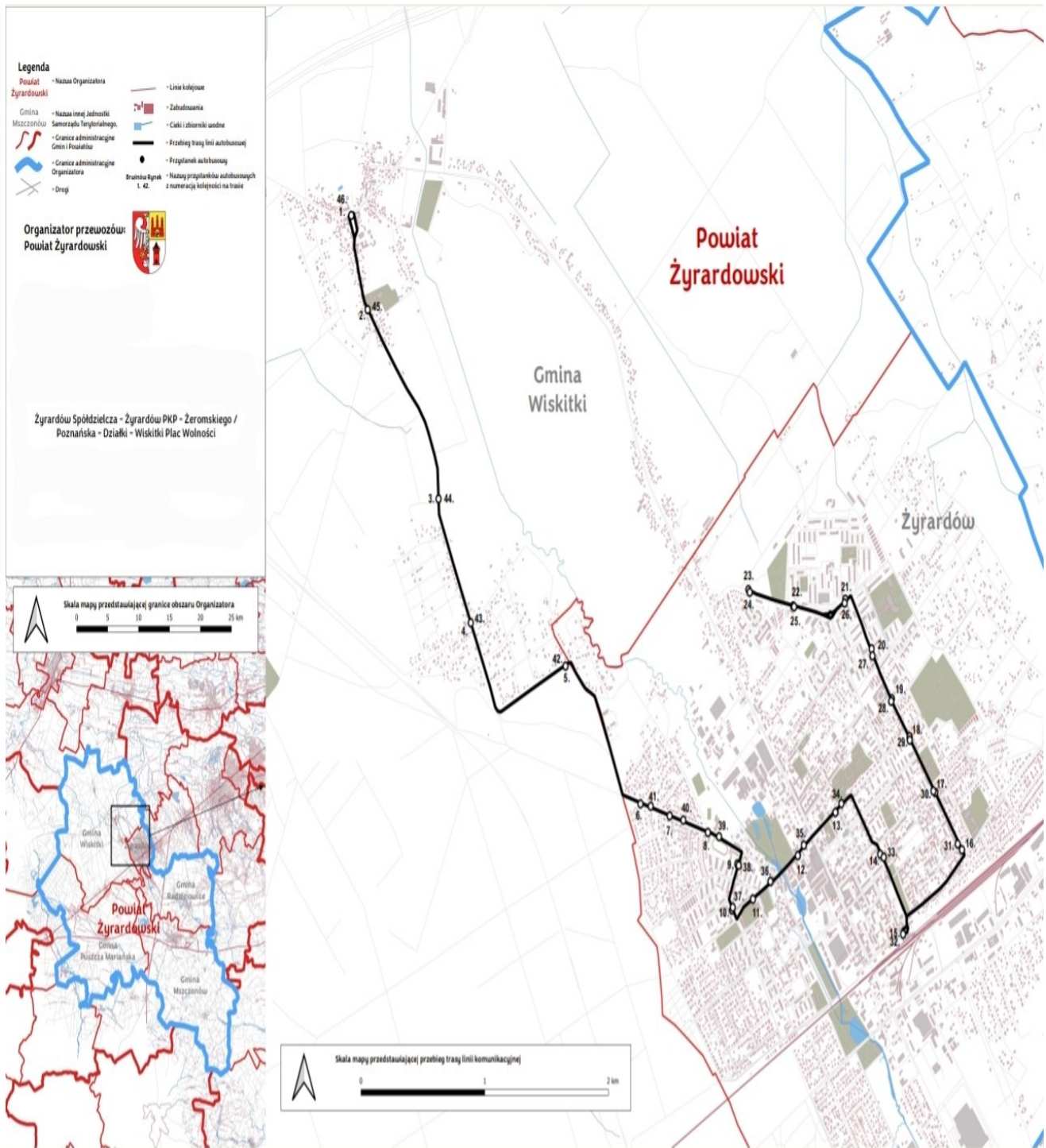
Linia Komunikacyjna:

Żyrardów Żeromskiego/Poznańska- Żyrardów Kapitana Pałaca- Żyrardów PKP- Międzyborów

Wykaz przystanków:

1. ŻYRARDÓW ŻEROMSKIEGO/POZNAŃSKA
2. ŻYRARDÓW ŻEROMSKIEGO/KRZYWA
3. ŻYRARDÓW ŻEROMSKIEGO/PIASTOWSKA
4. ŻYRARDÓW WITTENBERGA
5. ŻYRARDÓW SZARYCH SZEREGÓW
6. ŻYRARDÓW LIMANOWSKIEGO/LEGIONÓW NŻ
7. ŻYRARDÓW LIMANOWSKIEGO/DITTRIC NŻ
8. ŻYRARDÓW LIMANOWSKIEGO/SZPITAL
9. ŻYRARDÓW OSSOWSKIEGO/WARYŃSKIEGO
10. ŻYRARDÓW WARYŃSKIEGO/JASNA
11. ŻYRARDÓW JASNA/WIEJSKA
12. ŻYRARDÓW PIĘKNA/LESZNO
13. ŻYRARDÓW PIĘKNA/ IZY ZIELIŃSKIEJ
14. ŻYRARDÓW I. ZIELIŃSKIEJ
15. ŻYRARDÓW Kpt. PAŁACA
16. ŻYRARDÓW R. WITOLDA PILECKIEGO
17. ŻYRARDÓW G.A.E.FIELDORFA-NILA
18. ŻYRARDÓW ŚRODKOWA/KILIŃSKIEGO
19. ŻYRARDÓW ŚRODKOWA/LIMANOWSKIEGO
20. ŻYRARDÓW MIRECKIEGO/OSOWSKIEGO
21. ŻYRARDÓW AL. PARTYZANTÓW/ PDT
22. ŻYRARDÓW PKP
23. ŻYRARDÓW POLSKIEJ ORG. WOJSKOWEJ
24. ŻYRARDÓW RADZIWIŁŁOWSKA
25. ŻYRARDÓW OKRZEI/WYSPIAŃSKIEGO
26. ŻYRARDÓW JAKTOROWSKA/1 MAJA
27. ŻYRARDÓW DĄBROWSKIEGO/LELEWELA
28. ŻYRARDÓW DĄBRWSKIEGO/POŁUDNIOWA
29. ŻYRARDÓW JAKTOROWSKA/1-go MAJA/SADE BUDY
30. MIĘDZYBORÓW
31. ŻYRARDÓW MIĘDZYBORÓW/PĘTLA
32. ŻYRARDÓW MIĘDZYBORÓW/PĘTLA
33. MIĘDZYBORÓW
34. ŻYRARDÓW JAKTOROWSKA/1-go MAJA/SADE BUDY
35. ŻYRARDÓW DĄBRWSKIEGO/POŁUDNIOWA
36. ŻYRARDÓW DĄBROWSKIEGO/LELEWELA
37. ŻYRARDÓW JAKTOROWSKA/1 MAJA
38. ŻYRARDÓW OKRZEI/WYSPIAŃSKIEGO
39. ŻYRARDÓW WYSPIAŃSKIEGO
40. ŻYRARDÓW POLSKIEJ ORG. WOJSKOWEJ
41. ŻYRARDÓW PKP
42. ŻYRARDÓW AL. PARTYZANTÓW/ PDT
43. ŻYRARDÓW MIRECKIEGO/OSOWSKIEGO
44. ŻYRARDÓW ŚRODKOWA/LIMANOWSKIEGO
45. ŻYRARDÓW ŚRODKOWA/KILIŃSKIEGO
46. ŻYRARDÓW G.A.E.FIELDORFA-NILA
47. ŻYRARDÓW R. WITOLDA PILECKIEGO
48. ŻYRARDÓW Kpt. PAŁACA
49. ŻYRARDÓW PIĘKNA/ IZY ZIELIŃSKIEJ
50. ŻYRARDÓW PIĘKNA/LESZNO
51. ŻYRARDÓW JASNA/WIEJSKA
52. ŻYRARDÓW WARYŃSKIEGO/JASNA
53. ŻYRARDÓW OSSOWSKIEGO/LIMANOWSKIEGO
54. ŻYRARDÓW LIMANOWSKIEGO/SZPITAL
55. ŻYRARDÓW LIMANOWSKIEGO/ARMII KRAJOWEJ NŻ
56. ŻYRARDÓW LIMANOWSKIEGO/LEGIONÓW NŻ
57. ŻYRARDÓW SZARYCH SZEREGÓW
58. ŻYRARDÓW WITTENBERGA
59. ŻYRARDÓW ŻEROMSKIEGO/PIASTOWSKA
60. ŻYRARDÓW ŻEROMSKIEGO/KRZYWA
61. ŻYRARDÓW ŻEROMSKIEGO/POZNAŃSKA

1.10. Żyrardów Spółdzielcza - Żyrardów PKP - Żeromskiego/Poznańska - Działki - Wiskitki Plac Wolności

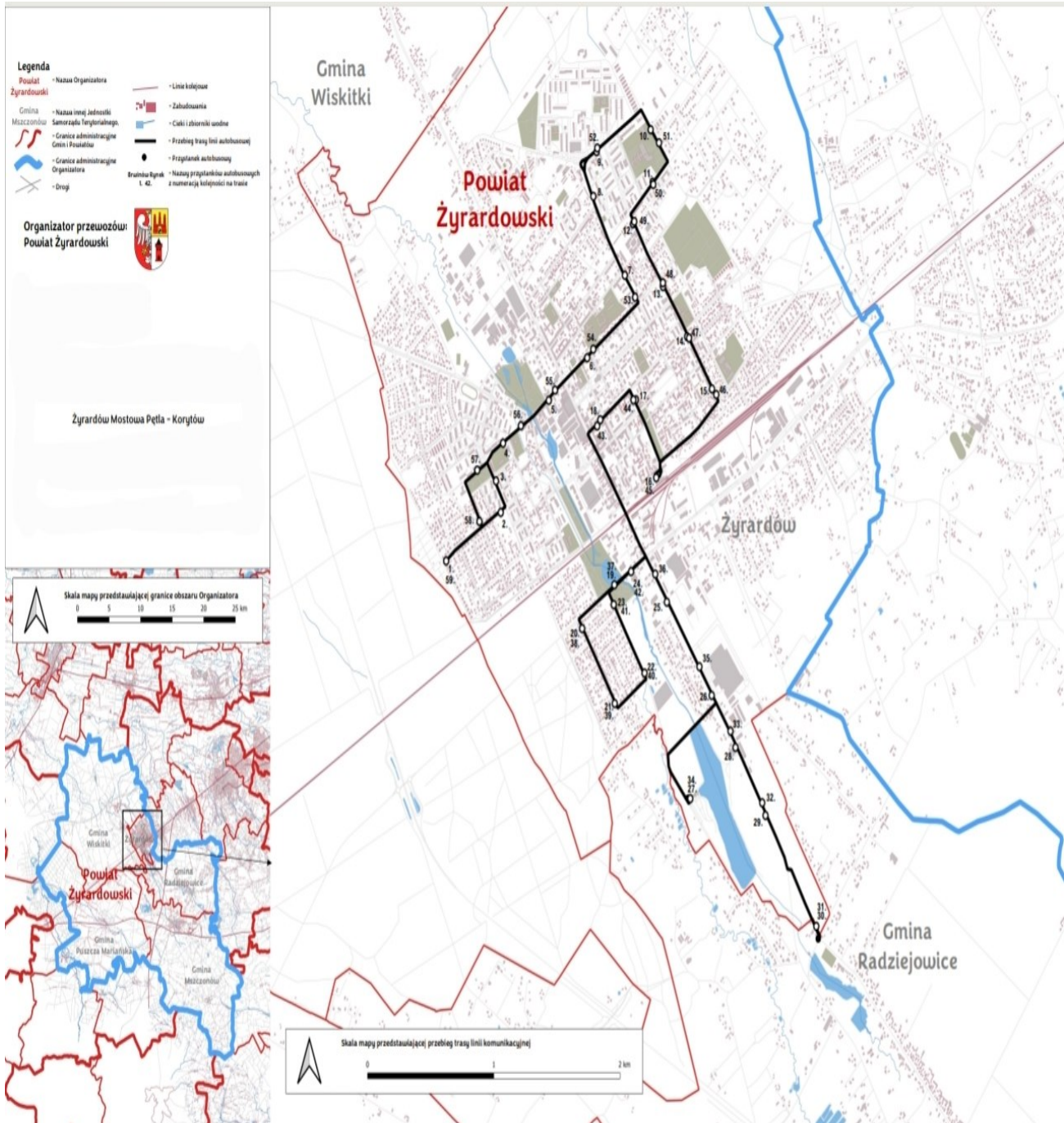
**Linia Komunikacyjna:
Żyrardów Spółdzielcza- Żyrardów PKP- Żeromskiego/Poznańska- Działki- Wiskitki Plac
Wolności**

Wykaz przystanków:

1. WISKITKI PL. WOLNOŚCI 5/6 / I
2. WISKITKI SZKOŁA
3. DZIAŁKI MAŁE NŻ
4. DZIAŁKI OSP NŻ
5. DZIAŁKI MŁYŃSKA NŻ
6. ŻYRARDÓW ŻEROMSKIEGO/POZNAŃSKA
7. ŻYRARDÓW ŻEROMSKIEGO/KRZYWA
8. ŻYRARDÓW ŻEROMSKIEGO/PIASTOWSKA
9. ŻYRARDÓW WITTENBERGA
10. ŻYRARDÓW SZARYCH SZEREGÓW
11. ŻYRARDÓW LIMANOWSKIEGO/LEGIONÓW NŻ
12. ŻYRARDÓW LIMANOWSKIEGO/DITTRICH NŻ
13. ŻYRARDÓW LIMANOWSKIEGO/SZPITAL
14. ŻYRARDÓW AL. PARTYZANTÓW/ PDT
15. ŻYRARDÓW PKP
16. ŻYRARDÓW ŚRODKOWA/BOHATERÓW
17. ŻYRARDÓW ŚRODKOWA/MIRECKIEGO
18. ŻYRARDÓW ŚRODKOWA/LIMANOWSKIEGO
19. ŻYRARDÓW ŚRODKOWA/SPOKOJNA
20. ŻYRARDÓW F.DE GIRARDA
21. ŻYRARDÓW Kpt. PAŁACA
22. ŻYRARDÓW SKROWACZEWSKIEGO/NIETRZEBKI
23. ŻYRARDÓW SPÓŁDZIELCZA
24. ŻYRARDÓW SPÓŁDZIELCZA
25. ŻYRARDÓW SKROWACZEWSKIEGO/NIETRZEBKI
26. ŻYRARDÓW Kpt. PAŁACA
27. ŻYRARDÓW F.DE GIRARDA
28. ŻYRARDÓW ŚRODKOWA/SPOKOJNA
29. ŻYRARDÓW ŚRODKOWA/LIMANOWSKIEGO
30. ŻYRARDÓW ŚRODKOWA/MIRECKIEGO
31. ŻYRARDÓW ŚRODKOWA/BOHATERÓW
32. ŻYRARDÓW PKP
33. ŻYRARDÓW AL. PARTYZANTÓW/ PDT
34. ŻYRARDÓW LIMANOWSKIEGO/SZPITAL
35. ŻYRARDÓW LIMANOWSKIEGO/ARMII KRAJOWEJ NŻ
36. ŻYRARDÓW LIMANOWSKIEGO/LEGIONÓW NŻ
37. ŻYRARDÓW SZARYCH SZEREGÓW
38. ŻYRARDÓW WITTENBERGA
39. ŻYRARDÓW ŻEROMSKIEGO/PIASTOWSKA
40. ŻYRARDÓW ŻEROMSKIEGO/KRZYWA

- 41. ŻYRARDÓW ŻEROMSKIEGO/POZNAŃSKA
- 42. DZIAŁKI MŁYŃSKA NŻ
- 43. DZIAŁKI OSP NŻ
- 44. DZIAŁKI MAŁE NŻ
- 45. WISKITKI SZKOŁA
- 46. WISKITKI PL. WOLNOŚCI 5/6 / I

1.11. Żyrardów Mostowa Pętla – Korytów

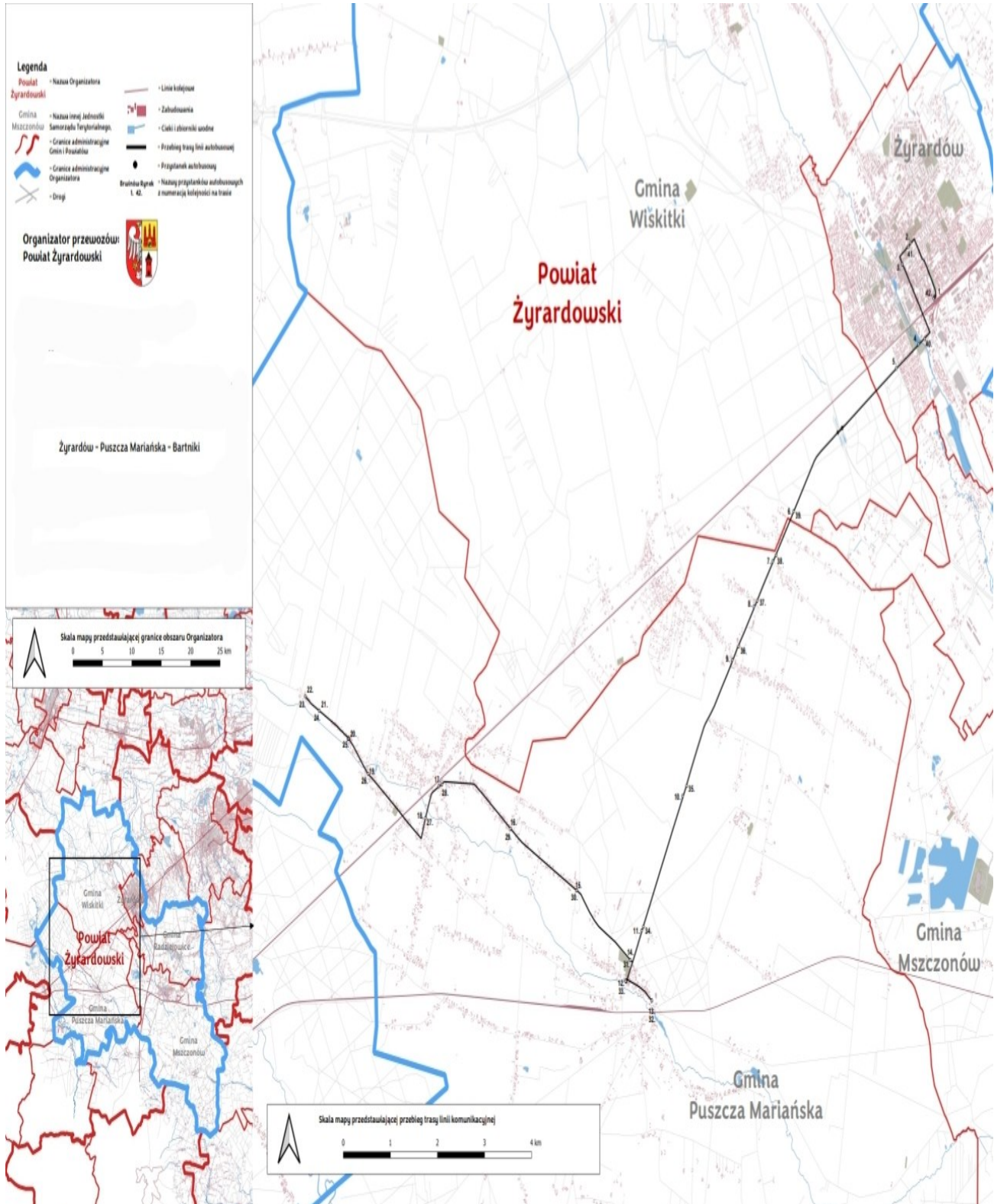

**Linia Komunikacyjna:
Żyrardów Mostowa Pętla- Korytów**

Wykaz przystanków:

1. ŻYRARDÓW MOSTOWA PĘTLA
2. ŻYRARDÓW MOSTOWA
3. ŻYRARDÓW SIKORSKIEGO/KONARSKIEGO
4. ŻYRARDÓW LIMANOWSKIEGO/LEGIONÓW NŻ
5. ŻYRARDÓW LIMANOWSKIEGO/DITTRICHA NŻ
6. ŻYRARDÓW LIMANOWSKIEGO/SZPITAL
7. ŻYRARDÓW OSSOWSKIEGO/WARYNSKIEGO
8. ŻYRARDÓW I. ZIELIŃSKIEJ
9. ŻYRARDÓW Kpt. PAŁACA
10. ŻYRARDÓW R. WITOLDA PILECKIEGO
11. ŻYRARDÓW G.A.E.FIELDORFA-NILA
12. ŻYRARDÓW ŚRODKOWA/KILIŃSKIEGO
13. ŻYRARDÓW ŚRODKOWA/LIMANOWSKIEGO
14. ŻYRARDÓW ŚRODKOWA/MIRECKIEGO
15. ŻYRARDÓW ŚRODKOWA/BOHATERÓW
16. ŻYRARDÓW PKP
17. ŻYRARDÓW AL. PARTYZANTÓW/ PDT
18. ŻYRARDÓW MIRECKIEGO/I MAJA NŻ
19. ŻYRARDÓW REYMONTA
20. ŻYRARDÓW PIOTRA SKARGI/REYMONTA
21. ŻYRARDÓW P.SKARGI/ROLNA
22. ŻYRARDÓW OPOLSKA/ROLNA
23. ŻYRARDÓW OPOLSKA/REYMONTA
24. ŻYRARDÓW REYMONTA
25. ŻYRARDÓW MICKIEWICZA/KANAŁOWA
26. ŻYRARDÓW MICKIEWICZA/WROCLAWSKA
27. ZALEW ŻYRARDOWSKI
28. ŻYRARDÓW MICKIEWICZA/ROSZARNICZA
29. ŻYRARDÓW MICKIEWICZA
30. ŻYRARDÓW KORYTÓW
31. ŻYRARDÓW KORYTÓW
32. ŻYRARDÓW MICKIEWICZA
33. ŻYRARDÓW MICKIEWICZA/ROSZARNICZA
34. ZALEW ŻYRARDOWSKI
35. ŻYRARDÓW MICKIEWICZA/WROCLAWSKA
36. ŻYRARDÓW MICKIEWICZA/KANAŁOWA
37. ŻYRARDÓW REYMONTA
38. ŻYRARDÓW PIOTRA SKARGI/REYMONTA
39. ŻYRARDÓW P.SKARGI/ROLNA
40. ŻYRARDÓW OPOLSKA/ROLNA
41. ŻYRARDÓW OPOLSKA/REYMONTA
42. ŻYRARDÓW REYMONTA
43. ŻYRARDÓW MIRECKIEGO/I MAJA NŻ
44. ŻYRARDÓW AL. PARTYZANTÓW/ PDT
45. ŻYRARDÓW PKP
46. ŻYRARDÓW ŚRODKOWA/BOHATERÓW
47. ŻYRARDÓW ŚRODKOWA/MIRECKIEGO
48. ŻYRARDÓW ŚRODKOWA/LIMANOWSKIEGO
49. ŻYRARDÓW ŚRODKOWA/KILIŃSKIEGO
50. ŻYRARDÓW G.A.E.FIELDORFA-NILA
51. ŻYRARDÓW R. WITOLDA PILECKIEGO
52. ŻYRARDÓW Kpt. PAŁACA
53. ŻYRARDÓW OSSOWSKIEGO/LIMANOWSKIEGO
54. ŻYRARDÓW LIMANOWSKIEGO/SZPITAL
55. ŻYRARDÓW LIMANOWSKIEGO/ARMII KRAJOWEJ NŻ
56. ŻYRARDÓW LIMANOWSKIEGO/LEGIONÓW NŻ
57. ŻYRARDÓW KONARSKIEGO
58. ŻYRARDÓW SOSABOWSKIEGO
59. ŻYRARDÓW MOSTOWA PĘTLA

1.12. Żyrardów - Puszcza Mariańska – Bartniki

**Linia Komunikacyjna:
Żyrardów - Puszcza Mariańska- Bartniki**

Wykaz przystanków:

1. ŻYRARDÓW DWORZEC PKP
2. ŻYRARDÓW/ LIMANOWSKIEGO SZPITAL
3. ŻYRARDÓW 1 MAJA 3
4. ŻYRARDÓW REYMONTA I
5. ŻYRARDÓW REYMONTA/ BEMA
6. JÓZEFÓW
7. BEDNARY
8. BEDNARY GÓRNE
9. WALERIANY
10. STUDZIENIEC
11. STUDZIENIEC WIEŚ
12. PUSZCZA MARIAŃSKA URZĄD GMINY
13. PUSZCZA MARIAŃSKA L.O.
14. PUSZCZA MARIAŃSKA
15. BUDY ZAKLASZTORNE 3
16. BUDY ZAKLASZTORNE MAZOWIECKA
17. RADZIWIŁŁÓW WARSZAWSKA
18. RADZIWIŁŁÓW OŚRODEK ZDROWIA NŻ
19. BARTNIKI SZKOŁA
20. BARTNIKI MIODOWA NŻ
21. BARTNIKI MIODOWA OSP NŻ
22. BARTNIKI MIODOWA PĘTLA
23. BARTNIKI MIODOWA PĘTLA
24. BARTNIKI MIODOWA OSP NŻ
25. BARTNIKI MIODOWA NŻ
26. BARTNIKI SZKOŁA
27. RADZIWIŁŁÓW OŚRODEK ZDROWIA NŻ
28. RADZIWIŁŁÓW WARSZAWSKA
29. BUDY ZAKLASZTORNE MAZOWIECKA
30. BUDY ZAKLASZTORNE 3
31. PUSZCZA MARIAŃSKA
32. PUSZCZA MARIAŃSKA L.O.
33. PUSZCZA MARIAŃSKA URZĄD GMINY
34. STUDZIENIEC WIEŚ
35. STUDZIENIEC
36. WALERIANY
37. BEDNARY GÓRNE
38. BEDNARY
39. JÓZEFÓW
40. ŻYRARDÓW REYMONTA I
41. ŻYRARDÓW/ LIMANOWSKIEGO SZPITAL
42. ŻYRARDÓW DWORZEC PKP

III. Załączniki

1. Spis tabel

1. Tabela. nr 1 Połączenia kolejowe;
2. Tabela nr 2 Przystanki komunikacyjne;
3. Tabela nr 3 Liczba ludności;
4. Tabela nr 4 Charakterystyka przyrostu naturalnego w latach 2014- 2022 dla powiatu żyrardowskiego;
5. Tabela nr 5 Migracje w powiecie żyrardowskim w latach 2014-2022;
6. Tabela nr 6. Finanse poszczególnych gmin powiatu żyrardowskiego;
7. Tabela nr 7 Liczba osób pracujących oraz zarejestrowanych;
8. Tabela nr 8 Liczba osób bezrobotnych w poszczególnych gminach powiatu żyrardowskiego;
9. Tabela nr 9 Stopa bezrobocia w %;
10. Tabela nr 10 Liczba mieszkańców w prognozie do 2060 roku;
11. Tabela nr 11 Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w [zł];
12. Tabela nr 12 Podmioty według grup rodzajów działalności PKD;
13. Tabela nr 13 Struktura wielkości podmiotów;
14. Tabela nr 14 Liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON w latach 2015 - 2022 ogółem;
15. Tabela nr 15 Wielkość bazy noclegowej i jej wykorzystania w powiecie żyrardowskim w roku 2022;
16. Tabela nr 16 Wskaźnik wykorzystania miejsc noclegowych w % lata 2015-2022;
17. Tabela nr 17 Liczba zarejestrowanych samochodów osobowych oraz wskaźnik motoryzacji w latach 2015-2022;
18. Tabela nr 18 Liczba zarejestrowanych pojazdów wg rodzaju w latach 2015-2022;
19. Tabela nr 19 Liczba uczniów;
20. Tabela nr 20 Ochrona zdrowia w powiecie żyrardowskim 2022 r.;
21. Tabela nr 21 Modernizacja i rozbudowa infrastruktury transportowej na terenie Powiatu Żyrardowskiego;
22. Tabela nr 22 Sieć komunikacyjna Powiatu żyrardowskiego;

2. Źródła opracowania

1. <https://administracja.mac.qov.pl/adm/baza-ist/mapa-administracyjna/278.MAP>;
2. Regionalny Plan Transportowy Województwa Mazowieckiego w perspektywie do 2030 roku;
3. <https://administracja.mac.qov.pl/adm/baza-ist/mapa-administracyjna/278.MAPA>;
4. Ustawa z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym;
5. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25 maja 2011 r. w sprawie szczegółowego zakresu planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego;
6. Rozporządzenie (WE) nr 1370/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. dotyczące usług publicznych w zakresie kolejowego i drogowego transportu pasażerskiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 1191/69 i (EWG) nr 1107/70;
7. Strategia Rozwoju Powiatu Żyrardowskiego 2015-2025 r.;
8. Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym;
9. <https://www.pzd-zyrardow.pl/25,mapa-z-drogami-powiatowymi-zamiejskimi-na-terenie-powiatu-zyrardowskiego>;

10. <https://www.pzd-zyrardow.pl/26>, wykaz dróg powiatowych zamiejskich na terenie powiatu żyrardowskiego;
11. <https://www.pzd-zyrardow.pl/30>, wykaz dróg powiatowych w granicach administracyjnych miasta żyrardowa;
12. <https://www.pzd-zyrardow.pl/31>, wykaz dróg powiatowych w granicach administracyjnych miasta mszczonowa;
13. <https://www.powiat-zyrardowski.pl/482>, gminy powiatu;
14. Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
15. Rozporządzenie (WE) NR 1370/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. dotyczące usług publicznych w zakresie kolejowego i drogowego transportu pasażerskiego oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 1191/69 i (EWG) nr 1107/70;
16. Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska;
17. Rozporządzeniu Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej w sprawie rozkładów jazdy z dnia 10 kwietnia 2012;
18. Ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. Prawo przewozowe;
19. Ustawa z dnia 16 maja 2019 r. o Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej;
20. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25 maja 2011 r. w sprawie szczegółowego zakresu planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego;
21. <https://stat.gov.pl/>;
22. https://www.plk-sa.pl/files/public/user_upload/pdf/Mapy/2024_06_06_Id-12_linie_kolejowe_500k_LRS_SM_druk.pdf;
23. <https://mpzp.igeomap.pl/doc/zyrardow/wiskitki/000.pdf>;
24. <https://www.bip.mszczonow.pl/plik,10245,studium-uwarunkowan-i-kierunkow-zagospodarowania-przestrzennego-gminy-mszczonow-tekst.pdf>;
25. Uchwała Nr LXIX/496/2023 Rady Gminy Radziejowice z dnia 25 września 2023 r. w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Radziejowice;
26. https://upload.radziejowice.pl/uchwala_496_2023/uchwala_496_2023_zalacznik_1.pdf;
27. <https://ugpuszczamarianska.bip.org.pl/pliki/ugpuszczamarianska/studium.pdf>;